

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav východoevropských studií

Diplomová práce

Oksana Kaplanová

Anglicismy v pořadech českých a ruských rádií

Anglicisms in Programs of Czech and Russian Commercial Radios

Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Natálie Rajnochová, Ph.D

Poděkování

Děkuji vedoucí své magisterské diplomové práce PhDr. Natálii Rajnochové, Ph.D za trpělivost, pomoc při tvorbě, za rady a podnětné připomínky.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 7. ledna 2016

.....

Oksana Kaplanová

Abstrakt

Cílem této práce je na základě vybraných slov ukázat fungování převzatých anglicismů v ruském a českém jazyce. Podstatou je seznámení čtenáře s problematikou neologismů, především se způsobem jejich vzniku a adaptací v jazyce. Na vybraných patnácti slovech ukazujeme, jak slova převzatá pracují v obou jazycích a nakolik je jejich začlenění do jazyka podobné. V práci jsme ukázali význam anglicismů v jazycích a možnosti jejich odvození a přizpůsobení k danému systému jazyka. Přínosem této práce je vytvoření seznamu slov, díky kterému můžeme sledovat jazykové tendence převzatých slov v posledních desetiletích, zároveň tento seznam obohacuje čtenáře o odvozená slova, která nejsou tolik frekventovaná, aby je čtenář znal. Výsledky, kterých jsme dosáhli, nám umožňují se v budoucnu zaměřit na další výzkum týkající se této problematiky.

Klíčová slova

Nová slovní zásoba, cizí slova, neologismy, anglicismy, přejímání

Abstract

The aim of this thesis is to show, on the basis of selected words, how the borrowed Anglicisms are used in the Russian and the Czech language. The goal is to familiarize the reader with neologisms, in particular with their creation and adaptation in the two languages. On the selected fifteen words we show how the borrowed words are used in both languages and how their integration to the language is similar. In the thesis we have shown the significance of Anglicisms in the languages and the possibilities of their derivatives and adaptation to the given system of the language. The main result of the thesis is a list of words which enables us to observe linguistic tendencies of borrowed words in the past decades. This list enriches the reader with borrowed words that are not so frequent for the reader to know them. The results which we have accomplished will enable us to focus on further research concerning this issue in the future.

Key words

New vocabulary, foreign words, neologisms, anglicisms, borrowing

Obsah

1. Úvod	7
2. Nové výrazové prostředky a jejich význam	9
2.1. Obecná charakteristika	9
2.2. Neologismy	10
2.3. Dělení neologismů	10
2.4. Neologizmy cizího původu	11
3. Historický vývoj přejímání v ruštině	14
4. Historický vývoj přejímání v češtině	17
5. Příčiny a způsoby přejímání	19
5.1. Příčiny a způsoby přejímání v ruštině	19
5.2. Příčiny a způsoby přejímání v češtině	21
6. Metodologie práce	23
7. Praktické ukázky fungování anglicismů v českém a ruském jazyce	25
8. Porovnání výskytu slov ve slovnících z různých období	76
9. Závěr	78
10. Seznam použité literatury	80

1. Úvod

Jazyk je součástí našeho každodenního života. Je nedílnou složkou všeho, co se kolem nás děje. Stejně tak jako jiné oblasti našeho života, i jazyk se neustále mění, rozvíjí se a podléhá nejrůznějším tendencím. Kultury různých národů se vzájemně ovlivňují a jejich jazykové tendence na sebe působí. Jedním z nejrozšířenějších jazyků používaných k mezinárodní komunikaci je v dnešní době angličtina. Přejímání, kalování, přenášení pojmenování a jiné způsoby převzetí slov z angličtiny jsou proto velmi častým jevem, které se podílejí na proměně jazyka. Tyto tendence obohacují jazyk a neustále ho nutí se „hýbat“. Díky tomu můžeme sledovat, nakolik se jazyk umí přizpůsobit, či naopak, jak silný je potenciál cizího slova, kterému se nakonec přizpůsobí sám jazyk.

Tato diplomová práce se zabývá přejímáním anglicizmů v oblasti médií. Rozhodli jsme se však tuto oblast omezit, a to konkrétně na oblast komerčního rádiového vysílání. Rádiové vysílání jsme si vybrali především proto, že ostatní oblasti médií (tištěná média či televizní vysílání) jsou prozkoumané mnohem více než rádio, které má dle nás pořád velkou roli v dnešní společnosti a v jazykovém rozvoji. Cílem této práce je prozkoumat vybraná slova a jejich tendenci rozvoje a adaptace jak v českém, tak i v ruském jazyce.

Pro získávání jazykového materiálu jsme vybrali dvě rádiové stanice. Podmínkou pro jejich výběr bylo komerční zaměření těchto stanic, nechtěli jsme používat státní rádiové stanice kvůli jejich důrazu na spisovný jazyk. Další podmínkou byla jejich oblíbenost u posluchačů. Vybrali jsme stanice, které jsou obecnostvu dobře známé. Pro češtinu je to Frekvence 1 (<http://www.frekvence1.cz>) pro ruský jazyk Echo Moskvy (<http://echo.msk.ru/>).

Práce je rozdělená na několik částí a to: úvod, teoretickou část, metodologii, praktickou část, porovnání výskytu slov ve slovnících a závěr. Nejobsáhlejší jsou teoretická a praktická část. Teoretická část pojednává o neologismech jako takových a jejich dělení. Dívá se na historický vývoj přejímání jak v ruštině, tak v češtině a zabývá se způsoby a příčinami jejich přejímání. Část praktická se věnuje praktickým ukázkám fungování anglicismu v českém a ruském jazyce. Metodologická část stručně popisuje výběr slov v praktické části, typy slovníků a databázi slov využívaných v této práci. Kapitola porovnání výskytu slov ve slovnících krátce shrnuje výskyt námi zkoumaných slov v různých obdobích. Závěr práce shrnuje výsledky, které jsme zjistili při analýze zkoumaných slov.

Tato práce si neklade za cíl vytvořit obsažný komparační slovník, jejím cílem je předvést vzorek vybraných slov a ukázat, zda je jejich význam v obou jazycích obdobný, jaké odvozeniny jsou slova schopná utvořit a zda se chovají v ruštině a češtině podobně. Jde nám především o reprezentativní materiál, na jehož základě budeme moct hlouběji pochopit

fungování anglicismu v obou jazycích a díky němuž budeme moci pokračovat v dalším
bádání.

2. Nové výrazové prostředky a jejich význam

2.1. Obecná charakteristika

Jazyk je systém, který se neustále mění, a jako každý jiný systém i on má své zákony a pravidla. Tato pravidla jsou dána jazykovou normou, která je pro každý jazyk specifická. Ruský lingvista M. Panov definoval jazykovou normu takto: „*Jazyková norma byla dříve chápána jako zákon, který kategoricky odděloval, vymezoval a určoval to, co je pro jazyk vhodné, příhodné, od toho, co je v jazyce nepřipustné. Dnes je možné chápat normu jako možnost volby, která nám pouze doporučuje, co je pro jazyk nejlepší, nejpríhodnější*“ (Панов, 1988, s. 27). V. Šapošnikov (2010) považuje termín „norma“ za nejednoznačný, říká, že norma v obecném pojetí je souhrnem určitých znaků, kterými se vyznačuje jazyk určité populace (národnosti) oproti jiným jazykům. V konkrétnějším pojetí je to obecný a stálý jazykový příznak, díky kterému jsou si obyvatelé dané jazykové oblasti schopni rozumět. Vývoj jazyka a změny v jazykové normě často způsobuje především obohacování slovní zásoby, které je důležité pro jakýkoliv jazyk. Veškeré politické, kulturní a ekonomické vztahy se projevují ve slovní zásobě jazyků.

Nejčastějším prostředkem pro obohacování slovní zásoby je přejímání. Obecně může být tendence k přejímání označována jako určitý směr a vývoj ve všech jazycích (Gazda, 2003). Nové výrazové prostředky mohou mít různou povahu. Mohou to být jednoslovné i víceslovné výrazy a také nové významy již existujících slov. K jednoslovným výrazům řadíme jak slova utvořená slovotvornou cestou (esemeska, gigaprodejna), tak i jednoslovné přejímky (image, leasing). Dále máme slova, která získávají nové významy (rosnička – žába i komentátorka počasí). K víceslovným výrazům můžeme zařadit nová slovní spojení (platební karta, mobilní telefon), (Martincová, 2007). Existuje několik základních faktorů pro vytváření nových výrazových prostředků. Prvním takovým faktorem jsou historické změny. Mění se realie, mezinárodní vztahy a hospodářské podmínky v dané zemi. Druhým faktorem je rozvoj, tedy rozvoj kulturní, společenský, technologický i vývojový. Třetím faktorem je přirozená potřeba lexikálních jednotek jazyka neustále se měnit a přetvářet se. Tyto změny mívají různou motivaci, mohou mít objektivní důvody, jazykové i mimojazykové, ale také důvody subjektivní. Důležité jsou i nové výrazové potřeby populace, vědomý záměr i podvědomé tendence, lidská snaha proměňovat, upravovat a především nezůstávat pozadu (Daneš, 1997). Z komunikačního hlediska jsou nové výrazové prostředky charakteristické pro sféru publicistiky a pro neformální (profesní a slangovou) komunikaci (Rangelová, 2005).

2.2. Neologismy

Při vzniku nových výrazových prostředků se uplatňuje několik pojmenovacích postupů. Často se využívá tvoření víceslovných sdružených pojmenování, kalkování, přejímání, tvoření slov zkratkových nebo přenášení pojmenování na základě vnější podobnosti či vnitřní souvislosti (Martincová, 2007). Všechny tyto nové výrazové prostředky bývají souhrnně označovány mezinárodním jazykovědným termínem *neologismus* (z řec. *neos* „nový“ a *logos* „slovo“). Neologismy jsou velice důležité pro jakýkoliv jazyk. Jsou to nejen nová slova, ale i slova, která jsou již v jazyce známa, ale byla obohacena o nový význam. Pokud jsou slova určena pouze pro jedinou oblast působení, mluvíme o tzv. *speciální terminologii*, se kterou se můžeme setkat hlavně ve vědě a ve výzkumu (Брагина, 1973). Neologismy jsou slova, která ukazují rozmanitost našich současných pojmenovacích potřeb, a to ať už mluvíme o nových formách komunikace, rozvoji oborů, dobového obrazu, životního stylu nebo o aktuální politické scéně. Část neologismů se tedy vztahuje k novým předmětům, věcem, oborům, službám, ke společenským procesům i k novým profesím a činnostem (Martincová, 2007). Přechod neologismu do kategorie obecně používaných slov je určen tím, nakolik je potřebný jeho význam. Se vzrůstající potřebou daného jevu či předmětu v běžném životě se jeho status „novoty“ zmenšuje. Stejně je to i se ztrátou cizosti při transformaci cizích slov do slov přejatých. Avšak jasné hranice mezi nimi neexistují (Янурик, 2003). J. Seňko (Сенько, 2003) uvádí, že obecně se ve slově prolínají tři struktury: fonetická, morfologická a sémantická, a tak se projev novoty, vzhledem ke slovní zásobě, může projevat různě. Můžeme se setkat s neologismy, které jsou nové jak z hlediska obsahového, tak i tvarového: одорофон (přístroj pro zachování a rozšíření vůní). Jiné mají jen novou formu: всеквартирный (nacházející se v každém bytě), гастарбайтер (pracovník-imigrant). Nebo mají novou sémantiku: корневой (ve významu „základní“), пещерный (ve významu „zastaralý“).

2.3. Dělení neologismů

Neologismy se dělí na tři základní skupiny:

1. Lexikální neologismy

- a) neologismy přejaté z jiných jazyků, například: джакузи (velká vana s ohříváním a hydromasáží), лейбл (etiketa zboží), римейк (již dříve natočený a přetvořený film)
- b) neologismy vytvořené z již existujících slov, a to s pomocí různých slovotvorných prostředků jako například: левоцентрист (představitel levicové strany), незавершёнка (nedokončená stavba)

c) neologismy vytvořené prostřednictvím přejímání z vlastních podsystémů (dialekty, žargony atd.).

2. Sémantické neologismy – slova, která nabyla nového významu.

3. Autorské neologismy – slova, která mají konkrétního autora, bývají spojena s kontextem a většinou zůstávají v kategorii neologismů (Крысин, 2007). Podskupinou autorských neologismů jsou *okazionalismy* (z lat. *occasionalis* – náhodný) neboli slova, jejichž vznik je dán určitým kontextem. Jsou to slova, která byla vytvořena spisovatelem, publicistou atd. pouze pro jeden určitý text (Розенталь, Голуб, Теленкова, 2008).

2.4. Neologizmy cizího původu

J. Filipec – F. Čermák (1985) rozlišují čtyři druhy slov cizího původu: 1. jednotky cizích jazyků, které byly přeneseny do jiného jazyka a jsou v něm užívány v jistém profesním, kulturním a sociálním okruhu, 2. slovní spojení a slova přejatá: a) slova cizí, označující méně běžné skutečnosti, b) slova cizí, zcela vžitá, zdomácnělá, 3. kalky, 4. sémantické kalky a přejaté významy. Cizí slova se asimilují v jazyce, do kterého jsou převzatá. Nejenže mění svou zvukovou podobu (díky působení jiného fonetického systému), ale také jejich morfologická stránka je často pozměněná (například skloňování podstatných jmen ve slovanských jazycích). Zároveň se obohacují o nově přenesené významy a stylistické zabarvení (Розенталь, Голуб, Теленкова, 2008). Avšak mnohdy původní slovo a jeho ekvivalent v přejímacím jazyce mohou mít stejný i různý stupeň neologizace. Například S. Janurik (Янурик, 2003) ve své studii uvádí, že mnohé anglo-americké neologismy z 50. až 80. let se v ruském jazyce rozšířily až v 90. letech.

Dle V. Kolesova (Колесов, 1998) můžeme cizí slova dělit podle několika hledisek. Prvním hlediskem je původ. Například taková slova jako jsou блин, сарафан, баня, jsou slovy původně cizími, i když v dnešní podobě jazyka je již za cizí nepovažujeme. Druhým hlediskem může být hledisko využití. Na základě tohoto hlediska většinou rozlišujeme slova vědeckého zaměření a speciální termíny. Tím jsou myšlena slova, která se vztahují pouze k určité problematice. Třetí hledisko je hledisko významové, ve kterém jde především o slova v současném jazyce, internacionalismy, anglicismy, neologismy současné doby. Nejčastějším hlediskem zkoumání převzatých slov je hledisko jejich původu. Méně časté je pak hledisko fonetické, gramatické a sémantické (Гусева, 2003).

Přejímání je integrace převzatého prvku do slovní zásoby přebírajícího jazykového útvaru. Ne však všechny elementy cizího jazyka jsou integrovány do slovní zásoby. Lexémy, které jsou přejímány do přebírajícího útvaru, vykazují určitý stupeň integrace (Mravinacova,

2005). Základních kritérií, která ukazují, že převzaté slovo se stalo součástí přejímacího jazyka, je několik. Prvním je přenos cizího slova do nového jazykového systému pomocí fonetických a grafických prostředků přejímacího jazyka. Druhým je gramatické osvojení slova (rod, osoba, číslo, tvar a slovesný vid), (Минасян, 2003). Pokud je integrace daného slova nízká, jsou jeho gramatické významy vyjadřovány pouze prostřednictvím syntagmatu (Mravinacova, 2005). Třetí kritérium je adaptace cizího lexému s fonetickým systémem přejímacího jazyka. Čtvrtým kritériem je aktivní slovtvorba, kdy cizí lexémy jsou aktivními činiteli. Kritériem pátým je sémantické osvojení (rozlišení významových odstínů mezi slovem se skrytým významem, které existuje ve stávajícím jazyku, a neologismem) a posledním ze základních kritérií je aktivní použití v běžné řeči, kdy je nezbytný opakovaný výskyt cizího slova při komunikaci (Минасян, 2003).

Pro zařazení slova do systému přebírajícího jazykového útvaru je tedy důležitá především jeho sémantická asimilace, která má dle S. Grineva (Гринева, 2008) tři etapy. Nazývají se etapa vstupu, etapa adaptace a etapa následujícího vývoje. První je etapa vstupu, kdy přejímací jazyk přejme slovo s jedním z jeho významů. Nejčastěji se jedná o význam označující soudobé reálie. V této etapě se zmenší okruh významů přejímaného slova. Slovo je využíváno v jeho přímém a konkrétním významu. Důležité je využití tohoto slova pro popis reálií, které nejsou známy nositeli přejímajícího jazyka. V této fázi je velmi nízká činnost tohoto slova z hlediska slovtvorby. Všechna přejímaná slova procházejí etapou vstupu, ale pro mnohá slova může být tato etapa konečnou (Минасян, 2003). Ve druhé etapě přejímané jednotky *“...upevňují své pozice v lexikálním systému přejímacího jazyka. Tím překonávají svou lokální ohraničenost a stabilizují se ze strany formální a sémantické. Jejich valence se zvyšuje a sémantický objem se rozšiřuje.”* (Беляева, 1984, s. 74). Třetí etapa je procesem samostatného vývoje a života slova v novém jazyce. V tomto období vznikají různé sémantické posuny ve slově, prvním je konkretizace neboli odtržení přejímaného slova od jeho prototypu v původním jazyce, druhým je generalizace neboli rozšíření sémantických významů díky druhotnému přejímání nebo rozvíjení nových významů, třetím je přesun terminologických výrazů do obecné slovní roviny (rozšíření významů), čtvrtým je přesun slova z obecné slovní roviny do roviny terminologických výrazů (zúžení významů), pátým je přenesení významu nového slova a posledním, šestým, je ztráta původních významů přejímaných slov a sémantická přeměna slova v přejímacím jazyce (Минасян, 2003). Významové posuny především spočívají v modifikaci výchozího významu, což znamená, že při této modifikaci dochází k vypouštění či přidávání specifikačních sémů. Z toho vyplývá, že zde se uskutečňuje formování relativně vymezeného nového významu, ale stále v rámci

stejného pojmového obsahu (Rangelová, 2005). Pokud slovo projde všemi třemi etapami, znamená to, že se ukotvilo v přejímacím jazyce a stalo se součástí jeho lexika.

3. Historický vývoj přejímání v ruštině

„Neměla by se nyní tolik přejímat cizí slova, aby ruský jazyk neupadl do stavu barbarství. Dříve bylo přejímání cizích slov prospěšné, později bude však jen škodlivé (...)“ Tuto větu napsal v 50. letech M. Lomonosov ve svém zamyšlení nad situací ruštiny. Poukazuje zde na přespřílišné nadužívání cizích slov (Граудина, 1995). Avšak přejímání lexikálních jednotek je přirozeným výsledkem jazykových lexikálních vztahů, tento proces je charakteristický pro všechny jazyky. V ruštině můžeme pozorovat přejímání ze starých jazyků (řečtina, latina, staroslověnština) a přejímání z jazyků soudobých (francouzština, němčina, španělština a nejvíce angličtina). Přejímání ze starořečtiny známe v ruštině ještě z dávných dob. Dnes jsou to slova, která jsou velmi dobře známa ve vědecké terminologii: грамматика (*grammata* – „čtení, písmo“, *grammatike* – „umění správného čtení a psaní“), физика (věda o základních přírodních zákonech, *fysis* – příroda). Mnohé termíny přešly do ruštiny z jiných jazyků, avšak svým původem jsou řecké. Další jazyk, ze kterého bylo běžné přejímání, je latina. Velká část těchto slov je z vědeckého prostředí. Především to jsou medicínské termíny a termíny matematické (Солодуб, Альбрехт, 2002). Tato slova nebyla přejatá z latiny do ruštiny přímo, ale prostřednictvím jiných jazyků (francouzština, němčina, polština). Přejímání z klasických jazyků je charakteristické i pro mnohé další jazyky, z čehož vyplývá vytvoření jakési mezinárodní terminologické báze. Mnohá z těchto slov se vytvořila z řeckých a latinských prvků až ve 20. století. Jsou to slova jako: telefon, telegraf, mikrofon, kosmonaut, fotosyntéza a jiná (Крысин, 2007). Aktivní bylo přejímání i z turkotatarských jazyků. Jedná se například o slova: базар, караван, лапша, таз, арбуз, изюм a jiná. Tato slova se během několika století natolik aklimatizovala v ruském jazykovém prostředí, že je již společnost nevnímá jako cizí prvek (Граудина, 1995). Nejpřirozenější bylo přejímání ze staroslověnštiny – vzhledem k příbuznosti tohoto jazyka. Jedná se spíše o charakteristické prvky z morfologického, fonetického a syntaktického systému staroslověnštiny (nebo církevní slovanštiny) (Солодуб, Альбрехт, 2002), která byla široce rozšířena na území ruského státu po přijetí křesťanství na konci 10. století. Mnohá z těchto slov mají ještě dnes svou funkci v současné ruštině. Například: священник, крест, власть, добродетель atd. (Граудина, 1995). Důvody přejímání v raných počátcích ruštiny byly především obchodní styky se střední Asií a západní Evropou. Je jasné, že proces přejímání z jednoho jazyka do druhého je uskutečněn především díky jejich historickým vztahům. Proto je dnes přejímání z takových jazyků jako jsou němčina, holandština, francouzština, italština, angličtina a dalších docela běžné (Граудина, 1995). Tento proces značně zesílil za vlády Petra Velikého díky změnám

nejen v politické, ale i ekonomické situaci tehdejšího Ruska. Právě díky Petru Velikému a jeho silnému vlivu na tzv. „módní“ změnu Ruska se do ruštiny dostalo velké množství cizích slov. Tato „expanze“ pokračovala i po smrti Petra Velikého. Za vlády dynastie Romanovců se ocitá ruský jazyk pod vlivem německého, francouzského a částečně i anglického jazyka. Obecně se vliv módy, resp. toho co je zrovna aktuální, velmi silně odráží na jazykové zásobě jazyka v jakémkoliv stádiu jeho historického vývoje (Люцинский, 2003). Dnes jsou mnohá z těchto převzatých slov již natolik adaptovaná do současné ruštiny, že máme problém určit, která jsou cizí a která ne. Můžeme však vyzorovat některé fonetické, morfologické a sémantické rysy, podle kterých lze poznat, že se nejedná o slovo původní. Častým sémantickým příznakem německého původu slova je jeho příslušnost k vojenské terminologii: плац, ранг, фельдфебель atd. Fonetickým příznakem jsou například souhláskové skupiny „шт“, „шп“ na začátku slova: штраф, штурм, шпора, шпигель atd. (Крысин, 2007). Z holandštiny byla převzata slova z oblasti námořní terminologie, z francouzštiny výrazy z oblasti umění a literatury. V té době (mluvíme o 18. a 19. století) angličtina ještě neměla na ruštinu takový vliv jako nyní, proto dochovaných rysů anglicismů je velmi málo.

Situace se výrazně změnila s nástupem 20. století. V jeho první polovině bylo přejímání nových slov málo frekventované. Na konci 20. a 30 let v souvislosti s industrializací a rozvojem Ruska začaly do ruštiny velmi aktivně pronikat technické a vědecké termíny, a to především z angličtiny a němčiny. Po revoluci v roce 1917 měli mnozí dojem, že by k revoluci mělo dojít nejen ve společnosti, ale i v jazyce. Někteří požadovali celkovou reformu ruského jazyka tak, aby se stal celosvazovým jazykem. Takovou reformu nabízel A. Andrejev v roce 1926, avšak nikdy nevytvořil žádnou strukturu takového jazyka (Дуличенко, 1994). Také se začala přejímat slova, která se ve svém původním jazyce používala v každodenním životě. Jedná se o politické termíny, kulturní a sportovní pojmy. Ve druhé polovině 20. století začíná být přejímání více intenzivní (Крысин, 2007). Oproti situaci ještě před 100 lety je dnes angličtina velmi populární, dalo by se říct až módní záležitostí. Používání anglických slov se stalo jakousi známkou prestiže. V dnešní době najdeme v ruském jazyce velké množství sémantických skupin obsahujících anglicismy. Jsou to například přejímky z oblasti obchodu: шопинг – proces nakupování, z anglického *shopping*, *to shop* – nakupovat, бизнес – komerční činnost, která přináší výdělek, z anglického *bussines* – z *busy* – činný, zaměstnaný. Oblast technická: интернет – elektronická počítačová síť, z anglického *internet* – *inter* (mezi), *net* (síť), пейджер – miniaturní přístroj přijímající rádiový signál, který převádí do textové podoby. Je určen pro pracovníky, které je nutno neodkladně kontaktovat a vzniklo z anglického *pager*, *to page* – vyvolávat někoho, velmi

nahlas vyvolávat jeho příjmení (Солодуб, Альбрехт, 2002). Oblast tiskovin, kultury a vzdělání: хит – populární, moderní píseň, melodie, představení, film, z anglického *hit* – představení, film, román atd., které mají úspěch. Zločinecká oblast: киднэптинг – únos lidí (převážně dětí), který má za cíl dosažení výkupného, z anglického *kidnapping* – únos dětí: *kid* – dítě, *nap* – unášet. Киллер – nájemný vrah, z anglického *to kill* – zabít (Солодуб, Альбрехт, 2002). Tento vývoj je logický, živé jazyky jsou mezi sebou v neustálém kontaktu, jejich působení na sebe navzájem je podněcuje k dalšímu a dalšímu vývoji.

4. Historický vývoj přejímání v češtině

„První písemné doklady o existenci češtiny spadají do 10. století (jedná se např. o hláskoslovné prvky češtiny ve staroslověnsky psaných Kyjevských listech), kdy se vyděluje z původního společného prajazyka Slovanů – praslovanštiny. Čeština jakožto kmenové nářečí existovala pravděpodobně již v dřívějších fázích, neboť podle historických údajů přišli tito slovanští předkové na české území už v 5–6. století. Teprve od 12. století lze však češtinu považovat za jazyk historicky doložený.“ (Marešová, 2008, s. 3). Stejně jako na ruštinu působil i na češtinu jazyk staroslověnský. Staroslověnština byla češtině velmi blízká. Pokud podobu staroslověnštiny srovnáme s jinými slovanskými jazyky, ukáže se, že právě čeština jí byla bližší než kterýkoli jiný dnešní slovanský jazyk. Již ve 13. a 14. století přejímala čeština mnoho slov z němčiny. Tuto tendenci si můžeme vysvětlit historickými událostmi té doby. Ve 13. a 14. století docházelo k sociálním a hospodářským změnám, které souvisely s nástupem feudalismu a také s německou kolonizací (Cuřín& kol., 1964). Dalším důležitým mezníkem v rozvoji českého jazyka bylo husitské období. Mistr Jan Hus, jako výrazná osobnost své doby, ovlivnil tehdejší podobu jazyka. Ve svých kázáních se snažil užívat živý jazyk a vyhnout se zastaralým slovům a tvarům (aorist, imperfektum), (Marešová, 2008). V dalších letech, tedy v období humanismu, silně vzrůstala frekvence užívání nejen domácích slov, ale i slov cizích. Přejímala se slova především z latiny. Tato slova pronikala do jazyka odborných děl (např. gramatik). Dále se vypůjčovalo z jazyků románských, zejména slova, která souvisela s hospodářským rozvojem a politickými událostmi. Především se jednalo o italštinu díky námořnímu obchodu, peněžnictví a zámořským cestám. V neposlední řadě byla slovní zásoba přejímána z němčiny, kde se jednalo zvláště o slova z oblasti řemeslnické (Cuřín& kol., 1964). Velkým skokem pro vývoj češtiny bylo národní obrození – hlavně jeho druhá fáze, ve které se silně rozvíjela slovní zásoba. Nejvíce se přejímala slova ze slovanských jazyků, dále se také tvořila nová slova, hlavně terminologie. Obrozenci se snažili utlumit působení němčiny na češtinu, německá slova raději doslova překládali – vytvářeli kalky. Záměrně pak přejímali slova ze slovanských jazyků, zejména z ruštiny a polštiny (Čechová, 2000). Stavba spisovné češtiny se od konce 19. století ustálila (Cuřín& kol., 1964).

V období socialismu bylo potřeba vytvářet nová pojmenování a novou terminologii pro nové obory, nové specializace, nové stroje, jejich součástky atd. (Cuřín& kol., 1964). Vývoj slovní zásoby se nezastavil, ale stejně tak jako i v jiných socialistických státech nebylo přejímání ze Západu tak silné, jako je tomu dnes. Po pádu komunismu se vztahy se Západem velmi rozšířily. Následkem těchto intenzivních styků současná čeština přirozeně přebírá

některé cizí lexikální prostředky. Není to jen česká tendence, jde o obecný projev internacionalizace slovní zásoby, který probíhá i v jiných jazycích (Junková, 2003). K nejintenzivnějšímu přejímání anglických lexikálních jednotek docházelo od 80. let a především po roce 1989. Do češtiny pronikají cizojazyčné prvky také vlivem překladů, zejména angloamerické beletrie a publicistiky. Nejvíce výrazů anglického původu se objevuje v oblasti ekonomiky, výpočetní techniky, obchodu, sportu, hudby, filmového průmyslu atd. (Svobodová, 1999). Od 90. let výskyt cizích slov v češtině významně vzrostl. Jedná se především o anglicismy, jejich pojetí vymezuje Nový akademický slovník cizích slov (2005), který označuje jako anglicismus jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený. Anglicismy se uplatňují především v běžné komunikaci, a to zejména v komunikaci mladší generace (Junková, 2003). „*Anglicismy, pseudoanglicismy a hybridní novotvary se již dávno staly v „západních zemích“ speciálními znaky mládežnických kultur.*“ (Ohnheiser, 2003, s. 122) V současné době je angličtina nejvýznamnějším zdrojem přejímek v češtině, oproti tomu slovanské jazyky mají na češtinu nevýrazný vliv. Slova převzatá ze západoevropských jazyků označují cizí realie, často specifické pro určitou evropskou zemi nebo region (Mravinacová, 2005).

5. Příčiny a způsoby přejímání

Převzatá slova mohou být trojího typu.

1. Převzatá slova, která se plně přizpůsobila jazykovému systému daného jazyka.
To znamená, že jejich funkce je plně nominativní a diferenciativní – aktivní slovník.
2. Převzatá slova, která sice jsou přizpůsobena jazykovému systému daného jazyka, ale ještě stále jsou stylisticky ohraničená – aktivně-pasivní slovník.
3. Převzatá slova, která se neustálila v jazyce a působí v něm pouze dočasně. Jejich asimilace není dostačující – pasivní slovník (Брагина, 1973, s. 159)

5.1. Příčiny a způsoby přejímání v ruštině

Přejímání je přirozeným a logickým procesem ve všech jazycích. Dnešní ruština je silně ovlivněná anglicismy. Počet neologismů, které se v 80. letech v ruštině objevily, činil 3000 slov, přičemž 80% z nich bylo cizojazyčného původu (Богданова, Рогожиной, Юркова, 2006). Celkově převzatá slova tvoří v současném ruském jazyce až čtvrtinu slov. Hlavní příčinou průniku těchto slov do ruštiny bylo a dodnes je otevření hranic mezi Západem a Východem, které přineslo velmi aktivní využívání anglicismů a jiných cizojazyčných lexik (Юнсинь, Лихуэй, 2003). Cizojazyčná slova můžeme najít všude: v ekonomice, politice, publicistice, umění, sportu atd. Důležitá jsou především slova ze sféry společensko-politické (лобби, саммит), technické (интернет, сайт), ekonomické (лизинг, маркетинг) a z oblasti masové kultury, odpočinku a zábavy (сингл, ремейк), (Загоровская, 2003). Avšak setkáme se i s takovými oblastmi, ve kterých působení cizích přejímek není tak silné, například oblast gastronomie, ve které pokud se objevuje nový význam, je spojen vždy s jednou konkrétní realitou (Шапошников, 2010). Na základě využití anglicismů v soudobé ruštině můžeme vymezit tři základní skupiny. V první skupině jsou slova potřebná v denním životě (sféra technická, ekonomická atd.). Ve skupině druhé jsou nová převzatá slova, která koexistují s původními ruskými, ale odlišují se významovým zabarvením a množstvím významů. Třetí skupinu tvoří výpůjčky, které jsou vnímané negativně jako slova zbytečná a nepotřebná. Většinou se jedná o slova módní. (Богданова, Рогожиной, Юркова, 2006).

Změny v lexikálně sémantickém systému ruštiny 20. století mají tři základní tendence. Tou první je zvětšení slovní zásoby ruštiny na základě nových lexikálních jednotek, druhou jsou změny probíhající v podsystemech či uvnitř lexikálního systému ruštiny a třetí je změna v obsahu slovních znaků (Загоровская, 2003). J. Guseva této problematice ve svém článku o převzaté lingvistické terminologii zmiňuje následující: „*V terminologickém systému ruštiny je čím dál tím větší podíl převzatého lexika. Terminologické neologismy – převzatá slova – se*

zapojují do systémových vztahů, transformují svou sémantiku a slovotvorné vztahy“ (Гусева, 2003, s. 383). Problém přejímání z cizích jazyků se zkoumá více mezi ruskými než českými lingvisty. Většina ruských lingvistů se ztotožňuje s přístupem L. Kryšina (1968), který rozlišuje „slova převzatá“ a „cizí slova“. Převzatá slova jsou podle něj ta, se kterými se v ruštině setkáváme už nějakou dobu a která jsou součástí ruské slovní zásoby. Slova cizí, která považuje za neologismy, jsou podle něj ta, která ještě nejsou v ruštině úplně adaptovaná. V současné ruštině se využívají všechny známé způsoby tvoření slov jak morfologického, tak i nemorfologického typu. Nejčastěji se nová slova tvoří pomocí předpon a přípon, univerbizací a abreviací (постсоветский, шоу-бизнес), (Загоровская, 2003). Přestože se aktivně zachoval způsob tvoření slov pomocí sufixace, zvyšuje se význam role prefixace, složenin a zkratk. Tento fakt způsobuje nárůst víceslabičných slov v současné ruštině. Tato slovotvorba je charakteristická pro všechny jazykové sféry – mluvenou řeč, beletrii, žargon atd. Nejvíce se však tato tendence objevuje v prostředcích masové komunikace (Крысин, 2010).

Rozšiřování slovní zásoby ruského jazyka se děje dvěma základními způsoby. Prvním je rozšíření slovní zásoby díky přejímání cizojazyčných slov, druhým je tvoření neologismů z vlastních jazykových zdrojů (Загоровская, 2003). Přejímat můžeme pomocí kalkování. Tato slova vznikají tak, že každou část cizojazyčného slova zaměníme morfémem fungujícím v přejímacím jazyce – například: „in-sect-um“ a „на-секом-ое“. Na tomto příkladě vidíme, že každá část slova byla nahrazená odpovídajícím morfémem tak, aby slovo neztratilo svou původní stavbu (Крысин, 2007). Nebo můžeme rozšířit slovní zásobu také pomocí tzv. bezprostředního přejímání. Jde o přejímání přímo z původního jazyka (z jazyka výchozího do jazyka přejímacího), během kterého se zachová jak význam, tak zvuková či grafická podoba slova.

Například: маркетинг (angl. *marketing*), саммит (angl. *summit*), спонсор (angl. *sponsor*). V dnešní době se většina anglicismů spíše přejímá z výchozího jazyka (Юнсинь, Лихуэй, 2003). Dalším způsobem vytváření nové slovní zásoby je spojení ruských a cizích morfémů. Jedná se o tzv. „hybridní slova“. Tato slova existují mezi různými slovními druhy. V podstatě jde o složeninu z ruského a cizojazyčného komponentu – například: пиар – пиарщик (Крысин, 2010). Nová převzatá slova, která odrážejí slovní zásobu každodenního života, nebo slova, která jsou převzatá, ale nejsou ještě naplno asimilovaná, se v ruské terminologii nazývají *xenismy* – například: караоке (druh zábavy – zpěv za doprovodu fonogramu, pochází z Japonska), лам (lotyšský peněžní znak), ципао (vrchní díl ženského oblečení v Číně) atd. Převzatá slova, která znamenají nově přicházející jevy, nejčastěji

z oblasti módy, pop-kultury, současné politiky, se v ruské terminologii nazývají *efemeridy* – například: легинсы, брейк, ваучер atd. (Сенько, 2003).

Všechny tyto příklady vypovídají o aktivním procesu osvojení cizojazyčných komponentů a jejich zařazení do stavebních jednotek ruské gramatiky. To, že existují „univerzální“ schémata přejímání pro různé evropské jazyky, vypovídá o společných jazykových procesech, na které působí mnoho mimolingvistických faktorů, jimiž jsou různé mezikulturní styky, výrazná intenzita výuky cizím jazykům a především rozšíření internetu. Všechny sféry, o kterých se mluvilo výše, aktivně vytvářejí svou terminologii na základě angloamerických vzorů. Postupem času mnohá terminologická označení získávají internacionální status, což znamená, že se ve stejnou dobu rozšiřují v různých evropských jazycích (Крысин, 2010). J. Gazda o tomto procesu napsal: „*Cizí slova pronikají do jazyků rychle a v různé míře přitom podléhají fonetické, ortografické, gramatické, sémantické a stylistické adaptaci v novém jazykovém prostředí.*“ (Gazda, 2003, s. 69).

5.2. Příčiny a způsoby přejímání v češtině

Pro jazykový vývoj a přejímání cizích lexémů do západoslovanských jazyků můžeme formulovat tři základní teze. Tyto teze odrážejí hlavní faktory podmiňující koexistenci slovanských a mezinárodních elementů v jazykových systémech sledovaných jazyků. Zároveň ukazují způsoby realizace těchto paralelních soustav ve společenské komunikaci. Prvním faktem je, že západní jazyky jsou velmi otevřené vůči vlivu cizojazyčných slovo tvorných prvků. Druhým faktem je, že stejně jako i v jiných jazycích, západoslovanské jazyky mají značný počet odborníků, kteří pečují o jazykovou kulturu dané země včetně užívání cizích slov v jazyce. A třetím faktem je to, že důležité v identitě a typologické charakteristice spisovných západoslovanských jazyků jsou proporce, ve kterých existují vedle sebe domácí a cizojazyčné jazykové prostředky a to jak na úrovni makrostruktury jazykových systému, tak na úrovni jednotlivých slovo tvorných a lexikálně sémantických mikrostruktur (Gazda, 2003). V dnešní době se v češtině stejně jako i v jiných jazycích vyskytuje čím dál početnější skupina lexikálních neologismů, tento proces je globální. Jedním z faktorů pro inovaci slovní zásoby češtiny jsou slovní zásoby cizích jazyků, slova mohou být přejímána do češtiny jako celek (zdroj lexému), nebo mohou být využity pro vytvoření nových slov (lexikální elementy), (Mravinacová, 2005). K těmto změnám náleží pohyb a změny v politické a hospodářské sféře, samozřejmě změny ve společenském a kulturním životě (především je důležitým mezníkem rok 1989), rozvoj nových vědních a technických oborů, z toho pramenící vznik nových profesních činností a specializací, nové tendence a trendy v oblasti životního stylu a jiné (Opavská, 2005). Nárůst přejímek je také znakem intelektualizace

jazyka, čeština je jim otevřena převážně od devadesátých let (Janovec, 2007) a to zejména v rovině lexikální (Bozděchová, 1997).

Podle rozboru nové vrstvy slovní zásoby češtiny je dnes prokázáno, že na obohacování lexika se především významně podílejí přejímky, mezi kterými mají v současném jazyce výsadní postavení anglicismy (Mravinacová, 2005). Anglicismy se objevují jako součást všech vrstev slovní zásoby, výraznou úlohu hrají nejen v odborných sférách, ale i ve slanzích a v běžné komunikaci některých sociálních skupin, výrazně se anglicizuje např. mluva mládeže, úředníků státní správy, zaměstnanců velkých firem, nadnárodních korporací apod.) (Janovec, 2007). Tři základní důvody pro užívání cizích slov (především anglicismů) v češtině uvádí Junková (2003). Prvním důvodem pro použití anglicismů je případ, kdy daný anglicismus nemá v češtině vhodný jednoslovný ekvivalent (český výraz, kterým bychom ho mohli nahradit). Jsou to například výrazy v hudební terminologii (rock, jazz atd.). Tyto termíny jsou již považovány za tradiční a jediné možné pojmenování. V roce 1989 byly jisté pokusy tyto termíny nahradit českými výrazy, především z politických důvodů. Patří sem i slova, která do češtiny pronikla v 80. a 90. letech, jsou to slova jako miss, manažer, skinhead atd. Jistě by se mohla nahradit českým výrazem, ale v češtině tato slova nemají jednoslovný ekvivalent. Překlady, které bychom použili místo anglicismu, jsou v češtině příliš dlouhé. Druhým důvodem použití anglicismu je mezinárodní či specifická terminologie z určité vědecké či odborné sféry. Jsou to anglicismy užívané v oblasti např. ekonomiky, burzovních obchodů, politiky atd. Některé z nich jsou považovány za mezinárodní termíny. Není u nich žádná snaha je překládat, protože jsou užívány odborníky a publicisty (např. audit, broker, summit atd.) A třetím základním důvodem je užívání anglicismů z jakési „módnosti“, snahy být „in“, tedy snaha o „modernost“ či „mezinárodnost“ vyjadřování apod. Jsou to slova jako: párty, secondhand, thriller a jiné (Svobodová, 1999). Můžeme je nahradit za slova česká, ale cizí výraz se stává jakousi známkou prestiže.

6. Metodologie práce

Základem pro tuto práci byl výběr dvou rádiových stanic, jedné české a jedné ruské. Podmínky pro tento výběr byly pouze dvě – stanice musely mít komerční zaměření a být povědomé širokému okruhu posluchačů. Pro ruskou část jsme vybrali Echo Moskvy (<http://echo.msk.ru>) a pro českou stanici Frekvence1 (<http://www.frekvence1.cz/>). Pro práci se stanicí Frekvence1 jsme vybrali pořad *Pressklub*, který vede Luboš Xaver Veselý, tento pořad jsme volili díky rozmanitosti jeho hostů a témat. U rádia Echo Moskvy jsme zvolili pořady *Особое мнение* a *Персонально вам*, které jsou svým stylem a obsahem podobné pořadu *Pressklub*.

Poslechem těchto rádiových stanic jsme vybírali skupinu slov, šlo nám vždy o to, aby odvozená slova byla stejná jak v češtině, tak i v ruštině. Nejprve jsme poslouchali české relace a dle vybraných slov v češtině jsme hledali relace v ruštině, kde by tato slova zazněla taktéž. Slova byla vybírána náhodně s tím, že jsme se nechtěli zaměřovat na konkrétní odvětví, naopak jsme se snažili o různorodost. Slova jsou nejdřív popsána z pohledu češtiny, poté z pohledu ruštiny, v závěru následuje krátké shrnutí. Slova jsou v práci seřazena abecedně.

Praktická část této práce je založená na práci se slovníky, národními korpusy a jazykovými databázemi. Co se korpusu týče, pro český jazyk je to *Český národní korpus* www.korpus.cz (v práci uvádíme zkratkou ČNK), v tomto korpusu především pracujeme s korpusem SYN, který je nereferečním spojením všech synchronních psaných korpusů řady SYN (obecné korpusy). Pro ruský jazyk používáme *Национальный корпус русского языка* <http://ruscorpora.ru/> (v práci uvádíme zkratkou NKRJ). Oba korpusy využíváme především pro ukázky příkladů fungování anglicizmů v živém jazyce a také pro doložení četnosti výskytů daných slov. Hlavním zdrojem informací pro rozbor slov jsou pro nás slovníky. Pro slova v češtině jsou hlavním zdrojem informací především *Nová slova v češtině 1 a 2* (1998 a 2004) pod redakcí O. Martincové (v práci uvádíme zkratkou NSVČ1, 2), *Slovník spisovného jazyka českého* (dostupný na <http://ssjc.ujc.cas.cz/>) pod vedením B. Havránka, *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost* (2000) pod vedením J. Filipce a F. Daneše a *Akademický slovník cizích slov* (1995) pod vedením V. Petráčkové. Pro ruštinu jsou nejpodstatnějšími *Толковый словарь иноязычных слов* pod vedením L. Kryšina, online slovník A. Djakova *Словарь англицизмов русского языка* (<http://www.anglicismdictionary.ru/>), *Самый новейший толковый словарь русского языка XXI века* (2011) E. Shagalove, *Словарь. Заимствования в русском субстандарте*.

Англицизмы (2004) pod vedením Ch. Valtera, *Толковый словарь. Язык газеты, радио, телевидения* (2008) od G. Solganika.

Protože ne všechny slovníky jsme měli k dispozici v tištěné podobě, hojně jsme také využívali online databází. Pro českou část šlo zejména o *databázi excepčního materiálu Neomat, verze 3.0* (v práci jsme uváděli pouze Neomat, <http://neologismy.cz>), která je budovaná již od začátku 90. let 20. století a na jejímž základě vznikly slovníky *Nová slova v češtině 1 a 2*, a databázi *Heslařů* (<http://lexiko.ujc.cas.cz/heslare/>), která obsahuje údaje o výskytu slov v tom či onom slovníku a Internetovou jazykovou příručku (<http://prirucka.ujc.cas.cz/>). Obě databáze a příručka jsou dílem oddělení současné lexikologie a lexikografie Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR. Pro ruskou část jsme využívali především slovníkové databáze a to <http://slovari.ru/>, která v sobě obsahuje 20 slovníků v elektronické podobě. Především jsme pracovali se slovníkem *Новый словарь иностранных слов* (2003) pod vedením E. Zacharenko. Taktéž jsme využívali internetovou databázi slovníku <http://dic.academic.ru/>.

Rozbor slov je rozdělený na popis významu slova dle slovníku, dále na odvozeniny, které můžeme najít ve slovnících či na internetu v textech, dále na časnost výskytů daného slova v korpusech a databázích a nakonec je uvedené stručné shrnutí. U každého výskytu uvádíme 1-3 příklady. Příklady, pokud není uvedeno jinak, jsou pro češtinu z databáze Neomat či Českého národního korpusu, pro ruštinu z Národního korpusu ruského jazyka. Pro ostatní případy jsou příklady brané z internetových zdrojů.

7. Praktické ukázky fungování anglicismů v českém a ruském jazyce

Bestseller/bestseler

– u m. (z angl.), (v západoevropském a americkém prostředí) kniha jdoucí dobře na odbyt (Havránek et al., 2011, <http://ssjc.ujc.cas.cz>, cit. 22.06.2015). 1. Výrobek, který se dobře prodává, jde rychle na odbyt. 2. Všeobecně známá otázka nebo událost, která je v daný okamžik středem zájmu veřejnosti, médií (Martincová et al., 1998, s. 41). „*Napsal knihu Lásky nehezka, která svým sexuální napětím šlape na paty bestselleru 50 odstínů šedi.*“ (Hoh, 2015, <http://www.blesk.cz/>, cit. 22.06.2015)

Ve slovnících NSVČ 1 a 2 je s tímto slovem spojeno několik dalších odvozenin. Příklady, pokud není uvedeno jinak, jsou uváděné z databáze Neomat (<http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015) 1. Podstatné jméno: *bestsellerista/bestselerista* – rod mužský, sklonné – autor bestselleru (zprav.knih) „*Ačkoliv nejde o natolik hodnotnou literaturu jako v případě klasických děl Dostojevského, Tolstého nebo Čechova, z Fandorinova "duchovního" otce Grigorije Čchartišviliho, známého spíše pod uměleckým pseuonymem Boris Akunin, se stal uznávaný bestsellerista.*“ (Hospodářské noviny, 2001, <http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015) 2. Přídavné jméno: *bestsellerový/bestselerový* – sklonné – příznačný pro bestseller (knihu, výrobek, které se dobře prodávají, jdou na odbyt). „*Je tu něco, čemu sám pro sebe říkám bestsellerový efekt a s čím by se při programování mělo počítat.*“ (Kino, 2001, <http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015) 3. Příslovce: *bestsellerově/bestselerově* – neskl.- na způsob bestselleru. „*Bestsellerově napsaná kniha*“ (Martincová et al., 1998, s. 41). V databázi Neomat jsou dále uvedené tyto odvozeniny (z téže uvádím i příklady, pokud není uvedeno jinak): 1. Podstatná jména: *bestsellerovitost* – rod ženský, sklonné – schopnost být bestsellerem. „*Abych byl přesný, ony knihy se tenkrát samozřejmě ani nevydávaly, ale i kdyby ano, žádnou bestsellerovitost by nevykazovaly.*“ (Reflex, 2000, <http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015) *Bestsellerovod* – rod mužský, sklonné – zdroj bestselleru. „*Nedávno koupil největšího newyorského nakladatelského domu Random House...získal nevysychající "bestsellerovod" z USA do Evropy a zbytku světa...*“ (Reflex, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015) 2. Složeniny: *mega bestseller/megabestseller* – rod mužský, sklonné – hodně velký bestseller. „*Autoři "megabestsellerů" jako John Grisham, Dean Koontz či Michael Crichton si o podobných příjmech mohou nechat jen zdát.*“ (ČTK, 2002, <http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015). Z toho odvozené přídavné jméno *megabestsellerový* – sklonné – patřící megabestselleru. „*Skrytá záhada Ježíše Krista, Vatikán, papež, tajné spiklenecké spolky, prostě indicie jako opsané z mega bestselleru Dana Browna "Šifra mistra*

Leonarda"“ (Boboking, 2006, www.knihovnice.cz/, cit. 22.06.2015). *Pornobestseller* – rod mužský, sklonné. „*Něco podobného se možná chystá i u nás, soudě podle ohlášeného pornobestselleru bývalého šéfa odboru deníku zpravodajství TV Nova.*“ (Ruml, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 22.06.2015) V textech na internetu se objevuje podstatné jméno: *bestselleristka* – rod ženský, sklonné – autorka bestselleru. „*Do Prahy přijela bestselleristka Sofi Oksanen.*“ (Jirásková, 2014, <http://svetyliteratury.cz/>, cit. 22.06.2015)

V ČNK bylo slovo *bestseller/bestseler* uvedeno celkem 478 krát. „*V hořké komedii Jamese L. Brookse ztělesnil Jack Nicholson dalšího ze svých svéhlavých egocentriků : Melvin Udall je úspěšný autor ženských bestsellerů, žije však v izolaci jako otrok vlastní nesnášenlivosti.*“ (Lidové noviny, 2006, www.korpus.cz/, cit. 22.06.2015) „*Knižním bestsellerem loňského roku se stala kniha Kovová bouře líčící napadení Turecka Spojenými státy kvůli strategické surovině a vrcholící odpálením jaderné pumy ve Washingtonu - udatný agent tureckých tajných služeb zavraždí miliony Američanů, přiměje USA ke kapitulaci (...)*“ (Respekt, 2006, www.korpus.cz/, cit. 22.06.2015) „*Distributoři se zřejmě bojí očekávaného fantasy trháku Eragon podle stejnojmenného bestselleru a ostatní premiéry buď předsunuli, nebo odložili.*“ (Týden, 2006, www.korpus.cz/, cit. 22.06.2015) V databázi Neomat bylo celkem 6 záznamů.

Бестселлер

– rod mužský, sklonné – (angl. bestseller: best – лучше/ to sell – продаваться) наиболее ходкая, пользующаяся спросом книга, издаваемая большим тиражом (Крысин, 2009, s. 124). *Бестселлер* ходкая, хорошо раскупаемая книга, изданная большим тиражом (Солганик, 2008, s. 46). „*Победителем ежегодной литературной премии «Национальный бестселлер» стал прозаик и драматург Сергей Носов, номинированный за роман «Фигурные скобки».*“ (Носов, 2015, <http://lenta.ru/>, cit. 28.06.2015)

Ve slovníku A. Džakova (2010) jsou uváděny dvě odvozeniny. 1. Podstatné jméno: *бестселлерист/ бестселлеристка* – rod mužský/ženský, sklonné – autor/ka bestselleru. „*А суперпопулярный бестселлерист Лукьяненко поведал о перспективах съемок первого отечественного фантастического телесериала по его роману "Ночной дозор", продолжающему традицию московских литературных дьяволиад.*“ (www.newsko.ru/, 2001, cit. 28.06.2015) „*Вроде звездной бестселлеристки Норы Робертс, которая начинала в чистой зоне эротической дамской прозы, а кончила перекрестным сексом с жанрами триллера и детектива.*“ (Клепикова, 2005, <http://russian-bazaar.com/>, cit.

28.06.2015) 2. Přídavné jméno: *бестселлерный* – sklonné – příznačný pro bestseller. „Ну, это, конечно, такой "американский" роман, "нью-йоркский" роман, бестселлерный, но не интеллектуально-бестселлерный роман. „ (Fiery-angel, 2010, www.pergam-club.ru/, cit. 28.06.2015) V textech na internetu se dále objevují: 1. Podstatné jméno: *бестселлеровость* – schopnost být bestsellerem. „А тем более-"бестселлеровость"!“ (Пришелец, 2007, www.proza.ru/, cit. 30.06.2015) 2. Sloučeniny: *мега-бестселлер* – velký bestseller. „Серия книг «Сандра Браун. Мировой мега-бестселлер. Издательство "Эксмо"»“ (www.livelib.ru/, 2013, cit. 30.06.2015) *Порно-бестселлер* – rod mužský, sklonné. „Экранизация порно-бестселлер“ (Горбунова, 2013, <http://www.litrossia.ru/>, cit. 30.06.2015) *Супербестселлер* – rod mužský, sklonné. „Назван супербестселлер десятилетия в России“ (<http://vz.ru/>, 2011, cit. 30.06.2015) *Телебестселлер* – rod mužský, sklonné. „Наверное, потому, что для таких разборок не нужно совершать мыслительных усилий, не нужно пытаться поднять публику до своего уровня – достаточно встать на четвереньки рядом с полупьяными «героями», и телебестселлер готов!“ (Стефанович, 2015, <http://obozrenie-chita.ru/>, cit. 30.06.2015) 3. Přídavné jméno: *бестселлеровый* – sklonné – příznačný pro bestseller. „Бестселлеровый альбом «Chelsea Romance» был издан в нескольких странах мира.“ (www.km.ru/, 2005, cit. 30.06.2015)

V NKRJ (<http://ruscorpora.ru/>) se slovo *бестселлер* objevuje v 314 dokumentech a to celkem 371 krát. „В 2011-м английские историки Саймон Данстен и Джерард Уильямс выпустили бестселлер «Серый волк: бегство Адольфа Гитлера.» (Черных, 2014, Комсомольская правда, <http://search1.ruscorpora.ru/>, cit. 02.07.2015) „На русском вышел очередной бестселлер о приключениях профессора Лэнгдона.“ (Курчатова, 2013, Известия, <http://search1.ruscorpora.ru/>, cit. 02.07.2015)

Slovo *bestseller* funguje v obou jazycích ve stejném významu. Toto slovo má specifický význam, který je přímo odvozen od jeho doslovného překladu (nejlepší prodej). Vzhledem k tomu, že toto slovo a jeho odvozeniny jsou především spojené s terminologií týkající se knih, můžeme ho najít především ve větách pojednávajících o tomto tématu. *Bestseller* v podstatě znamená „dobře se prodávající se kniha“, dá se tedy říct, že to je pro češtinu a ruštinu synonymum. Co se týče výskytů odvozenin, jsou v podstatě totožné jak v ruštině, tak v češtině, ruština je o něco bohatší na složeniny.

Blog

– u, rod mužský, sklonné – 1. internetový deník obsahující chronologicky seřazené příspěvky autorů, webová aplikace obsahující příspěvky většinou jednoho editora na jedné webové stránce. (<http://prirucka.ujc.cas.cz/>, cit. 05.05.2015) 2. Slovo *blog* vzniklo stažením anglického *web log*, což v češtině zhruba znamená *webový zápisník*, a zkrácením slova *weblog* (<https://cs.wikipedia.org/>, cit. 05.05.2015). 3. Blog je pravidelně či nepravidelně publikovaný „deníček“ na Internetu, kde se autor či skupina autorů zabývá určitým tématem, nebo informuje o událostech ze života (<http://is.muni.cz/>, cit. 05.05.2015). „*Abych toto obecné definování weblogu (někdy se říká také zkráceně blogu) poněkud zkonkretizoval, uvedu nějaké příklady – blogem můžeme nazvat třeba zpravodajství minutu po minutě, což je jeden z naprosto nejtypičtějších příkladů webových záznamů s časovými údaji.*“ (Zikmund, 2002, Softwarové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 05.05.2015). „*Rodí se takzvaný blog. Blog je nové slovo (zařazené ovšem již do slovníků angličtiny), které vzniklo ze slovního spojení "web log" neboli webový záznam.*“ (Čermák, 2002, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 05.05.2015)

Slovo *blog* má několik odvozenin, které můžeme najít uvedené v databázi Heslařů (<http://lexiko.ujc.cas.cz/>, cit. 07.05.2015), avšak nemají své odkazy ve slovnících. Příklady, pokud není uvedeno jinak, jsou uváděné z databáze Neomat (<http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015). Můžeme zde nalézt: 1. Podstatná jména: *bloger/blogger* – a, rod mužský, sklonné – autor blogu. „*Zde vyšla z komerčních důvodů vstříc komunistickým cenzorům a zakázala blogerům používat slova demokracie či svoboda.*“ (Novotný, 2005, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) *Blogerka/bloggerka* – y, rod ženský, sklonné – přechýlené od *blogger*. „*Kauza blogerky a počítačové novinářky Kathy Sierrové, která se stala – prostřednictvím svého blogu – obětí sexuálního obtěžování, a dokonce výhrůžek smrtí.*“ (Čermák, 2007, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) *Blogosféra* – y, rod ženský, sklonné – jsou to veškeré blogy a jejich vzájemné vztahy. „*Jakkoliv je celá úvaha absurdní a kuriózní, problémem "blogosféry" jsou opravdu chybějící psaná i nepsaná pravidla.*“ (Antoš, 2007, Respekt, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) *Blogování* – í, rod střední, sklonné – činnost, kterou vykonává *blogger*. „*Počátek skutečného blogování se však klade do let 1998 a 1999. Tehdy se také objevily první služby, kde si blog bylo možné bezplatně založit.*“ (Čermák, 2002, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) *Blogománie* – e, rod ženský, sklonné – posedlost blogováním. „*Google Earth je zatím ve vývinu, takže není úplně dokonalý, ale jeho koncepce kombinování klasických map, satelitních snímků, 3D modulací měst a čtvrtí a běžných funkcí vyhledávače s hraním na struny hráčské*

vášně a blogomanie mě naplňuje úžasem.“ (Jonášová, 2005, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) 2. Přídavná jména: blogovací – odpovídá na otázku: jaký?, sklonné. *„Imunním proti celosvětové blogovací mánii nezůstal ani český internet.*“ (Horčík, 2006, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) Bloggerský – odpovídá na otázku: jaký?, sklonné. *„Ten před rokem napsal na největším ruskojazyčném bloggerském serveru Livejournal.com komentář k článku jiného uživatele o ruské milici.*“ (Soukup, 2008, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015) Sloveso: blogovat – nedok. sklonné. *„Komisař Špidla bloguje a má vlastní deníček.*“ (Rumler, 2006, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 07.05.2015)

Od slova *blog* je také odvozené slovo *fotoblog* – u, rod mužský sklonné. Blog se zaměřením na fotografickou prezentaci. *„Nedávno začal z Iráku dělat nový blog s fotografiemi čili takzvaný fotoblog.*“ (Čermák, 2003, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 09.05.2015) Od něj jsou dovozena slova jako: fotoblogging, fotoblogování, fotoblogový. *„Tak můžeme stručně a jasně popsat takzvaný moblogging nebo fotoblogging, což je sice fenomén nikoliv zcela nový, ale v poslední době téměř raketově nabírající na síle.*“ (Čermák, 2003, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 09.05.2015) Dále také moblog – u, rod mužský, sklonné – mobilní blog. *„Moblogy jsou speciální odrůdou blogingu, jedná se o fotografické deníčky, které můžete vytvářet prakticky odkudkoliv.*“ (Horčík, 2006, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 09.05.2015) Od toho je odvozené slovo moblogging – u, rod mužský, sklonné. Vytváření moblogu. *„Příklad portálu zaměřeného na moblogging naleznete třeba na adrese moblog.co.uk.*“ (Mára, 2005, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 09.05.2015) Dalším příbuzným slovem je weblog – u, rod mužský, sklonné. *„Weblog (často také blog či web log) je internetová stránka osobního či nekomerčního původu, která má formu datovaných zápisů přidávaných denně či velmi často a obsahuje informace týkající se určitého předmětu či spektra předmětů.*“ (mir, 2003, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 09.05.2015) Z toho jsou odvozené podstatné jméno weblogger a přídavné jméno weblogový.

Na internetu v textech můžeme ještě najít přídavné jméno blogový – odpovídá na otázku: jaký?, sklonné. *„Dobrodružství jménem blogový román dospělo do finále.*“ (Dvořák, 2009, <http://kultura.zpravy.idnes.cz/>, cit. 09.05.2015)

V ČNK se slovo blog vyskytuje celkem 735 krát. *„Hlavním lákadlem je však prezidentův blog, jež píše sám David Mamet.*“ (Reflex, 2008, <https://www.korpus.cz/>, cit. 09.05.2015) *„Jeden z nejčtenějších autorů internetových blogů.*“ (Týden, 2008, <https://www.korpus.cz/>, cit. 09.05.2015) *„Své zkušenosti popište v diskusi pod článkem nebo*

v našich blozích.“ (Živě, 2009, <https://www.korpus.cz/>, cit. 09.05.2015) V databázi neomat bylo výsledků 16. „*Blog je svým způsobem návrat k internetovým počátkům. Vzletně by se dalo říct, že fenomén blogů je vítězstvím obsahu nad formou.*“ (Čermák, 2002, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 09.05.2015)

Блог

– a, rod mužský, sklonné. Z anglického *blog*. 1. Страница в Интернетe, оформленная в виде журнала, дневника, основное содержание которого – постоянно добавляемые записи, изображения и мультимедиа; сетевой журнал. 2. Первая составная часть сложных слов. Обозначает отнесенность чего-либо к блогу. Блог-безумство, блог-волна, блог-запись, блог-культура, блог- литература, блог - платформы, блог - площадки, блог-репортаж, блог-сервис, блог-система, блог-служба, блог- СМИ, блог - сообщество, блог-сфера, блог-феномен. (Шагалова, 2011, s. 49) „*Долго вел на русском языке блог, который читало множество людей (девушки комментировали: „Доктор, когда буду рожать, хочу только у вас!“*“ (Корсаков, 2011, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 09.08.2015) „*Кстати Сердюков сух и строг У губернатора Ленинградской области Валерия Сердюкова тоже есть блог.*“ (Грибов, 2011, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 09.08.2015)

Od slova *блог* lze nalézt ve slovnících několik odvozených slov. Блоггер – пользователь компьютера, ведущий блог. (Шагалова, 2011, s. 50) „*Блоггер Навальный предложение принял, написав в своем ЖЖ "с большим удовольствием побеседую с Ярославом Кузьминовым в столь приятной компании"* „ (Гурина, 2011, РБК Daily, http://ruscorpora.ru, cit. 09.08.2015) Блоггинг–ведение блога. (Шагалова, 2011, s. 50) „*В результате социологи из Огайо считают, что блоггинг мог бы использоваться и в терапевтических целях, помогая обеспокоенным подросткам самовыражаться позитивными способами.*“ (Люльчак, 2010, РБК Daily, http://ruscorpora.ru, cit. 09.08.2015) Na internetu v online encyklopedii Wikipedia (<http://ru.wikipedia.org>) můžeme najít další odvozená slova. Веблог – a, rod mužský, sklonné – это веб-сайт, основное содержимое которого – регулярно добавляемые записи, изображения или мультимедиа. „*Веблоги слишком часто сконцентрированы на себе и игнорируют ключевые правила юзабилити, из-за чего посетителям трудно разобраться в сайте и доверять тому, что пишет его автор.*“ (Нильсен, 2005, <http://www.webmascon.com/>, cit. 09.08.2015) Блог-платформа (блогохостинг, блог-служба) – ы, rod ženský, sklonné – это „коммунальный“ сервис, предоставляющий пользователю „под ключ“ движок и

позволяющий вести блог, дневник без необходимости самостоятельно заниматься обслуживанием движка и программированием. „Блог-платформы являются хорошей возможностью заявить о себе в интернете.“ (Железнов, 2015, <http://lifehacker.ru>, cit. 09.08.2015) Блогофотограф – а, rod mužský, sklonné – человек, размещающий продукты своего фотографического творчества в личном или групповом блоге (фотоблоге) и не стремящийся найти никакого другого применения своим фотографиям. „Накануне вечером известный блогер решил дать слово местным жителям.“ (<http://www.vestikavkaza.ru/>, 2012, <http://lifehacker.ru>, cit. 20.09.2015) Блогосféра (от англ. blogosphere – ы, rod ženský, sklonné – термин, построенный аналогично термину «ноосфера» и ему подобным, и обозначающий совокупность всех блогов как сообщество или социальную сеть. „В блогосфере активно обсуждают отказ Якунина от места в Совфеде.“ (Посбалт, 2015, <http://www.rosbalt.ru>, cit. 20.09.2015) Моблог – а, rod mužský, sklonné – мобильный веблог, содержит контент, размещаемый в вебе с мобильных или портативных устройств, таких как сотовые телефоны, PDA. Моблоги, в основном, используют технологии, позволяющие публиковать контент напрямую с мобильных устройств, минуя настольный компьютер. „Когда-то я вёл моблог, просто блог в картинках, о том, что встречается мне на пути.“ (Madezhnik, 2012, <http://madezhnik.livejournal.com/>, cit. 20.09.2015) Taktéž zde najdeme několik sloučenin: блог-хостинг , блог-служба, блог-сервис, блог-литература, блог-радио, бизнес-блог, деловой блог, корпоративный блог atd. “Я решил помочь Вам в этом интересном деле, и в этой подборке привожу краткий обзор популярных в Рунете блог-сервисов.“ (Ленар, 2008, <http://yavbloge.ru/>, cit. 20.09.2015) Na internetu v textech lze najít přídatné jméno блогový – sklonné. „Блоговый проект "Есть такая профессия...": "Поехали!"“ (Голубева, 2015, <http://olgalubeva.blogspot.cz/>, cit. 20.09.2015)

V NKRJ (<http://ruscorpora.ru/>) se slovo блог v základní a novinové části korpusu vyskytuje v 860 dokumentech a to celkem 1090 krát. „Очень любит Россию, изучает русский язык, пять лет уже ведет блог на русском – имеет более 5000 русских френдов.“ (Маянцева, 2011, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.09.2015) „Регулярные жалобы на собачьи стаи, которые до недавнего времени поступали на блог мэра Самары Дмитрия Азарова, стали поводом для модернизации системы по контролю за численностью бродячих животных.“ (Пиотрович, 2011, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.09.2015)

Slovo блог je vzhledem ke svému významu relativně mladé slovo. Díky dnešní oblibě blogu je jeho výskyt v jazyce čím dál častější. Už jen dle počtu výskytů v korpusu je vidět, že

slovo blog není v dnešní době ojedinělé. V ČNK je to 735 krát a v NKRJ celkem 1090 krát. Myslíme si, že slovo blog je momentálně velmi módní záležitostí vzhledem k tomu, že blog je velmi jednoduchou cestou k vyjádření svých názorů, které lze dále sdílet s velkým počtem uživatelů. V českém a ruském jazyce funguje toto slovo ve stejném významu a i jeho odvozeniny jsou obdobné. Na rozdíl od ruštiny má čeština odvozené sloveso blogovat, které ruština nemá, zřejmě se místo toho využívá spojení „писать блог“ nebo „вести блог“. Ostatní odvozeniny a spojení jsou podobného výskytu.

Brainstorming

– rod mužský, sklonné – metoda volné spontánní diskuze na dané téma, založena na hledání nových nápadů a návrhů a na jejich dalším tvořivém kombinování a zlepšování. (Petráček et al., 1995, s. 112), (brejnstórmink) se překládá jako „bouření mozků“ nebo volněji jako „burzanápadů“ (Sárközi, 2011, www.ctenarska-gramotnost.cz/, cit. 20.09.2015). *Brainstorming* je skupinová kreativní technika. Cílem je generování co nejvíce nápadů na dané téma. Užívá se v celé řadě oblastí - od řešení problémů až po generování vysoce kreativních nápadů. Používá se v managementu, marketingu i při vědecké činnosti. (<https://managementmania.com/cs/>, 2013, cit. 20.09.2015). „*Brainstorming, skupinová diskuse podporující kreativní myšlení mimo zaběhnuté rámce uvažování.*“ (Hospodářské noviny, 2005, www.korpus.cz/, cit. 20.09.2015) „*Někdy se v souvislosti s brainstormingem hovoří o "smršti myšlenek "*“ (Bartoňková, 2006, www.korpus.cz/, cit. 20.09.2015) „*K jeho základním nástrojům patří pravidelná hodnocení práce a výsledků manažerů, ale i osobní rozhovory s nimi, jejich hodnocení ze strany spolupracovníků či zákazníků, dotazníkové průzkumy či specializované brainstormingy.*“ (Moderní řízení, 2007, www.korpus.cz/, cit. 20.09.2015)

Odvozeniny od slova *brainstorming* se ve slovnících nevyskytovaly. V databázi Neomat (<http://www.neologismy.cz/>) je uvedeno přídatné jméno *brainstormingový* – sklonné – „*Na první pohled se zdá, že roztěkanost je žádoucí při tvořivém myšlení, při brainstormingový (...)*“ (Ekonom, 1993, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 20.09.2015) „*Nikdy nebyla kvantita nápadů vyšší v podání brainstormingových skupin a to ani jednou z 25 zkoumaných příkladů.*“ (Pulda, 2010, www.probermeto.cz, cit. 20.09.2015) Na internetu v textech jsem našla podstatné jméno *brainstormingování* – rod střední, sklonné – „*Jedná se samozřejmě o nezávazné a pokud možno inteligentní brainstormingování (OBRÁZKY VÍTÁNY!), i když jsem možná trochu naivní v tom, že sem vůbec někdo něco napíše.*“ (Ray, 2009, www.sga-project.com/, cit. 20.09.2015) Sloveso *brainstormingovat* – nedok. „*Pokud chceme dostat z*

focení maximum, musíme plánovat, diskutovat, myslet dopředu, brainstormingovat, kreslit storyboardy a moodboardy, ladit veškeré detail, které se naplno projeví až v den focení." (Kabelka, 2015, <http://milankabelka.com/>, cit. 20.09.2015)

V ČNK se slovo *brainstorming* objevilo celkem 126 krát. „Mají - li účastníci *brainstormingu* přispět k sestavení příliš obecně a široce zadané prognózy, nejsou jejich odpovědi konkrétní a výstižné.“ (Potůček, 2006, www.korpus.cz/, cit. 22.09.2015) „Po obrovsky dlouhém procesu diskusí, *brainstormingů* a testování konečně vznikla finální grafická podoba, popisuje Lukačovič modernizaci elektronické pošty na svém blogu <http://blog.lide.cz/ilblog/>, kterému vévodí motto *Celý rok čti ilblog.*“ (Respekt, 2005, www.korpus.cz/, cit. 22.09.2015) “Sami možná s top managementem na brífincích provádíte *brainstorming* nebo online chatujete na webu, což je samozřejmě cool a suprový, a vůbec si neuvědomujete, že nějací crazy lůzři vám neporozumějí ani slovo.” (Reflex, 2007, www.korpus.cz/, cit. 22.09.2015) V databázi Neomat bylo záznamů jen 5.

Брейнсторминг/ брейншторминг

– rod mužský, sklonné – коллективное обсуждение проблем при полной свободе выдвижения проектов решения (в том числе иррациональных) как способ поиска и принятия оптимальных решений; мозговая атака; мозговой штурм (Шагалова, 2011, s. 59) (ve slovníku uváděno jako *брейнсторм*). (angl. *brainstorming*: brain – mozek, storm – буря, штурм) - психол. метод, используемый в социальной инженерии и игротехнике (деловых и инновационных играх). Б. направлен на стимулирование творческой активности, раскрепощение мыслительного заряда у участников обсуждения проблемы путем шокирующих «вводных», резко повышающих результативность научного поиска; мозговая атака. Термин введен американским психологом А. Осборном. (Комлев, 2006, <http://dic.academic.ru/>, cit. 22.07.2015). „Метод мозгового штурма, или так называемый *брейнсторминг*, заключается в сборе максимального количества идей для решения определенной задачи за ограниченный короткий промежуток времени.“ (<http://constructor.ru/>, 2015, cit. 22.07.2015) „Как отмечают исследователи, *брейнсторминг* – это интерактивная техника, при которой группа участников стремится найти решение для сформулированной проблемы, собирая все идеи, стихийно высказываемые участниками сессии, не критикуя их и не высказывая суждения по ним.“ (Хомутский, 2008, <http://bv-salikhov.ru/>, cit. 22.07.2015)

Na internet v textech můžeme najít přídatné jméno *брейнсторминговый* – sklonné – „*Сущность брейнсторминга; «брейнсторминговый цикл» как когнитивная модель решения творческой задачи.*“ (<http://bv-salikhov.ru/>, 2015, cit. 22.07.2015)

V NKRJ se slovo *брейнсторминг* objevilo pouze ve 2 dokumentech a to 4 krát. „*Брейнсторминг будет незаменим в проектной работе.*“ (Чудова, 2010, Труд-7, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 22.07.2015) „*У нас был мучительный брейнсторминг по поводу Безукладникова.*“ (РБК Daily, 2009, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 22.07.2015)

Brainstorming je termín, který je úzce spjatý s určitou činností a sférou působení, zřejmě proto není tolik rozvinutý co se odvozenin a výskytů týče. Čeština je v tom o něco produktivnější, myslíme si, že by se to dalo přisuzovat tomu, že v ruštině více funguje doslovný překlad a to termín *мозговой шторм* (*мозговая атака*), v NKRJ je 99 výskytů této podoby výrazu (oproti 4 výskytům jeho přepisu do ruštiny). Ruština tedy více využívá verzi, kterou přejala pomocí kalkování, čeština díky tomu, že s angličtinou používají latinku, pouze uzpůsobila toto slovo gramatickým změnám v jazyce (skloňování, odvozování). V českém jazyce můžeme slovo *brainstorming* najít již od roku 1969 (Hospodářské noviny) v Příručním slovníku jazyka českého (<http://psjc.ujc.cas.cz/>)

Byznysmen

– a, rod mužský, sklonné, podstatné jméno – úspěšný obchodník, z anglického *businessman*. Doslovný překlad tohoto slova z angličtiny je obchodník. Slovo se původně skládá ze dvou slov: *business* a *man*. *Business*, česky byznys – u, rod mužský, sklonné, podstatné jméno – obchod, obchodní podnikání, honba za ziskem (Filipec a kol., 1994, s. 40). *Man* – člověk, muž, manžel (Řešetka, 2011, s. 305).

Ve slovníku NSVČ2 najdeme dvě slova, která jsou úzce příbuzná se slovem byznysmen: 1. *Byznysmenství, byznysmanství* – í, rod střední, sklonné, podstatné jméno – činnost, jednání příznačné pro byznysmena, byznysmeny. „*Jenže honba za sledovaností není zdaleka prvořadým úkolem veřejnoprávní televize... Zařazuje-li Česká televize tento cyklus do hlavního vysílacího času, jde o obyčejný kšeft a takové byznysmanství jí nesluší.*“ (Slovo, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.06.2015) 2. *Sexbyznysmen, sexbyznysman* – a, rod mužský, sklonné, podstatné jméno – kdo se zabývá sexbyznysem. „*Hlavní ruský sexbyznysman na Středním východě staví hotel, jiný si otevřel vlastní banku.*“ (Lidové noviny, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.06.2015)

Na portále Neomat se taktéž objevuje slovo *pornobyznysman*. „*Bohužel je nad mé síly zjistit, kterou stránku založil filantropický student a kterou pornobyznysman, ale je to v*

podstatě jedno...“ (Kubínek, 2000, Softwarové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.06.2015) Databáze Heslařů nám navíc nabízí podstatné jméno *byznysmenka*. „*Jedinečné modely z vysoce kvalitních materiálů si kupují ženy byznysmenky či manželky úspěšných mužů, ale i herečky světových jmen...*“ (Blesk, 1992, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.06.2015). Na internetu v textech můžeme najít přídatné jméno *byznysmanský*. „*Tady nás opravdu upřímně vítají, tady nás opravdu chtějí,*“ byla nejčastěji opakovaná věta, kterou bylo možné uslyšet jak z vládních úst včetně úst pre-miéra Václava Klause, tak z řad podnikatelů, kteří tvořili *byznysmanský doprovod při oficiální cestě českého premiéra do Káhiry.*“ (Dolečková, 2001, <http://archiv.ihned.cz/>, cit. 08.06.2015)

V ČNK, při zadání slova *byznysmen* se objevilo 307 výskytu, v Neomatu bylo nalezeno 8 příkladů výskytů: „*Však také kolik umělců nebo úspěšných byznysmenů se později chlubí, jaké měli těžké začátky, "podotýká Večerník.*“ (Hospodářské noviny, 2008, www.korpus.cz/, cit. 08.06.2015) „*Podle některých dřívějších spekulací médií úřady v některých evropských státech také chtějí chránit vlivné byznysmeny, případně jim poskytnout čas na to, aby se na případné rozšíření citlivých údajů připravil.*“ (Právo, 2009, www.korpus.cz/) „*Jak v případě nouze donutit byznysmena navyklého jen poroučet, aby poslechl jednoduchý příkaz: "Okamžitě vypadni !"*“ (Ikarie, 2005, www.korpus.cz/, cit. 08.06.2015)

Бизнесмен

– a, rod mužský, sklonné – Делец, предприниматель, тот кто делает бизнес на чемнибудь (Крысин, 2009, s. 126). Z anglického: *businessman*. V hovorovém jazyce: *Бизнесмен* – a, род мужской – Мошенник, жулик (Вальтер et al., 2004, s. 38). Stejně jako v češtině, i v ruštině se slovo skládá ze dvou částí: *бизнес* (angl. *business*) – предпринимательская деятельность, дающая прибыль; любой вид деятельности, приносящий доход, являющийся источником обогащения; большой б. – деятельность крупных коммерческих предприятий, организаций; малый б. – деятельность мелких коммерческих предприятий и организаций, преимущ. в сфере услуг; теневой б. – незаконная предпринимательская деятельность; челночный б. – то же, что коммерческий туризм (Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 18.09.2015). *Бизнес* – первая составная часть сложных слов, обозначающая явления, относящиеся к сфере бизнеса, к бизнесменам напр.: *бизнес-каталог, бизнес-план, бизнес-центр, бизнес-клуб* (Крысин, 2009, s. 126). *Мен* – человек, мужчина, муж.

Ve slovnících můžeme najít několik dalších příbuzných slov: 1. *Бизнес-вумен* – rod ženský, neskl., *женщина-бизнесмен, деловая женщина* (Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 18.09.2015). Synonyma: *бизнесменка, бизнес-леди, бизнесменша*

(Тришин, 2013, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.09.2015). „Вот несколько практических советов, которые помогут вам стать успешной бизнес-вумен.“ (<http://ru.wikihow.com/>, cit. 18.09.2015) 2. *Бизнесмент* – а, род мужской, шутил.-ирон. или пренебреж. – милиционер, берущий взятки, hovorová řeč „*Наши сержант-бизнесмент.*“ 3. *Бизнесбой*, я, rod mužský, sklonné. Фарцовщик. (от англ. business – предприятие и boy – мальчик), (2,3,: Вальтер et al., 2004, s. 38). 4. *Бизнесменский* – příd. jméno, sklonné – свойственный бизнесмену, характерный для него (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.09.2015). „Эта история побудила поинтересоваться у наших предпринимателей, насколько актуально верить честному бизнесменскому слову или обещанию.“ (Чобану, 2010, <http://www.businessclass.md/>, cit. 18.09.2015) „Для активных людей с бизнесменской жилкой предлагается категория «Обучение предпринимательству...»“ (<http://nashol.com/>, 2015, cit. 18.09.2015) 5. *Бизнесменствовать* – sloveso, nedok., hovor. – БЫТЬ бизнесменом, пребывать в положении бизнесмена (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.09.2015). „Многим из них все-таки неудобно: одно дело бизнесменствовать вовсю и на Багамах в том числе, а другое дело ложиться под путинских советничков, которые изобразили народных избранников идиотами (по версии некоторых СМИ – даже людоедами).“ (Малашенко, 2012, <http://echo.msk.ru/>, cit. 18.09.2015)

Dále na internetu v textech můžeme najít: 1. Sloveso *бизнесменовать* – nedok. , hovor. „Просто в России не могут бизнесменовать, поэтому и отношение к нам соответствующее некоторым тип крутых бизнесменов.“ (Элегия, 2009, <http://www.vxzone.com/>, cit. 18.09.2015) 2. Podstatné jméno *бизнесменство* – rod střední, sklonné, hovorové – деятельность бизнесмена (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.09.2015) „Спасибо дедушке Воронину за наше счастливое бизнесменство!“ (Андрей, 2014, <http://www.vedomosti.md/>, cit. 18.09.2015) 3. Přísluvce *по бизнесменски* – neměnné, hovorové, odpovídá na otázku: jak? jakým způsobem? „Коломбина правильно себя пиарит, по-бизнесменски.“ (NYC-ya, 2011, <http://club.passion.ru/>, cit. 18.09.2015) „Бизнесмен всегда будет стараться на свой карман. Проблему рудников Хакасии решили просто по-бизнесменски... по халяве купили большую кучу всяких нужных вещей и горы металлолома.“ (Тархун, 2015, <http://реальнаяхакасия.рф/>, cit. 18.09.2015)

V NKRJ (<http://ruscorporu.ru/>) se slovo *бизнесмен* objevilo ve 494 dokumentech a to 778 krát. „Ни один бизнесмен в своём уме не стал бы инвестировать в проект с такой низкой рентабельностью.“ (Фролов, 2003, Совершенносекретно, <http://ruscorporu.ru/>, cit.18.09.2015)

„Крупный бизнесмен, не связанный генетически с ельцинской "семьей" и её деяниями, о не только и может освободить Россию и власть от мёртвой хватки олигархического онклава.“ (Шнейдер, 2003, Завтра, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 18.09.2015)

Při porovnání tohoto slova v ruštině a češtině vidíme, že se velmi dobře začlenilo do obou jazyků. V obou případech najdeme odvozená přídavná i podstatná jména, avšak ruština je v tomto případě poněkud rozvinutější. U ruské varianty slova *byznysmen* najdeme také odvozená příslovce a slovesa. Je zřejmé, že v ruštině má toto slovo větší pole působnosti. Tady nejspíše více působí hovorová ruština, protože v hovorové podobě se objevuje jak podstatné jméno, tak sloveso i příslovce. Slovo *byznysmen* v ruštině působí téměř stejně jako *предприниматель*. V NKRJ se objevilo ve 494 dokumentech, kdežto slovo *предприниматель* v 560, rozdíl ve výskytu tedy není moc velký. Oproti tomu v českém jazyce jsou i nadále velmi aktivní slova *obchodník* a *podnikatel*, v ČNK se vyskytlo slovo *obchodník* 1247 krát a slovo *podnikatel* dokonce 9283 krát oproti *byznysmenovi*, který se vyskytl jen 307 krát.

Gang

(ga i ge) – u, rod mužský, sklonné. Z anglického gang. Uzavřená organizovaná skupina, tlupa zločinců, gangsterů (Petráčková et Kraus et al., 1995, s. 256). „...zůstane Walt Disney tvůrcem nezapomenutelných kreslených grotesek s gangem myšáka Mickeyho, kačera Donalda a psů Goofyho a Pluta...“ (Scéna, 1991, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) „Jsou tady graffiti gangy...“ (vyslTV ČT1, 1994, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015)

Slovo *gang* a několik jeho odvozenin najdeme v Akademickém slovníku cizích slov (Petráčková, Kraus et al., s.256-257) a v databázi Heslařů (<http://lexiko.ujc.cas.cz/>). Příklady, pokud nebude uvedeno jinak, jsou uváděné z databáze Neomat (<http://neologismy.cz/>). 1. Podstatná jména: gangster (ga i ge) – a, rod mužský, sklonné. 1. člen organizované zločinecké tlupy, gangů, pův. zvl. v USA 2. Kdo jedná jako zločinec, bandita, a to jako člen nějaké skupiny nebo i sám. „Deska *Hot Shot* ale představuje bývalého ragga gangstera v nové podobě zásadně ovlivněné zvukem současného amerického *rhythm'n'blues*.“ (Neuman, Rolling stone, 2000, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) Gangsterka –y, rod ženský, sklonné, ženský tvar od gangster. Většinou označuje druh filmu. „V roce 1972 natáčí Scorsese svůj druhý celovečerní film *Bertha* z dobyčáku, "sociální" gangsterku z dob hospodářské krize.“ (Holanec, 1997, Metro, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) Gangsterství (ga i ge) – í, rod střední, sklonné. Gangsterismus – mu, rod mužský, sklonné. Forma kriminality provozovaná v organizovaných tlupách (ganzích); gangsterský čin,

gangsterské metody. „*Milan Slezák: Náboženský gangsterismus a časopis Charlie Hebdo*“ (Slezák, 2011, <http://www.rozhlas.cz/>, cit. 10.10.2015) Gangsta – rod mužský, sklonné. „*Gangsta je rebel, co má oplétačky se zákonem.*“ (Komůrková, 2008, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) Gangsteřina – rod ženský, sklonné - expr. gangsterství; gangsterský čin 2. Přídavné jméno: gangsterský – sklonné, patřící gangu (Petráčková et Kraus et al., 1995, s. 256). „*Shaggy se narodil na Jamajce. Od osmnácti ale žije v New Yorku. Spolu se Shabbou Ranksem, Beeniem Manem a Mr. Vegasem patří k největším hvězdám dancehall ragga, jakési jamajské obdoby amerického gangsterského rapu.*“ (Neuman, 2000, Rolling stones, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) Gangsta – nesklonné. „*Není ale třeba mít strach z nějakého vyměknutí, jelikož i Petra má ten správný "gangsta" feeling.*“ (Kučera, 2002, Show!, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) 3. Příslovce: gangstersky – „gangstersky vydírat“ (Havránek et al., 2001, <http://bara.ujc.cas.cz/>, cit. 10.10.2015) 4. Složeniny: antigangsterka, autogang, gangster rap, motogang, retrogangsterka, soft gangster, supergang, supergangster, technogangster, narkogang, videogangster. „*John Travolta v ní propracoval tarantinovsky posazený typ "soft gangstera", který se uplatnil jako filmový producent.*“ (Křivánková, 2005, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) „*Jeho slova potvrzuje úspěch famózní antigangsterky Fargo, která loni získala dva Oscary.*“ (Metro, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015) „*Mezi aktivity motogangů patří především distribuce a prodej drog i "racketeering".*“ (Raduševič, 1997, Mladý svět, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015)

V ČNK najdeme 1167 výskytů. „*Největší komplikace s dublováním práce policie a soudů hrozí při stíhání mezinárodních gangů zaměřených na nelegální obchod s drogami.*“ (Právo, 2009, <https://www.korpus.cz/>, cit. 10.10.2015) „*Josef Opava byl nakonec odsouzen v procesu s Berdychovým gangem, dostal 14 let vězení.* (Mladá fronta Dnes, 2009, <https://www.korpus.cz/>, cit. 10.10.2015) „*Ve čtvrti Lozells žijí převážně černošští imigranti z Jamajky, asijské gangy ale pokládají rovněž oblast za své působiště.*“ (Hospodářské noviny, 2005, <https://www.korpus.cz/>, cit. 10.10.2015) Na portále Neomat je výskytů slova gang celkem 5. „*Heslo "Vyberme budoucnost" mění sprejové gangy záměnou dvou písmen na "Očistme minulost".*“ (Kalisiak, Lidové noviny, 1995, <http://neologismy.cz/>, cit. 10.10.2015)

V online databázi „Příruční slovník jazyka českého“ můžeme najít odkaz na slovo gang již z roku 1956 „*Je tu (v New Yourku)...500 gangů mladistvých zločinců...*“ (Aškenázy, 1956, s. 22).

Ганг

– od anglického *gang* -

банда, шайка – организованная банда – а, rod mužský, sklonné (Комлев, 2006, <http://dic.academic.ru/>). Ruština slovo ганг ve své slovní zásobě neužívá, místo toho využívá slova *банда* a *шайка*, která přišla do ruštiny dříve. Slovo *ганг* není v tomto významu dohledatelné ani na internetu v textech, ani ve slovnících, a ani v ruském národním korpusu. Je podstatné zmínit, že slovo Ганг v ruštině je, ale jde o název indické řeky Ganga. Oproti tomu můžeme najít slova: гангстер – а, podst. jméno, rod mužský, sklonné – участник организованной группы преступников, бандит, употребляется преимущ. по отношению к США и некоторым другим странам (Крысин, 2009, s. 177). „Он не гангстер, не половой психопат, он хотел жить, любил женщину, по-своему, в меру своих сил, и годами без устали занимался одним — писал, писал, писал, писал.“ (Трифонов, 1970, Предварительные итоги, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 02.09.2015) „Однако верный телохранитель гангстера вспоминает, что с давних пор присматривал издалека за дочерью босса, которая про папины делишки не знала и знать не хотела.“ (Крушилова, 2003, Известия, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 02.09.2015) Гангстерский – před.jméno, sklonné – относящийся к гангстеру, гангстерам (Крысин, 2009, s. 177). „А также такая редкая в мировом кино птица, как южноафриканский гангстерский фильм («Цоци»).“ (Тыркин, 2006, Комсомольская правда, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 02.09.2015) „Одно слащавое музыкальное ревю и три вариации «полицейского жанра»: авантюрный, подперченный гангстеризмом; гангстерский, разбавленный недоразумениями и, наконец, фантастико-гиньольный в сопровождении фарса и детектива.“ (Бачелис, 1967, Советский экран, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 02.09.2015) Гангстеризм – а, podst.jméno, rod mužský, sklonné – организованная преступность (в США и некоторых других странах) (Крысин, 2009, s. 177). „Вот этот индивидуализм, какие-то рваческие наклонности, бандитизм, гангстеризм...“ (Руденко, 2007, Комсомольская правда, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 02.09.2015) „Финансовый гангстеризм достиг такого размаха, что вымогательства тайных «триад» и прочей мафии выглядят детскими забавами.“ (Скворцов, 2001, Сингапурский квартет, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 02.09.2015) Гангстерша – и, rod ženský, sklonné – бандитка (Тришин, 2013, <http://dic.academic.ru/>, cit. 02.09.2015) „Из этой статьи вы узнаете об одной из самых жестоких гангстери из Америки, о которой на западе ходили настоящие легенды – Ма Баркер и ее четырех сыновьях, которых называли "всадниками Апокалипсиса".“ (Московский монитор, 2014, www.mosmonitor.ru/, cit. 02.09.2015) Na internetu se v textech objevují sloučeniny jako:

гангста рэп, гангста рэпер, автоганг, мотоганг, суперганг, супергангстер, наркоганг, видеогангстер, техногангстер. „А вот и портянка техногангстер“ (Алех, 2014, <http://echo.msk.ru/>, cit. 02.09.2015) „ Я ничего не написал о специфике байкерского мира, скажем, о моих контактах с лидером "Ночных волков" Хирургом, а ведь это было знатное приключение, из которого я едва живым вылез, но за что мне наш мотоганг подарил наградной перстень, а Хирург – полный комплект одежды, выпускаемой под патронажем "Волков".“ (Максим Цхай, 2015, <http://www.m24.ru/>, cit. 02.09.2015) „Гангста рэп, рассказывающий о жизни чёрного криминального сообщества, появился (как принято считать) в 1982 году, и его основателем стал знаменитый Ice-T.“ (<http://rapz.net/>, 2015, cit. 02.09.2015)

V NKRJ se slovo *ганг* ve významu *банда*, *шайка* nevyskytuje. Ani na internetu se v textech nevyskytuje. Na rozdíl od českého jazyka v ruštině existují jeho odvozeniny, ale slovo samotné se vyskytuje velmi ojediněle. Ruština plně využívá slov *банда* a *шайка*. Co se odvozenin týče, jejich podoba je obdobná a v obou jazycích fungují stejně.

Genderový

(džendr-) – přídavné jméno, sklonné. 1. Týkající se genderu. 2. Související s genderem. (Martincová et al., 2004, s. 134) „Genderový feminismus vychází ze studia sociálních rolí mužů a žen ve společnosti a pojem gender (rod) má vyjadřovat, že charakter a projevy, které pokládáme za adekvátní mužskému nebo ženskému pohlaví, nejsou biologicky podmíněné, ale ve skutečnosti vnucené rodinou, kulturou, společností. Jak genderová studia vypadají, ukazuje kniha londýnské socioložky Ann Oakleyové *Pohlaví, gender a společnost*.“ (Melichová, 2011, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 04.09.2015) „Úvodní referát citoval roztomilého mizogyna Pavla Eisnera, de facto našeho průkopníka genderové lingvistiky, odhalujícího ženy jako bytosti bez daru používat jazyka tvůrčím způsobem, sáhnout do jiných než neutrálních rovin.“ (Jonssonová, 2001, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Přídavné jméno *genderový* bylo odvozené od slova *gender* – převzaté z angličtiny (*gender*) – u, rod mužský, sklonné ale i nesklonné. 1. Sociol. sociálně, psychologický a kulturně podmíněná rozdílnost pohlaví (mužů a žen) 2. Genderová studia. (Martincová et al., 2004, s. 134) „Způsob, jak mluvíme, je jedním z činitelů vytvářejících náš gender.“ (Rybář, 2002, Nový prostor, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) „Profesně se zabývám kritikou médií z hlediska genderu a vaše vysvětlení velmi uvítám do svého výzkumu obrazu ženství a mužství v českých médiích.“ (Valdrová, 2001, Redhot, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015)

Kromě slova genderový jsou od slova gender odvozená další slova, která jsou se slovem genderový příbuzná a jsou uvedena ve slovníku NSVČ2 (Martincová et al., 2004, s.134). Všechny příklady, pokud není uvedeno jinak, uvádím z databáze Neomat (<http://www.neologismy.cz/>). Přídavné jméno gender – nesklonné. Týkající se genderu. 2. Související s genderem. „*Ani moderní rodiče, kteří se doma vůbec nechovají podle zaběhaných "gender klišé", tomu nemohou zabránit: jejich děti se ze všech možných stran dozvídají, že být mužem znamená jezdit na koni, na motorce nebo v silném autě, nosit vysoké boty a kožené bundy, ničeho se nebát a samozřejmě – být ozbrojen.*“ (Kubát, 2002, Puls, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Příslovce gender a genderově – nesklonná. 1. Co se týče genderu 2. Ve vztahu k oblasti gender, na gender. „*Cíle činnosti Gender centra: uspořádání spontánně vzniklých kontaktů a dosavadních seznamů adres v rámci FSS MU a kontaktů mezifakultních, meziuniverzitních a mimouniverzitních v lokalitě Brna s vazbou na relevantní organizace v ČR a v zahraničí...*“ (Internet, 2001, www.fss.muni.cz/, cit. 02.09.2015) „*A moje dnešní vědecké odhalení se sociologickým podtextem tkví v tom, že právě to mámu genderově žere.*“ (Lipčík, 2003, Víkend magazín HN, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Ve slovníku NSVČ1 najdeme jednu složeninu, která funguje jako ustálené spojení: gender studies (džendr stadys) neskl. s pomnž.- obor sociologie zabývající se sociálními, sociálně psychologickými a ekonomickými rozdíly v postavení mužů a žen v určité společnosti a kultuře. (Martincová et al., 1998, s. 97) „*Gender studies sledují sociální, sociálně psychologické a ekonomické rozdíly v postavení mužů a žen v určité společnosti a kultuře.*“ (Šiklová, 1995, Sociologický časopis, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Ve slovníku NSVČ2 (Martincová, 2004, s. 480) lze od slova gender nalézt odvozené slovo transgender (transdžendr) – a, rod mužský, sklonné – člověk, jehož biologické pohlaví neodpovídá psychické pohlavní identitě a sociální roli, kterou touží plnit. „*Když se pak takový nejistý člověk setká s transgenderem, který si klidně zažité zvyklosti bourá, bude ho nenávidět.*“ (Matušíková, 2001, Mladý svět, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Také transgender – u, rod mužský, sklonné – nesoulad biologického pohlaví jedince s jeho psychickou pohlavní identitou a se sociální rolí, kterou touží plnit. „*Zatímco "převlékání" mužů i žen bylo nedílnou součástí veselí a svátků lidských komunit, s přechodem na třídní společnost byly projevy transgenderu potlačovány.*“ (Linková, 2000, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) A transgender jako přídavné jméno nesklonné – vztahující se k transgenderu (sexuálnímu založení), k transgenderům (osobám), jsoucí transgenderem; sdružující transgendery. „*Již dva soudy ukázaly, jak je důležité, aby transgender studentka mohla vyjádřit ve škole svoji pohlavní identitu i přesto, že výsledek*

neodpovídá stereotypním názorům na to, jak mají vypadat chlapci a dívky.“ (Novotná, 2000, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Z toho odvozené přídavné jméno transgenderový – sklonné – týkající se transgenderu (sexuálního založení), transgenderů (osob); na to zaměřený; sdružující transgendery. „*Transgenderový aktivista Leslie Feinberg se ke snahám po definitivním určení staví oprávněně skepticky: „Takže to se máme všichni svléknout? A jak poznáme, je-li například vagína přirozená nebo nově vytvořená? Budeme si navzájem prohlížet rodné listy? A co když byly nově vytvořeny po operativní změně pohlaví? Nebo že bychom zkusili testy DNA? Olympijské hnutí už to zkusilo, ale narazilo na takové množství chybných výsledků, že se raději vrátilo zase ke starým "sex testům", tedy k tomu, zdali dotyčný sportovec při odběru vzorku moči sedí nebo stojí.”*“ (Vodrážka, 2001, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) Dále lze v databázi Heslařů nalézt tyto sloučeniny: gender mainstreaming, gender management, gender studia, gender-bender, gender-study. „*Jako názorný doklad tohoto "gender mainstreamingu" můžeme uvést tento příklad: pokud v obci vládnu muži, investují raději do stavby fotbalového stadionu než do mateřské školky nebo veřejného parku, a stejně tak zanedbají hromadnou dopravu, protože sami všude jezdí autem.*“ (Hauserová, 2002, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015) „*Mnozí aktivisté dnes prosazují výraz transgender jako zastřešující pojem pro jedince, kteří jistým způsobem narušili či překračují běžně uznávané hranice sexuality a pohlaví: tedy pro transsexuály, transvestity, drag queens, cross-dressery, gender-bendery atd.*“ (Vodrážka, 2001, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.09.2015)

Slovo *genderový* se v ČNK objevuje 117 krát a v databázi Neomat 12 krát, vzhledem k tomu, že se jedná o slovo odvozené, je vhodné zde uvést výskyt i původního slova, a to *gender*. *Gender* má v ČNK 137 výskytů a v databázi Neomat se objevuje 11 krát. „*Co je to genderový stereotyp?*“ (Policista, 2005, www.korpus.cz/, cit. 02.09.2015) „*Vešli jsme bez rozmýšlení oba zároveň, ovšem drobné thajské ženy se začaly věnovat nejdřív Honzovi, mě si nikdo nevšiml; dobře, genderovou nevyrovnanost respektují.*“ (Reflex, 2009, www.korpus.cz/, cit. 02.09.2015) „*V širším pojetí souvisí otázka demokracie také s problematikou blahobytu a chudoby, náboženství, genderové rovnoprávnosti a mnoha dalších oblastí.*“ (Lidové noviny, 2008, www.korpus.cz/, cit. 02.09.2015)

Гендерный

– *přídavné jméno, sklonné* – связанный с различиями людей по полу. Гендерный статус (в социологии: социальный статус человека, обусловленный его полом). Гендерная лингвистика (направление в языкознании, изучающее различия в языке, обусловленные полом говорящих. (Крысин, 2009, s. 188) „*В среднем этот «гендерный разрыв» составляет 2,5 часа в день.*“ (Радько, 2011, Новый регион 2, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015) „*В России, как, пожалуй, нигде в мире, на выбор автомобиля влияет гендерный фактор.*“ (Гельтищев, 2008, Труд-7, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015) *Odvozené stejně jako v češtině od anglického slova gender.* Гендер – a, rod mužský, sklonné. "...Гендер – культурно-специфический набор признаков, определяющих социальное поведение женщин и мужчин и взаимоотношения между ними..." (Официальная терминология, Академик.ру, 2012, <http://dic.academic.ru/>, cit. 12.11.2015) Гендер – понятие, используемое в социальных науках для отображения социокультурного аспекта половой принадлежности человека. В отличие от русского языка, в котором есть одно слово, связанное с данным вопросом: пол, – английский язык имеет два понятия: секс (sex) – пол – и гендер (gender) – «социопол». (Грицанов, 1999, <http://dic.academic.ru/>, cit. 12.11.2015) „*Гендер – это социальный пол, то, что мужчине якобы изначально предписано одно, а женщине – другое.*“ (Мартиросян, 2006, Труд-7, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015) „*Разрываясь между этими двумя дамами и докладами начмеду и заведующему, я всё ещё страшно хотела денег, чтобы мне не давал этот «гендер шовинистик пиз» на бензин, сигареты и кофе.*“ (Соломатина, 2009, Акушер-ХА! Байки, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015)

Stejně jako v češtině, také v ruštině jsou slova příbuzná se slovem *гендерный*. Na internetu v textech můžeme najít slovo *трансгендерность* – несовпадение гендерной идентичности человека с приписанным при рождении полом (<https://ru.wikipedia.org>). „*Что такое трансгендерность?*“ (Савинова, 2010, <http://www.svoboda.org/>, cit. 12.11.2015) *Od slova трансгендерность existuje přídavné jméno трансгендерный – sklonné, такой, чья гендерная идентичность или гендерное самовыражение не совпадает с его или ее биологическим полом* (Белокуров, 2001-2015, <http://grammar.ru/>, cit. 12.11.2015). Sem také patří i podstatné jméno *трансгендер* – rod mužský, sklonné, ve slovnících jeho význam nenajdeme, avšak myslím si, že bude stejný jako v českém jazyce. „*25-летний британец Кирон МакКефри — трансгендер.*“ (<http://www.cosmo.ru/>, 2015, cit. 12.11.2015) „*В Assassin's Creed впервые появится трансгендерный персонаж.*“ (Меркухин, 2015, <http://gmbox.ru/>, cit. 12.11.2015) Dále v textech na internetu nalezneme

spojení *гендерные исследования* nebo také *гендерные студии* (gender studies) – междисциплинарная исследовательская практика, использующая познавательные возможности теории социального пола (гендера) для анализа общественных явлений и их изменений. (Энциклопедия кругосвет, 1997 – 2015, <http://www.krugosvet.ru/>, cit. 12.11.2015) „*Гендерные исследования или гендерные студии возникли во второй половине XX века на основании феминистических разработок.*“ (Миронюк, 2012, <http://rozvitok.org/>, cit. 12.11.2015) Taktéž zde lze nalézt výraz *гендер-бендер* (gender Bender) – термин относительно недавний, неформальный и неизвестный širokým masám. Oznacuje on člověka, ne přijímajícího tradiční role genderu a v jakékoli míře sjednocujícího v sobě znaky obou pohlaví (to se nazývá androgyností) (<http://technicamolodezhi.ru/>, 2012, cit. 12.11.2015). „*Arts: Гендер бендер – персонажи мультфильмов.*“ (Cohen, 2014, <http://shazoo.ru/>, cit. 12.11.2015)

V NKRJ lze nalézt slovo *гендерный* ve 27 dokumentech a to celkem 30 krát a slovo *гендер* ve 14 dokumentech celkem 17 krát. „*Гендерный перекосяк в сфере занятости приведет к тому, что женщины снизят траты на покупку одежды и предметов роскоши (а именно они являются основной целевой аудиторией этих секторов) и будут вынуждены тратить заработанные деньги на повседневные нужды — коммунальные расходы, продукты питания.*“ (Поморцев, 2009, РБК Daily, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015) „*К тому же не совсем понятен состав подписчиков – социальный, возрастной, гендерный и пр.*“ (Сычев, 2007, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015) „*Логика такого общения основана на эссенциализме – установке, трактующей расу, этнос, гендер, класс в качестве вечных субстанций, обладающих неизменным набором ключевых характеристик.*“ (Минаков, 2010, «Неприкосновенный запас», <http://ruscorpora.ru/>, cit. 12.11.2015)

Díky své specifčnosti funguje slovo *genderový*, které je odvozené od slova *gender*, v obou jazycích stejně. Odvozená slova jsou velmi podobná a jejich význam je stejný. Český národní korpus nám nabízí více výskytů než ruský. Je možné, že je to způsobené tím, že postoj ke *genderové orientaci* je v Evropě otevřenější než v Rusku, a proto lze nalézt více odkazů na tisk a webové citace.

Graffiti [ty]

– rod střední, neskloňné. Z anglického graffiti. Kresby, obrazce, nápisy na veřejných plochách (na zdech domů, ohrad, na povrchu tramvají ap.) zprav. barvami ve spreji. Někdy psáno též jako *grafiti* (Martincová et al., 1998, s. 99). „*Graffiti, které mezitím nechaly úřady*

odstranit, zkrátka přerostlo v aféru, o níž referoval internetový list *Gazeta.ru* pod titulkem „Dílo vesmírného rozměru.“ (ČTK, 2015, <http://zpravy.idnes.cz/>, cit. 12.12.2015)

Ve slovnících NSVČ1 a 2 můžeme najít několik odvozených slov ke slovu *graffiti*. Příklady, pokud není uvedeno jinak, jsou použité z databáze Neomat (www.neologizmy.cz/).

1. Podstatná jména: *graffitimanie* – rod ženský, sklonné – (až chorobná) záliba ve vytváření graffiti (používá se v publicistice). „*Pomalované domy jsou výsledkem graffitimanie*“ (Martincová et al., 1998, s. 99). *Graffitista* – rod mužský, sklonné – kdo vytváří graffiti. „*Jsou tací, kteří by graffitisty nejraději viděli v kriminálu. "Ulámal bych jim pařáty," rozčiluje se muž v důchodovém věku v umolousaném kabátu, který měl v metru potyčku s jedním mladíkem...*“ (Volf, 1998, Reflex, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015) *Graffiták* – rod mužský, sklonné – (expr.) kdo vytváří graffiti; *graffitista*, sprejář, sprejer. „*Český graffiták učil malovat iráckého kolegu.*“ (Kovaříková, 2013, <http://xman.idnes.cz>, cit. 12.12.2015) *Graffitář/grafitář* – rod mužský, sklonné – tvůrce graffiti (sprejových nápisu, maleb na zdech, vagonech ap.); *sprejař, sprejer, writer*. „*Věk graffitářů je velmi nízký.*“ (Martincová et al., 2004, s. 141). 2. Přídavná jména: *graffitový* – sklonné – týkající se graffiti (jako kreseb ap.). „*Berlínský senát vyhlásil boj "graffitovému moru", psím hromádkám i rozbitým lampám na kdysi nádherné třídě Unter den Linden...*“ (Internet, 1997, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015) *Graffitácký* – sklonné – expr. Vztahující se ke graffitákům; náležící, patřící k nim; sprejařský; sprejerský. „*Bombing – v graffitáckém slangu rychlá akce začíná.*“ (Miketa, 1995, Květy, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015) *Graffiti* – nesklonné – související s malováním, psaním barvami ve spreji po zdech, vagonech ap., s takto vytvořenými obrazy. „*Jsou tady graffiti gangy...*“ (vyslTV ČT1, 1994, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015) *Graffitářský/grafitářský* – sklonné – vztahující se ke graffitářům; sprejařský; sprejerský. „*Ovšem příslušníci té graffitářské sekty, která chápe tvorbu graffiti jako poslání označkovat svět, s těmi smlouvu uzavřít nelze," říká ředitel Národní galerie přesvědčivě.*“ (Slovo, 1999, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015) *Antigrffiti* (nesk.)/*antigrffitový* (skl.) – určený k odstraňování graffiti (z pomalovaných povrchů), chránící před graffiti. „*Podle ní ani sebelepší antigrffitový nátěr nemůže dostatečně ochránit historickou fasádu.*“ (Lidové noviny, 1999, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015)

V databázi Heslářů můžeme najít několik dalších odvozenin. 1. Sloučeniny: *graffiti art* „*Graffiti art se narodilo ve Spojených státech.*“ (Volf, 1998, Reflex, <http://neologizmy.cz/>, cit. 12.12.2015) *graffity jam* „*...řeč je totiž o akcičce nad jiné vychytanější, aerosolem vonící, zvoucí se graffiti jam pohodový, proto nutno počítat s věcmi nevídanými.*“ (Board Magazine,

1997, <http://neologismy.cz/>, cit. 12.12.2015/) 2. Podstatné jméno: *psychograffity* „*Tolik hospod a tak málo času! V dalším z podniků – Pizze Apollo – vám k jídlu hraje chilloutové techno a výzdobu tvoří, jak říkají místní, "psychograffiti"*. (Internet, 2001, www.showlive.cz/, cit. 12.12.2015)

Na internetu v textech můžeme najít sloučeninu *graffity umělec* – sklonná je druhá část-umělec. „*Nejslavnější graffiti umělec na světě navštívil Pásmo Gazy.*“ (ČTK, 2015, <http://art.ihned.cz/>, cit. 12.12.2015)

V ČNK se slovo *graffiti* objevilo 245 krát. „*Sprejer se snaží získávat plochy pro legální graffiti Ostrava - Lidé si budou muset zvykat na to, že zdi podchodů i jiná místa ve městech se rozzáří barvami.*“ (Mladá fronta DNES, 2008, www.korpus.cz, cit. 12.12.2015) „*Stalo se tak, že se na havanských zdech nedávno objevilo protivládní graffiti, další nevídaný záblesk odporu.*“ (Lidové noviny, 2005, cit. 12.12.2015) V databázi Neomat je 76 záznamů. „*Říká se, že graffiti je produkt doby, kdy značná část mládeže bloudí ulicemi, nudí se a sprejování je pro ni vítaným povyražením.*“ (Šalda, 1998, Slovo, <http://neologismy.cz/>, cit. 12.12.2015) „*Telefonické příspěvky posluchačů se téměř nelišily: graffiti mi nevadí, ale...*“ (Lidové noviny, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 12.12.2015)

Граффити

– nesklonné, plurál – (ит. *graffiti* *graffito* нацарапанный). 1. Древние надписи гл. обр. бытового характера, рисунки, нацарапанные на стенах зданий, сосудах и т. п.; 2. Надписи, рисунки на стенах зданий, монолитных оградах, выполненные углем, мелом, с помощью спреевого баллончика и т. п., являющиеся образцами "наивного", уличного творчества; 3. Стиль молодежной моды – одежда (летние майки, джинсовые костюмы и т. п.), украшенная различными текстами, надписями, печатными рисунками (1,2,3: Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 23.10.2015). 4. Направление в авангардизме последней четверти 20 в., ориентирующееся на самодеятельные уличные росписи молодежных "тусовок"; кричаще яркие рисунки, обычно исполненные спреем в манере красочной психоделики. Для граффити специально отводятся урбанистические зоны, что способствует его вводу в профессиональное русло. Также стиль граффити применяется в станковом и монументальном искусстве (подобно американскому художнику К. Херингу), (Прохоров, 2002, <http://dic.academic.ru/>, cit. 23.10.2015). „*При этом, в отличие от граффити, за почти 30 лет своего существования стрит-арту удалось стать самостоятельным художественным направлением и вписаться в*

серьезный музейный контекст.” (Иноземцева, 2010, Русский репортер, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 23.10.2015)

Ve slovnících ke slovu *граффити* můžeme najít tyto odvozeniny: 1. Podstatná jména: *граффитчик* – a, rod mužský, sklonné, hovor. – человек, выполняющий рисунки на стенах в технике граффити (от граффити пришедшего из англ.). (Вальтер et al., 2004, s. 86) “Уголовный суд Манхэттена предъявил известному нью-йоркскому граффитчику *COST* обвинения в вандализме, хулиганстве, создании граффити и владении оборудованием для создания граффити.” (Artnet, 2015, www.artguide.com/, cit. 23.10.2015) *Граффер* – a, muž, sklonné – тот, кто наносит граффити на поверхность чего-либо (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 23.10.2015). „Граффер Бенкси создал пародию на произведение Яна Вермеера” (Outlook, 2014, <http://theoutlook.com.ua/>, cit. 23.10.2015)

Na internetu v textech najdeme dále: 1. Podstatná jména: *граффитимания* – rod ženský, sklonné – „граффитимания: зачем они рисуют на стенах” (www.pressmon.com/, 2007, cit. 23.10.2015). *Антиграффити* – neskl. – „Для смывки граффити, использовать средство антиграффити неразбавленным.” (<http://becker-chemie.ru/>, 2015). Přídavné jméno: *граффитный* – sklonné – „В Москве появится “граффитный” дом” (Росбалт.Ру, 2006, www.votpusk.ru/, cit. 23.10.2015)

V NKRJ se slovo *граффити* vyskytuje v 275 dokumentech a to celkem 436 krát. „Граффити! Разрисовали все заборы вокруг строек.” (Бабаева, 2003, Известия, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 23.10.2015) „Она выслушала первого заместителя начальника Октябрьской железной дороги Василия Голубцова, который рассказал, что «одной из серьезных проблем по-прежнему остается вандализм на железной дороге», и отметил, что граффити на вагонах и разбитые окна добавляют забот железнодорожникам.” (Скорнякова, 2003, Независимая газета, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 23.10.2015)

Když se podíváme na slovo *graffity* v českém jazyce a *граффити* v jazyce ruském, tak vidíme hned několik zásadních rozdílů. Základním rozdílem je původní jazyk, ze kterého bylo slovo převzato. Zatímco v češtině je slovo převzato z angličtiny, v ruštině svůj původ dokládá z itaštiny s tím, že slova z něj odvozená již ukazují na jeho výskyt v angličtině. Z toho dále vychází rozdílnost v čísle a rodě. V češtině je toto slovo v singuláru (v angličtině je však *graffity* v plurálu), středního rodu, ruština naopak slovo граффити používá v plurálu. V obou jazycích je nesklonné. Svůj původ má slovo z řeckého slovesa *grafein* – psát. Výskyt odvozenin je vesměs podobný. Důležité je zmínit, že svůj současný význam (tj. kresby atd. na

veřejných plochách) získalo na konci 60. let v New Yorku. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Graffiti>, cit. 23.10.2015)

Image (imidž)

– e, rod ženský, mužský i střední, nesklonné (v nepřímých pádech se vyskytuje počestěná psaná podoba, např. 3. p. imidži), (Martincová et al., 1998, s. 111). Zároveň funguje jako přídavné jméno nesklonné s významem – vztahující se k image (Martincová et al., 2004, s. 170) z anglického: *image* 1. Pověst, renomé 2. Vnější podoba něčeho (1,2: Martincová et al., 1998, s. 111-112). 3. V češtině užívá jako odborný termín pro afektivní a celkovou představu osoby, značky nebo výrobku na veřejnosti, často záměrně pěstovaný s cílem být úspěšný. V ekonomice jde o úspěch u zákazníků, v politice u voličů, kdežto pro populární umělce jde o posluchače, pro města a obce o možné návštěvníky atd. (Žák, 2002, s. 315).

Ve slovnících NSVČ 1 a 2 nalezneme k tomuto slovu mnoho slov odvozených: 1. Podstatná jména: *Image maker* (imidžmejkr), rod mužský, sklonné – osoba (odborník), která má na starost vytváření potřebného image někoho, něčeho: „*Důležité je uvědomit si i to, že imagemaker coby jednotlivec u nás neexistuje.*“ (Hinková, 1998, Mladý svět, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.10.2015) *Image-making* (imidžmejck-), rod mužský, sklonné – vytváření, tvorba image (pověstí, renomé) někomu, něčemu: „*Znáte ty lidi, kteří ze sebe umějí dělat dokonalé? Dneska se říká, že mají image making.*“ (Mladý svět, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.10.2015) *Imagolog*, rod mužský, sklonné – kdo uplatňuje imagologii v praxi, kdo se jí zabývá: „*Milan Kundera v zajetí imagologů.*“ (Švéda, 2008, <http://blisty.cz/>, cit. 08.10.2015) *Imagologie*, rod ženský, sklonné – vytváření (sugestivních) obrazů, představ a iluzí o někom, něčem, ovlivňování společnosti jejich prostřednictvím: „*Kunderův neologismus imagologie přesně vystihuje podstatu dnešní virtuální reality, ve které žijeme.*“ (Švéda, 2008, <http://blisty.cz/>, cit. 08.10.2015) 2. Přídavná jména: *Imagemakerský* (imidžmejck-), sklonné – vztahující se k imagemakerovi, image – makingu: „*nezaplatím těžké peníze imagemakerské firmě, aby mě předělala*“ (Martincová et al., 2004, s. 170). *Imagetvorný* (imidž-), sklonné – vytvářející image (pověst, renomé) někomu, něčemu: „*Image je na nic, poslouvej žízeň, praví se v jedné "imagetvorné reklamě."*“ (Mladá fronta DNES, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.10.2015) *Imagologický*, sklonné – vztahující se k imagologii, imagologům, týkající se jich: „*V současné české imagologické praxi je dnes v módě krom jiného i pátrání po temné minulosti slavných osobností, které z různých důvodů nedostaly obrazu morální autority a nějak se zapletly s komunistickým režimem.*“ (Švéda,

2008, <http://blisty.cz/>, cit. 08.10.2015) *Imagový* (imidž-)/ *imageový*/ *imidžový*, sklonné – vztahující se k image (pověsti, renomé), vytvářející, budující image někomu, něčemu: „*Tyto plochy jsou určeny k dlouhodobým pronájmům a firmy je využívají k tzv. imageové reklamě, která propaguje značku, nikoli výrobek.*“ (Černoušková, 1998, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.10.2015) 3. Sloveso: *imagovat* (imidž-)/ *imageovat*, nedok. – vytvářet, budovat image (pověst, renomé) někomu, něčemu: „*J. Šabata ve svém elaborátu V. Klause baguje jako tvrdého, konzervativního pravičáka.*“ 4. Příslovce: *Imageově* (imidž-)/ *imageově* – vzhledem k image (pověsti, renomé), z hlediska image: „*Imageově je tato reklama pro nás velmi úspěšná*“ (3, 4: Martincová et al. 2004, s. 170-171).

V ČNK se slovo *image* objevilo celkově 1453 krát: „*Když současný předseda ODS Mirek Topolánek startoval před devíti lety svou politickou kariéru, vsadil na image starostlivého otce.*“ (Mladá fronta DNES, 2005, www.korpus.cz/, cit. 08.10.2015) „*Hlavním nositelem image politické strany je samozřejmě její předseda.*“ (Právo, 2007, www.korpus.cz/, cit. 08.10.2015)

V Neomatu bylo při zadání slova *image* nalezeno 112 záznamů: „*A proto se domnívám, že pouhá kosmetická úprava ve vedení LSU na vylepšení image nestačí - ty doby jsou již v nenávratnu - a je nutné udělat radikální řez.*“ (Český deník, 1993, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.10.2015) „*Jakou si budete budovat image?*“ (Reflex, 1993, <http://neologismy.cz/>, cit. 08.10.2015)

V databázi heslářů bylo k tomuto slovu nalezeno 31 příkladů. Na těchto příkladech se můžeme podívat na vývojovou tendenci tohoto slova. Složeniny: *anti-image, brand image, corporate image, ekoimage, euroimage, retro-image, self-image*. Podstatná jména: *image maker, image making, image marker, image problem, image generator, imagebuilder, imagelog, imagemapka, imageovka, imagery, selfimagemaker*. Přídavná jména: *imagemakerský, imageový, imagetvorný*. Slovesa: *imageiovat*. Příslovce: *imageově*.

Имидж

– rod mužský, sklonné, podstatné jméno, z anglického: *image*

1. Образ, представление о человеке, создаваемые у окружающих самим человеком или другими заинтересованными лицами, стиль поведения человека (Солганик, 2008, s. 252).
2. Сложившийся в массовом сознании эмоционально окрашенный образ кого-либо или чего-либо (Шагалова, 2011, s. 116).

Ve slovnících můžeme najít několik dalších odvozených slov: 1. *Имиджмейкер* (ме и мэ) – a, rod mužský, podstatné jméno, sklonné: specialista po создания имиджа кого-нибудь (напр. политического деятеля, дипломата, артиста и т.п.), (Крысин, 2009, s. 295). 2.

Имиджмейкерский – přídavné jméno, sklonné: относящийся к имиджмейкеру, имиджмейкерам (Крысин, 2009, s. 295). 3. *Имиджмейкинг* – a, rod mužský, sklonné, podstatné jméno: деятельность по созданию имиджа, кого или чего-либо (Шагалова, 2011, s. 116). 4. *Имиджный* – přídavné jméno, sklonné (Вальтер et al., 2004, s. 133). 5. *Имиджевый* – přídavné jméno, sklonné: соотн. с сущ. имидж, связанный с ним, Направленный на создание имиджа (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 08.10.2015).

Na internetu existuje další slovo spojené se slovem *имидж*, a to slovo *имиджеология*. *Имиджеология* – и, sklonné, rod ženský, podstatné jméno: наука об имидже, наука о технологии личного обаяния и научно-технологическая дисциплина человековедческого жанра“ (<http://ru.science.wikia.com>, 2015, cit. 08.10.2015). „Сегодня многое изменилось, не смотря на то, что понятие имиджологии в нашей стране очень размыто и может подразумевать что угодно — от создания стильного гардероба до разработки имиджа компании.“ (<http://samopoznanie.ru>, 2015, cit. 08.10.2015)

Dále se slovem *имидж* můžeme nalézt několik slovních složenin: *Имидж-трансфер* – методика переноса хорошей репутации продукта (его образа) на другие продукты в рекламных целях (Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 08.10.2015). *Имидж-такси*: „Даже не сомневаюсь, что первым рейсом нового такси, будет бесплатный ночной вояж, на любом из шикарных лимузинов нашей компании, для Дениса, как бесценного идейного вдохновителя первого Одесского имидж-такси "Autobond"“ (www.taksi.odessa.ua, 2015, cit. 08.10.2015). *Имидж-тур*: „Туристическое агентство «Имидж Тур» предлагает услуги в области туризма и отдыха за границей и в России“ (<http://vk.com/>, 2015, cit. 08.10.2015). *Анти-имидж*: „Анти-имидж Бурятии.“ (Фишев, 2010, <http://arigus-tv.ru/>, cit. 08.10.2015) *Ретро имидж*: „Мы в своей практике используем как раз атрибуты традиционного искусства: манера держаться на сцене, стилизованный под ретро имидж...“ (Буллат, 2005, <http://lenta.auction.ru>, cit. 08.10.2015) *Селф-имидж*: “Селф-имидж рождественский рассказ” (Жолковский, 2005, <http://stengazeta.net>, cit. 08.10.2015) V textech na internetu nalezneme sloveso *имиджовать* – dokonavé: „Кто вас сказал, что БЮТ – это Европа? Этот скорее ориентир на единоличную власть Юлии Владимировны, которая умеет имиджовать, которая имеет харизму, но это скорее туркменский выбор“, – сказал Мороз на съезде СПУ.“ (Украинская правда, 2006, <http://www.pravda.com.ua>, cit. 08.10.2015)

V NKRJ v obecné části se toto slovo objevilo v 557 dokumentech a to 720 krát. V části novinové byl výskyt ve 2 539 dokumentech a to 2 927 krát. V hovorové části byl výskyt v 53

dokumentech, 109 krát. „*Когда у человека нет других аргументов, чтобы поддерживать свой имидж, то в ход идут «скелеты из шкафа».*“ (Садчиков, 2003, Известия, <http://www.ruscorpora.ru/>, cit. 08.10.2015) „*Это ваш придуманный имидж или ваша сущность?*“ (Ткачева, 2003, 100% здоровья, <http://www.ruscorpora.ru/>, cit. 08.10.2015)

Slovo *imidž* funguje velmi dobře v obou dvou jazycích. Tato tendence je daná především díky současné tendenci propagování osobnosti či produktu. Tedy je celkově hojně využíváno masmédií. V obou příkladech vidíme, že je slovo velmi ohebné, odvozená slova jsou jak podstatná jména, přídavná jména, tak i slovesa. Hojně jsou zastoupené složeniny. Zajímavé je, že v českém jazyce je slovo *imidž* obourodé a nesklonné, slovo si tedy zachovalo svou cizí stopu. V ruštině naopak má svůj rod a to mužský a také je sklonné, tj. přizpůsobilo se lexice daného jazyka a funguje v něm naplno. Tento fakt by mohl poukazovat na to, že v ruštině toto slovo funguje o něco déle, a tak se již stihlo plně přizpůsobit skloňovacímu systému ruského jazyka.

Internet

– u, rod mužský, podstatné jméno, sklonné, z anglického: internet (inter (mezi) + net (sít') 1. globální počítačová síť (Martincová et al. 1998, s. 117). 2. komunikační prostředí globální počítačové sítě, na tom založený světový komunikační prostředek, médium (Martincová et al. 2004, s. 179).

Ve slovnících NSVČ 1 a 2 je k pojmu *internet* uvedeno mnoho odvozených slov. Příklady, pokud není uvedeno jinak, uvádíme z databáze excepčního materiálu Neomat (www.neologismy.cz). 1. Podstatná jména: *Internaut, internetonaut, internetér, internetista, internetář* – podstatná jména rodu mužského, sklonná se stejným významem: (zkušený) uživatel internetu: „*“Internauti” jsou napojeni na internet nejen v práci, ale potom i doma, a to obvykle víc než deset hodin a na úkor společenských a citových vazeb.*“ (Mladá fronta Dnes, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Interneták* – a, rod mužský, sklonné: expr. nadšený uživatel Internetu: „*“Starší internetáci”, jak je v článku popisujete, nemají technologie “push” rádi ani ne tak kvůli servírování předžvýkaných informací, ale z důvodů ryze technických.*“ (Labudek, 1997, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetění* – í, rod střední, sklonné: expr. užívání Internetu, surfovat: „*TELEcí internetění*“ (Hučín, 2004, <http://suplik.petnik.cz>, cit. 25.11.2015) *Internetárna* – y, rod ženský, sklonné: internetová kavárna, i-kavárna, i-café: „*...Stránku se seznamem více než tři tisíc internetáren ze 115 zemí připravuje jakýsi Nor – a dělá to s vervou a důkladností, která až bere dech.*“

(Reflex, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetizace* – (ty) – e, rod ženský, sklonné: zavádění, zavedení Internetu (do škol, institucí atd.: „*Dnes už je na internet připojeno mnoho škol, ale i jim chceme nabídnout pokračování internetizace.*“ (Syrůček, 2001, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetování* – í, rod střední, sklonné: užívání Internetu: „*Zatím jediným, kdo z internetování těží nejvíce, jsou poskytovatelé připojení, respektive telekomunikační operátoři.*“ (Grund, 2001, Ekonom, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) 2. Podstatná jména vytvořená pomocí složení dvou slov (složeniny): *Internetbanking* (-ben, -ban) – u, rod mužský, sklonné: bankovní služby poskytované prostřednictvím Internetu, internetové bankovníctví, internetový banking (psáno též *internet banking*): „*Internetbanking je produktem, který umožňuje provádět platební styk, získávat informace o svém účtu a řadu dalších údajů z libovolného počítače napojeného na internet.*“ (Hospodářské noviny, 2000, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetobchod* – u, rod mužský, sklonné: obchod prodávající zboží prostřednictvím Internetu, internetový obchod: „*Obliba internetobchodů roste.*“ (Martincová et al. 2004, s. 180). *Internetofil* – a, rod mužský, sklonné: expr. milovník Internetu, jeho stoupenec: „*Moderátorem bude známý publicista a "internetofil" Ondřej Neff.*“ ((bry), 1998, Blesk, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetofobie* – e, rod ženský, sklonné: strach, obava z Internetu, odpor k užívání Internetu: „*Jako první se na Internetu zabydlela ODS (<http://www.ods.cz>) – a to navzdory internetofobii, kterou trpí její předseda Klaus.*“ ((čer), 1998, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetoman* – a, rod mužský, sklonné: expr. kdo nadměrně náruživě užívá internet, také kdo trpí internetomanií – netholik: „*Protřelí internetomani se po návštěvě magazínu iDNES nejspíš rychle oklepou – a dál si budou číst třeba Neffova Neviditelného psa.*“ (Čermák, 1998, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetomanie* (ny) – e, rod ženský, sklonné: nadměrná záliba v užívání Internetu, nebo také závislost na užívání Internetu – netomanie, netholizmus: „*Jedince stížené tzv. internetomanií (či zkráceně "netomanií") také často sužuje například maniodepresivita.*“ (Uhlíř, 1998, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) 3. Slovesa: *Internetovat* – nedokonavé: posílat zprávy, informace prostřednictvím Internetu: „*Čím déle někdo internetuje, tím více peněz jde do kapsy Českému Telecomu.*“ (Grund, 2001, Ekonom, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetit* – nedokonavé: expr. používat Internet: „*Můžu z něho (exc.: z počítače) faxovat, internetit a e-mailovat.*“ (Martincová et al. 2004, s. 179). 4. Přídavná jména: *Internetistický* (tysty) – sklonné: vztahující se k internetistům, související s nimi: „*Spěchala jsem do kavárny Krakatit, kde se konala internetistická schůze.*“ (Martincová et al., 2004, s. 179). *Internetizovaný* – sklonné: mající zavedený Internet,

disponující Internetem: „*Půjde o simulaci reálného života ve městě plně digitalizovaném, internetizovaném a mobilovaném.*“ (Softwarové noviny, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetní* – sklonné: expr. vztahující se k Internetu, využívající jej: „*Inter TV je "internetní televizor", jinak též WebTV (zde od firmy Sharp), se širokoúhlou obrazovkou a s vysokým rozlišením obrazu. To platí i pro webovskou grafiku.*“ (Kostínek, 1997, TechMag, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetový* – sklonné: vztahující se k Internetu, související s ním: „*Naopak zcela spirituální zážitek předkládá internetová stránka určená buddhistům.*“ (Čermák, 1996, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetí, Internetský, Internetovský* – sklonné: expr. týkající se Internetu, určený pro něj nebo také expr. využívající Internet: „*Microsoft přechází k integraci lokálního systému do internetího, takže shortcuty na ploše se proměnily v html-linky.*“ (Neff, 1997, Softwarové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) 5. Příslovce: *Internetově, internetovský* – prostřednictvím Internetu: „*Firma chce podle něj v rámci své internetově orientované strategie nabídnout například telefon s obrazovkou (tzv. screen phone), který umožní snadný přístup na "světovou informační dálnici".*“ (Hospodářské noviny, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetsky* – pokud jde o Internet: „*Uživatelův počítač je samozřejmě internetsky funkční pouze po dobu trvání telefonní relace se serverem, což je pro služby iniciované uživatelem při relaci a probíhající v rámci relace vyhovující.*“ (Vrabec, 1996, Softwarové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) *Internetmo* – expr. pomocí Internetu, jeho prostřednictvím, po Internetu, na Internetu: „*Internetmo bychom se mohli pravdu dozvědět dřív než od ministra Talíře, který by se měl vyskytovat se šaškovskou čepicí na hlavě: jak to, že od úterka nebyl schopen zjistit, jak to se zlatou akcií je?*“ (Neff, 1997, Česká politika, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015)

V ČNK při zadání slova Internet vyšlo 10 975 výskytů: „*Publicistické texty zabývající se kybernetikou, informatikou, genetikou, robotikou, internetem a dalšími tématy, která úzce souvisejí s civilizačním pokrokem.*“ (2009, Ikarie, www.korpus.cz/, cit. 25.11.2015) „*Zpráva se stále překládá do češtiny a do úterý by ji měl ministr zahraničí zveřejnit na internetu.*“ (2008, Hospodářské noviny, www.korpus.cz/, cit. 25.11.2015) V databázi Neomat bylo nalezeno 49 záznamů: „*....existuje Internet, mezinárodní počítačová síť, která umožňuje kromě jiného každému distribuovat počítačové verze jeho hudebních nahrávek nebo románů či básní.*“ (1994, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.11.2015) „*Internet je vpravdě globálním a masovým telekomunikačním prostředím.*“ (Nováček, 1998, Právo, <http://www.neologismy.cz/>) Databáze heslářů nám nabízí 82 nálezů různých kombinací tohoto slova a jeho vývojových tendencí. Kromě slov, které jsme uvedli ze slovníku

neologismů se zde objevují slova: Přídavná jména: *celointernetovský, celointernetový, internetuchtivý, internetující*. Složeniny: *internet shop, internet assistant, internet box, internet call, internet TV, internet friendly, internetelefonování, internetrádio, internetsocializace, internetworking, m-Internet*. Podstatná jména: *internet'án, internetoměr*. Slovesa: *internetizovat*.

Интернет

– (те, не), англ. Internet (inter (national)) международный + net сеть – a, rod mužský, sklonné. Zkráceně: Инет – a, rod mužský: всемирная компьютерная сеть Интернет. 1. Международная компьютерная сеть, позволяющая пользователям персональных компьютеров связываться друг с другом, находясь в любой точке мира, для сообщения и приёма текстовой и изобразительной информации (Крысин, 2009, s. 308). 2. бизн. Электронная почта. Пономарёв 1996, 97 (Вальтер et al., 2004, s. 135). 3. Первая часть сложных слов со знач.: относящийся к Интернету, связанный с Интернетом (Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 26.11.2015).

Ruština stejně jako čeština je velmi aktivní v práci s tímto slovem, co se složenin týče. V databázi slovníku na (<http://dic.academic.ru/>) můžeme najít tyto složeniny v hojném zastoupení: *Интернет ТВ, Интернет маркетинг, Интернет-магазин, Интернет-конференция, Интернет-кафе, Интернет-брендинг, Интернет-газета, Интернет-СМИ, Интернет-радио, Интернет-банк, Интернет-время, Интернет-журналистика, Интернет-реклама, Интернет-провайдер, Интернет-портал, Интернет-банкинг, Интернет-журнал* a mnoho dalších. V NKRJ můžeme najít několik příkladů: 1. „Основной целевой группой для производителей российского продукта являются русские эмигранты, питающие особую любовь к риву времен СССР, как написано в одном эмигрантском интернет-сайте.“ (Дядик, 2002, Дело, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015) 2. „Качественный рост своей аудитории интернет-магазины смогут обеспечить, только если пересмотрят методы ведения бизнеса.“ (Аузан, 2001, Эксперт-интернет, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015) 3. „В условиях отказа от устаревших технологий обмена информацией не придумано никакого другого способа монетизации, кроме как продавать более дорогие пакеты с большим объемом интернет-трафика.“ (Вандышева, 2015, Эксперт, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015) Na internetu v textech a online slovnících můžeme najít několik odvozených slov od slova *internet*. Tato slova většinou spadají do hovorové lexiky ruského jazyka. Veškeré příklady, pokud nebylo uvedeno jinak, jsou použité z NKRJ (www.ruscorpora.ru/). 1. Přídavná jména:

Интернетный – přídavné jméno, sklonné, связанный с Интернетом (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 26.11.2015): „Искушенный искатель халявы не идет прямыми путями; он знает, что интернетный мир — не без добрых людей.“ (Утехин, 2007, Неприкосновенный запас, cit. 26.11.2015) *Интернетовский* – přídavné jméno, sklonné, относящийся к Интернету (Крысин, 2009, s. 308): „Что касается развития языка и "интернетовского языка", принятого в социальных сетях и распространяющегося через блоги и мемы, то, по словам журналиста, необходимо отличать неологизмы от неграмотности.“ (Познер, 2015, www.kp.ru/, cit. 26.11.2015) *Интернетовый* – přídavné jméno, sklonné: ve slovníkách se neobjevuje, nalezneme ho však na internetu: „Интернетовый кошмар" и "Мир не без добрых людей".“ (Haihanit, 2014, <http://haihanit.livejournal.com/>, cit. 26.11.2015) 2. Podstatná jména: *Интернетчик* – a, podstatné jméno, rod mužský, sklonné, пользователь, завсегдатай Интернета (<http://ru.wiktionary.org>, cit. 26.11.2015): „Связисты оперируют категориями социальной справедливости, поскольку сейчас и интернетчик, и домашний секретарь, и старушка платят одинаковые деньги.“ (Латкин, 2001, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015) *Интернетизация* – и, podstatné jméno, rod ženský, sklonné, Широкое использование предоставляемых Интернетом возможностей (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 26.11.2015): „Глобализация, информатизация, интернетизация и прочие мировые тенденции не сулят производителю никакой поблажки и в будущем.“ (Бобровский, 2003, Мебельный бизнес) *Интернетомания* – и, rod ženský, sklonné, Чрезмерное увлечение Интернетом (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 26.11.2015). „Интернетоманию" лучше определить как "патологическую склонность к использованию Интернета".“ (<http://narcozona.ru/>, 2010, cit. 26.11.2015) *Интернетоман* – a, rod mužský, sklonné, ve slovníkách se neobjevuje, nalezneme ho však na internetu: „Если я, допустим, интернетоман, то кому и какой вред я могу нанести?“ (Zakonolyub, 2009, <http://blog-medvedev.livejournal.com/>, cit. 26.11.2015) *Интернетофил* – a, rod mužský, sklonné, ve slovníkách se neobjevuje, nalezneme ho na internetu: „Как уверенный гаджетоман, интернетофил и фейсбуколюб, веду программу про Интернет уже на третьем по счету телеканале.“ (Баранова, 2015, <http://kuban24.tv/>, cit. 26.11.2015) *Интернетофилия* a *интернетофобия* - и, rod ženský, sklonné, ve slovníkách se neobjevují, nalezneme je však na internetu: „Интернетофилия vs. Интернетофобия“ (Петров, 2006, <http://upweek.ru/>, cit. 26.11.2015) A sloveso: *Интернетить* – sloveso, hovorové, nedok.: сидеть в интернете, пользоваться интернетом (<http://www.slovoborg.su/definition/>, cit. 26.11.2015) „Если

интернетить не собираешься, возьми лучше ресивер с эмулятором для TV- махом сам настроишь.“ (Гудвин, 2007, www.530.ru/, cit. 26.11.2015)

Při zadání slova *интернет* do základní části NKRJ bylo nalezeno 990 dokumentů, ve kterých se toto slovo vyskytovalo 1954 krát. Při zadání tohoto slova do části novinové bylo toto slovo nalezeno v 11 973 dokumentech a to s výskytem 20 844 krát. V části hovorové byl výskyt ve 105 dokumentech a to s počtem 247 slov. „*В настоящий момент Интернет работает на Кольцевой, Сокольнической, Люблинско-Дмитровской и Калининской линиях.*“ (Новикова, 2014, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015) „*Заранее записываются по телефону или через интернет, а копии нужных бумаг присылают по мылу или с секретаршей.*“ (Аракелян, 2014, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015) „*По словам гендиректора Координационного центра национального домена сети интернет Андрея Колесникова, у хакеров есть множество способов повесить любую заглушку на сайт, для этого необходимо получить логин и пароль администратора.*“ (Зыков, 2014, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 26.11.2015)

Slovo *internet* jak v ruštině, tak i v češtině funguje velmi dobře. Vzhledem k tomu, že toto slovo nemá jednoslovný překlad ani v jednom z jazyků, naprosto se přizpůsobilo a šlo s oběma jazyky. Jak v češtině, tak i v ruštině přejalo jejich gramatický systém, tj. mění se v pádech a rodech. Slovo je taktéž velkým zdrojem pro slova odvozená. Tato asimilace do jazykových systémů je zcela logická, pojmenovává totiž prostředek, který neodmyslitelně patří do našich životů v dnešní době a je velmi využíván.

Jet lag [džet lag]

– rod mužský, sklonné z angl. *jet lag*. Zdravotní potíže způsobené velkým časovým posunem během krátké doby zejména přeletem několika časových pásem v letadle); *jet lag* syndrom. „*Čím větší časový rozdíl, tím jsou příznaky jet-lagu výraznější.*“ (<http://www.cestovani-po-usa.cz/>, 2015, cit. 25.4.2015)

Ve slovnících k tomuto slovu nejsou žádné další odvozeniny. Na internetu v textech se objevuje přídavné jméno *jetlagový* – sklonné. „*Když už jsme se takhle vyfešákovali, musíme konečně překonat náš jetlagový režim (aka zaspíš v 8 večer, vstáváš ve 4 ráno) a dát si místní cuba libre.*“ (And we travelled, 2014, <https://medium.com>, cit. 25.4.2015)

V ČNK nebyl nalezen žádný výskyt, v databázi Neomat se objevilo 9 záznamů. „*Jet lag – pocit únavy, který mají často lidé po dlouhé cestě letadlem na místo s rozdílným místním časem.*“ (Pátek Lidových novin, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.4.2015) „*Pravděpodobně*

se báli, že by je ztratili, protože by je NATO okamžitě vyřadilo," vysvětluje Tom, který přijel na italskou základnu Aviano teprve minulý týden a přes jet lag se už zúčastnil tříapůlhodinové mise.“((Reuters), 1999, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.4.2015) „*Jet lag syndrom, tedy chaos způsobený v biologických rytmech létáním na dlouhé vzdálenosti a posunem v časových pásmech, snášíjí mladší ročníky též bez větších problémů.*“ (Babůrková, 2002, iDnes.cz, <http://neologismy.cz/>, cit. 25.4.2015)

Джетлаг / джет-лэг

– джетлаг (англ. jet lag, jetlag) 1. Нарушение суточного ритма организма, расстройство биоритмов в связи с перелетом через несколько часовых поясов. 2. Плохое физическое самочувствие, вызванное сменой часовых поясов (Дьяков, 2010, <http://www.anglicismdictionary.ru/>, cit. 25.4.2015). 3. Явление, возникшее относительно недавно, с появлением реактивной авиации: jet, в переводе, реактивный, а lag - смещение. Термин джетлаг (также известен как десинхрония, десинхроноз, диаритмия) означает быструю смену часовых поясов и суточных ритмов "бодрствование-сон" при перелётах на реактивных самолётах. Также схожие явления вызывают ночной график работы и, в меньшей степени, переход на летнее/зимнее время. (<http://jetlag.ru/>, 2015, cit. 25.4.2015) „*Как бороться с джетлагом при дальних перелетах*“ (Баранская, 2012, <http://lifehacker.ru/>, cit. 25.4.2015) „*Основной проблемой при трансконтинентальных перелетах обычно становится так называемый джетлаг.*“ (<http://www.takzdorovo.ru/>, 2011, cit. 25.4.2015)

Ve slovnících k tomuto slovu nebyly uvedené žádné odvozeniny. Na internetu v textech se objevuje přídatné jméno джетлаговый. „*Особая гордость — 15 видов массажа, ни больше ни меньше, в том числе пенный, спортивный (с использованием теплых вулканических камней, травяных мешочков) и даже «джетлаговый» — для тех, кто проводит много времени в перелетах и часто меняет часовые пояса.*“ (www.buro247.ru/, 2015, cit. 25.4.2015)

V NKRJ byly pouze dva výskyty slova джетлаг. Z toho jeden je napsán pouze latinkou. „*Он проявляет себя в každодневной жизни, а в фильме Jet Lag — его концентрация.*” (Гладильщиков, 2003, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 25.4.2015) „*Москвич совсем ещё был не в своей тарелке, его покручивало современное страдание, именуемое в той стране, куда он попал, jet lag, джет-лэг, "реактивное отставание".*” (Аксенов, 1976, Новый мир, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 25.4.2015)

Slovo *jet lag* je oproti jiným slovům, která uvádím, minimálně rozvinuté co se vyskytů ve slovnících i odvozenin týče. Přisuzujeme to jeho specifickému významu, je to v podstatě termín. Také oproti jiným nefunguje v jazyce až tak dlouho. Oba jazyky mají navíc pro toto slovo své ekvivalenty, v ruštině je to *синдром смены часового пояса*, v češtině *pásmová nemoc*, které fungují stejně dobře jako jejich anglická verze.

Lobbista (sg.) / Lobbisti (pl.)

– y, rod mužský, sklonné - kdo lobbuje, kdo patří k lobby: vliv lobbistů na poslance, automobiloví lobbisté, spolupráce mezi politiky a ekonomickými lobbisty (Martincová et al. 1998, s. 144). Slovo lobbista(ti) vzniklo od anglického lobby přidáním koncovky – ista. (Polívková, 1993, <http://nase-rec.ujc.cas.cz/>, cit. 18.07.2015) „*Nejvlivnější český lobbista Tonda Blaník se vrátí v březnu, s novými nápady.*” (www.lidovky.cz/, 2015, cit. 18.07.2015) Lobby – rod ženský, nesklonné. 1. Před síň, chodba, vestibul, hala, foyer 2. polit. kuloáry (parlament) 3. V politice – nátlaková skupina ovlivňující (často ve veřejném zájmu) zákonodárce, vládní úředníky, zástupce médií aj. při navrhování a přijímání zákonů, vyhlášek apod. (Polívková, 1993, <http://nase-rec.ujc.cas.cz/>, cit. 18.07.2015) „*Česká ženská lobby je síť organizací, která hájí práva žen v České republice.*“ (www.czlobby.cz/, 2015, cit. 18.07.2015)

Ve slovnících NSVČ1 a 2 najdeme mnoho slov spojených se slovem *lobbista* (ti). Příklady, pokud nebude uvedeno jinak, budeme uvádět z databáze excepčního materiálu Neomat (neologizmy.cz) 1. Přídavná jména: *lobbingový* – vztahující se k lobby, lobbingu: „*Místopředseda Unie svobody Karel Kühnl odmítá obvinění, že spolupracoval s lobbingovou agenturou.*“ (Hospodářské noviny, 1999, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07.2015) *Lobbovací* – vztahující se k lobbování, lobbingu, s tím související: „*Grossova lobbovací pozice před dubnovým sjezdem bude daleko horší než na předcházejícím před dvěma lety v Bohumíně.*“ (Týden, 1999, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07.2015) *Lobbistický (sty)* – vztahující se k činnosti (působení) lobbistů, lobby. Týkající se lobbizmu, lobbingu: „*...ale nepodařilo se dosáhnout změn, které by byly zaměřeny proti zřetelným zájmům jednotlivých států či lobbistických skupin v těchto zemích.*“ (Právo, 1996, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07.2015) 2. Podstatná jména: *lobbing*, rod mužský, sklonné – ovlivňování veřejných činitelů (zákonodárců, vládních úředníků, zástupců médií aj.) při navrhování a přijímání zákonů, vyhlášek apod. Ovlivňování veřejných činitelů při prosazování zájmů určitých skupin osob (lobbování, lobbizmus): „*Typickým příkladem dobře odvedeného lobbingu je listopadový výlet Václava Klause letadlem firmy British Aerospace do Varšavy.*“ (Reflex, 1999,

<http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07 2015) *Lobbismus, lobbizmus* – činnost lobbistů, lobbování, lobbying, rod mužský, sklonné: „*Chybná dopravní strategie, betonový lobbismus, nerespektování tradičního půdorysu, ale i přehlížení imisní zátěže zdevastovaly centra měst, včetně hlavního.*“ (Lidové noviny, 1992, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07 2015) *Lobbování*, rod střední, sklonné – činnost lobbistů, lobbismus, lobbying: „*Kromě ministerstva zdravotnictví, kde si na lobbování stěžoval minulý týden sám ministr Ivan David, je podobná situace i na ministerstvu pro místní rozvoj.*“ (Pitrová, 1998, Lidové noviny, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07 2015) *Lobbistika*, rod ženský, sklonné – ovlivňování veřejných činitelů při navrhování a přijímání zákonů; ovlivňování veřejných činitelů při prosazování zájmů určitých skupin; lobbying: „*Podle Ivana Kotka ze společnosti Europe Partner Consulting je situace malých a středních firem vážná. Pomoci by měla efektivní lobbistika, kterou by měly řídit stát a profesní svazy.*“ ((ht), 2002, Hospodářské noviny, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07 2015) 3. Sloveso: *lobbovat*, nedok. – provádět lobbying, lobbování: „*Lobbuje se prý také v takzvané koncepci obnovy vesnic, včetně programu PHARE.*“ (Pitrová, 1998, Lidové noviny, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07 2015) 4. Příslovce: *lobbisticky* – se zřetelem k lobby, lobbizmu: „*Za lobbisticky orientované označil Klaus zákony, které vznikají z jednotlivých poslaneckých iniciativ - např. zákon o rodině.*“ (Hospodářské noviny, 1999, <http://neologizmy.cz/>, cit. 18.07 2015)

V ČNK byl výskyt slova *lobbista* 505 krát. „*Úvahy o zmanipulované volbě prezidenta se vyrojily po úniku videozáznamu schůzky v hotelu Savoy mezi prezidentovým kancléřem Jiřím Weiglem a lobbistou Miroslavem Šloufem.*“ (2009, Lidové noviny, www.korpus.cz/, cit. 18.07.2015) „*Už když o tom stolu lobbistovi Jacku Spyrovi říkal, prý věděl, že nemůže svůj slib splnit.*“ (Lidové noviny, 2006, www.korpus.cz/, cit. 18.07.2015) „*Dobrý PR manažer samozřejmě musí být zčásti lobbista i redaktor.*“ (Marketing magazine, 2008, www.korpus.cz/, cit. 18.07.2015)

Лоббист

– a, rod mužský sklonné – особая категория политиков-толкачей, добивающихся закулисных сделок для своих корпораций, оказывающих нажим на парламент, правительство и суды с помощью подкупов и других средств. Представитель экономически сильных структур, оказывающих влияние на государственную политику (Вальтер et al., 2004, s. 182). От англ. Лобби – rod střední, neskl. – группа представителей той или иной части общества в представительных, законодательных или исполнительных органах власти, проводящая через органы власти решения в интересах

представляемых ими политических или социальных слоев общества. Лоббисты (ед. лоббист) – тоже, что лобби. Люди принадлежащие к лобби (Солганик, 2008, s. 330). „Но на сегодня это весьма коррумпированная структура, лоббист табачной корпорации.” (Субботина, 2014, Известия, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015) „Сбербанку лоббист в столичном парламенте явно не помешает.” (Козлов, 2014, Известия, <http://ruscorporation.ru/>) „Каждый деятель культуры—лоббист своего любимого детища – театра, проекта, студии.” (Гришин, 2013, Комсомольская правда, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015)

Ve slovníčích ke slovu лоббист můžeme najít další odvozená slova. Příklady, pokud nebude uvedeno jinak, budeme uvádět z NKRJ (<http://ruscorporation.ru/>). Podstatná jména: лоббизм, rod mužský, sklonné – политика давления на государственную власть с помощью лобби (Крысин, 2009, s. 442). „Повышение ни к чему не привело, это чистый лоббизм автозаводов.” (Авченко, 2003, Владивосток, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015) Лоббирование (от англ. lobby – кулуары), rod střední, sklonné –совокупность действий частных, публичных, облеченных властью лиц, общественных организаций, оказывающих воздействие на принятие решений законодательной или исполнительной властью (Радченко, 2007, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.07.2015) „Сходные соображения толкают власти Польши на лоббирование интересов Украины в Брюсселе (вплоть до её вступления в ЕС).“ (Артоболевский at al., 2009, Вестник РАН, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015) Лоббистка, rod ženský, sklonné – жен. к сущ. лоббист (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.07.2015) „Лоббистка Оюланд грозит России санкциями.” (www.pravda.ru, 2012, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015) Sloveso: лоббировать, dok. i nedok. – оказывать воздействие на законодателей или государственных чиновников в пользу принятия того или иного решения или закона, при размещении правительственных заказов и т.д. (Солганик, 2008, s. 330). „Допустим, честные депутаты и чиновники взяток более не берут и лоббировать СРП не будут.” (Авилов, 2003, Новая газета, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015) Přídavné jméno: Лоббистский – соотн. с сущ. лоббизм, лоббист, связанный с ними. Свойственный лоббизму, характерный для него (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 18.07.2015). „Теперь этот лоббистский закон, который ломает всю общественность через колесо, полностью хоронит этот механизм», – сказал эксперт.” (Сергеева, 2011, Новый регион, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015) V textech na internetu se vyskytuje přídavné jméno лоббистический – odpovídá na otázku “jaký?”, sklonné „Классический лоббистический процесс“ (<http://abireg.ru/>, 2013, <http://ruscorporation.ru/>, cit. 18.07.2015),

dále podstatná jména – лоббистика, rod ženský, sklonné, obdobné jako *lobbying*. „Можно ли админам сделать опросник кто как относится к этому закону ибо моё сугубо имхо этот закон лоббистика не защита не курящих от курения, а лобби так сказать медиков и групп привязанных к ним фармацевтов и .. её промышленности.“ (Шу-шу, 2010, www.law-enforcement.ru/, cit. 18.07.2015) Лоббинг – rod mužský, sklonné, obdobné jako лоббизм. „Турки активизируют лоббинг в Конгрессе США“ (Ерканян, 2005, www.panarmenian.net/, cit. 18.07.2015)

V NKRJ (základní a novinový podkorpus) se slovo лоббист objevilo v 80 dokumentech celkem 92 krát, v plurálu лоббисты v 270 dokumentech celkem 299 krát. „Когда сенатору задали вопрос, достаточно ли такого обещания, чтобы завоевать его поддержку, опытный лоббист ответил уклончиво: "Я не знаю."“ (Воропаев, 2010, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 18.07.2015) „Политтехнолог и лоббист, публикует скандальный «Рейтинг политической выживаемости губернаторов».“ (Морокова, 2010, Новый регион, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 18.07.2015) „Нас много лет назад тоже табачные лоббисты уверяли, что люди перестанут летать.“ (Субботина, 2014, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 18.07.2015) 4. “Нефтяные лоббисты в Думе хорошо известны.” (Пылаев, 2003, Еженедельный журнал, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 18.07.2015)

Čeština i ruština si zachovaly podobu slova se zdvojeným *b*, koncovka v češtině je *-ista* v ruštině je její podoba pouze *-ist*. V obou jazycích je toto slovo rodu mužského a je sklonné. Co se týče výskytu v korpusech, tak český korpus je na tom o něco lépe, ale ani jeden z korpusů nemá příliš vysoký výskyt tohoto slova. Přisuzujeme to specifickému použití slova především v politické a ekonomické sféře života, využití slova v ostatních sférách je omezené. Odvozeniny jsou v obou jazycích srovnatelné.

Manažer

– a, rod mužský. Z anglického – manager. 1. (vedoucí) řídicí pracovník podniku, organizace apod., člen managementu 2. Organizační pracovník v různých oblastech, zejména kulturních a sportovních, zprostředkovatel akcí, podniků aj. „Ризиковый менеджер бы měl уметь посудит способность обходников vyrábět на tomto продукту зиск.“ (Souček, 2000, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015). 3. Manažer – u, rod mužský. Počítačový program spravující některé počítačové systémy; správce (Martincová et al., 1998, s. 152). „Прекрывные (overlay) ровины – tyto ровины používá менеджер оken nebo jiné aplikace pracující s vyskakovacími menu (pop-up menu) pro zajištění zobrazení těchto prvků nad

jednotlivými okny.“ (Šnorek, 1996, Softwarové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015).

Ve slovnících NSVČ 1 a 2 můžeme najít k tomuto slovu několik odvozených slov. Příklady, pokud není uvedeno jinak, jsou uváděné z databáze Neomat (<http://neologismy.cz/>)

1. Podstatná jména: manažerismus/manažerizmus – (zm) – mu, rod mužský, sklonné – manažerský systém; management, manažerství, managing. „*Ovšem s tím rozdílem, že projekt Apollo přinesl uspokojující zjištění, že "to jde", ale že nevíme, co s tím (plus mnoho dalších dílčích pokroků v nejrůznějších oborech vědy, techniky, průmyslu a manažerismu), kdežto HGP by měl od základu změnit medicínu – asi tak, jak ji změnilo očkování nebo používání antibiotik.*“ (Softwarové noviny, 2000, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

Manažerka – y, rod ženský, sklonné – přechýl. k manažer. „*Na druhé straně jsou dnes i u nás nové možnosti - komplexní péče poskytovaná v domácím prostředí,*“ konstatuje manažerka Národního centra domácí péče Blanka Misconiová.“ (Müllerová, 1995, Rádce spotřebitele, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015).

Manažerství – í, rod střední, sklonné – ekon. management, manažerismus, managing. „*Ahoj, zajímalo by mě, jestli se někdo z vás hlásil na divadelní manažerství na JAMU, popřípadě ho vystudoval nebo studuje.*“ (Brutus, 2012, www.omlazení.cz, cit. 20.05.2015)

Manažování – í, rod střední, sklonné – 1. vedení, řízení někoho, něčeho, spravování něčeho. 2. Organizování něčích akcí, vystoupení. „*A to nejsem ekonom, ale za tu dobu, co se věnuji manažování zdravotnických zařízení, jsem určité znalosti v tomto oboru samozřejmě získal.*“ (Mitrofanov, 1999, Právo, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

2. Slovesa: manažerovat – nedokonavé – 1. pracovat jako manažer 2. (co) organizovat něco (nějakou akci, podnik ap.) jako manažer. „*To je podle mne i úkol pro předsedu takový tým sestavit a umět ho manažerovat.*“ (Perknerova, 2003, Právo, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

Manažovat – nedokonavé – 1.(co, koho) vést, řídit něco, někoho, spravovat něco; manažerovat 2. (koho, co) být manažere (organizátorem) někoho, něčeho; manažerovat. 3. Pracovat jako manažer (řídící pracovník); manažerovat. „*Manažuje se (řídí, vede) úplně vše – od prodeje semen přes průzkum veřejného mínění až po logistiku.*“ (Lidové noviny, 2000, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

3. Příslovce: manažersky – nesklonné – manažerským způsobem; jako manažer „*Hodlá se (exc.: prezident V. Havel) v případě znovuzvolení zasadit o to, aby stát nebyl chápán "manažersky", nýbrž z hlediska lidského a z hlediska sounáležitosti s přírodou.*“ (Neff, 1998, Český cirkus, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

4. Přídavná jména: manažerský – sklonné – 1. týkající se managementu, manažerství, manažerů, vztahující se k nim 2. poč. týkající se manažerů „*Junek je krystalickým příkladem tzv. manažerského kapitalismu, který místo majitelům dává*

silnou moc do rukou manažerům – a je proto těžké ji nějak abstrahovat.“ (Čermák, 1997, Reflex, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) 4. Složeniny: Antimanažer – a, rod mužský, sklonné – expr. kdo naprosto postrádá schopnosti manažera „*Někdo může být skvěle erudován, ale v týmové práci může působit rozkladně (například skvělý obchodník, avšak vyložený 'antimanažer')*.“ (Bystrov, 1994, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Euromanažer – a, rod mužský, sklonné – manažer velkých (nadmárodních) evropských podniků; manažer schopný efektivně pracovat v evropských dimenzích a souvislostech podnikání. „*Například Hospodářská komora České republiky a Střední podnikatelský stav vyškolily v pěti distančních kursech na čtyři stovky tzv. euromanažerů nebo eurokoordinátorů.*“ (Příkryl, 2003, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Exmanažer – a, rod mužský, sklonné – bývalý manažer. Exmanažerka – y, rod ženský, sklonné, přechýlené od exmanažera. „*Exmanažerka Herzigové: Evo, proč lžeš?*“ (Janoutová, 1996, Blesk, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Spolumanažer – a, rod mužský, sklonné – kdo se společně s někým podílí na organizaci kulturních a sportovních akcí (jako manažer). „*Přes nespornou atraktivitu obligací EIB se však nepodařilo v pátek 26. února prodat takzvanému syndikátu spolumanažerů, tedy těch, kteří mohou jít podle smluv do primárního úpisu, více než necelou třetinu třímiliardové emise.*“ (Pospíšil, Klein, 1999, Euro, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015). Supermanažer – a, rod mužský, sklonné – mimořádně schopný, úspěšný manažer. „*Jde o dosud nepočtenou, leč pozvolna se rozrůstající vrstvu špičkových supermanažerů, kteří jsou připraveni převzít veškerou odpovědnost za chod firmy a přispět k její rychlé a pokud možno trvalé prosperitě, uvádí server finasy.ru...*“ (Běloševsky, 2003, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015). Šéfmanažer – a, rod mužský, sklonné – 1. hlavní, nejvyšší řídicí pracovník (podniku, organizace apod.) 2. hlavní, nejvyšší organizační pracovník v různých oblastech, zejména kulturní a sportovní, zprostředkovatel akcí, podniků apod. Šéfmanažerka – y, rod ženský, sklonné – přechýlené k šéfmanažer. „*...šéfmanažera 8. veletrhu bydlení, interiéru a moderního životního stylu Habitat 2001 Jiřího Šubu a zeptali se, co tato akce letos svým návštěvníkům nabídne.*“ (Schreibová, 2001, Metro, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Šéfmanažerský – příd. sklonné – vztahující se k šéfmanažerovi, k šéfmanažerům. „*Po něm totiž Nilsson před více než rokem šéfmanažerský post přebíral.*“ (Euro, 1999, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Takémanažer/takymanažer – expr. hanl. – a, rod mužský, sklonné – manažer pochybné úrovně, špatný manažér. „*Přístup podobných takémanažerů je o to více zarážející, že Američané se na naše podniky obvykle dívají nejen kriticky, ale dokážou být také velmi realističtí.*“ (Čapková, 1999, Profit, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Topmanažer/top-

manažer – a, rod mužský, sklonné – člen nejvyššího vedení podniku, organizace apod. (topmanagementů), vrcholový manažer. Topmanažerka – y, rod ženský, sklonné – přichýlené od topmanažer. „Čeští topmanažeri a ředitelé velkých firem jsou přesvědčeni o tom, že se chystají volit stranu s jasným hospodářským programem.“ (Dubský, 1998, Lidové noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) Topmanažerský – příd. sklonné – vztahující se k topmanagementu, topmanažerům, určený pro topmanažery. „*Jak ponižující (a domýšlivé): je MDŽ, tak abyste věděly, že jste to vy, tak my vám ty naše topmanažerské hračky půjčíme.*“ (Lipold, 2000, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

V ČNK se slovo manažer vyskytuje 9567 krát. „*Nedávno jsem byl povýšen na manažera a jedna z prvních věcí, kterou mám udělat, je vyhodit kolegu, který už delší dobu nepodávalo očekávané výkony.*“ (Moderní řízení, 2009, www.korpus.cz/, cit. 20.05.2015) „*Manažer reprezentace Zbyněk Kusý v televizi nevyloučil, že Růžička od týmu úplně neodejde.*“ (Lidové noviny, 2005, www.korpus.cz/, cit. 20.05.2015) „*Pečnickovi a Šultésovi hledají nová angažmá jejich manažeri.*“ (Právo, 2006, www.korpus.cz/, cit. 20.05.2015) Databáze heslařů nám nabízí 77 nálezů. Kromě těch co jsou již uvedené výše, tam můžeme nalézt taková slova jako: brandmanažer/ka, manažerink, mikromanažer, roadmanažer, zmanažerování, manažerování, manažersko zaměstnanecký, manažersko-úřednický, time manažerský a další. „*Čeká nás složitý problém skutečné privatizace do rukou manažersko zaměstnaneckých vnitřních aktivních skupin, založené na úvěrování a dopracování se do vlastnictví,*“ domnívá se Zelený.“ (fep, 1997, Zemské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) „*Bývalý roadmanažer Hany Zagorové se slovně pustil do legendární pěvkyně!*“ (Šindelář, 2015, <http://sip.denik.cz/>, cit.20.05.2015). V databázi Neomat (<http://neologismy.cz/>) se slovo manažer objevuje 103 krát. „*Vsetín – Prezident vsetínského hokejového klubu Petr Husička i jeho generální manažer Oldřich Štefl, které policie obvinila z krácení daně, zjevně sázejí na to, že pro ně bude lepší, když budou celý případ zamlžovat, než aby se pokusili veřejně jej vysvětlit.*“ (Palvačik, 1998, Mladá fronta Dnes, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015) „*Některé podniky totiž nabízejí studentům pomoc při zpracování případových studií či projektů, pořádají program tzv. stínování manažerů.*“ (Matějka, 2001, Hospodářské noviny, <http://neologismy.cz/>, cit. 20.05.2015)

V kartotéce lexikálního archívu je slovo manažer zaznamenáno již roku 1933, a to ve větě „...dal si (Fairbanks) nabídku manažerem telegrafický potvrdit.“ (Smrž, 1933, Děj.filmu)

Менеджер (нэ)

– а, rod mužský, životný, sklonné. Z anglickeho *manager*, to *manage* – řídit. 1. Специалист по управлению производством 2. Предприниматель в профессиональном спорте, шоу-бизнесе а т.п., организующий выступления спортсменов, артистов и т.п. (Крысин, 2009, s. 475) „*Причём это должен быть не политик, а партийный менеджер.*“ (Градов, 2003, Аргументы и факты, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.05.2015) „*Главный менеджер страны дал понять, что, принимая политические решения, государство готово учитывать интересы отечественного бизнеса.*“ (Чудодеев, 2003, Итоги, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.05.2015)

Ve slovnících můžeme najít další odvozeniny tohoto slova. 1. Podstatná jména: менеджеризм – а, rod mužský, sklonné – теория, согласно которой в современных условиях контроль над производством должны осуществлять профессиональные управляющие - менеджеры. (Крысин, 2009, s. 476) „*Менеджеризм и технократизм в российском государственном управлении*“ (Кошкин, 2008, <http://cyberleninka.ru/>, cit. 20.05.2015) Менеджерша – и, rod ženský, sklonné – синоним к слову предпринимательница. (Тришин, 2013, <http://dic.academic.ru/>, cit. 20.05.2015) „*Тупая менеджерша - как бороться?*“ (Olegk, 2007, <https://forum.privet.com/>, cit. 20.05.2015) 2. Přídavné jméno: менеджерский – sklonné – относящийся к менеджеру, менеджерам (Крысин, 2009, s. 475) „*Тот честно расплатился, и вот тут, в момент дележа добычи, проявился менеджерский талант Борьки.*“ (Анисимов, 2004, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.05.2015) 3. Složeniny: топ менеджер – а, rod mužský, sklonné – ведущий менеджер (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>, cit. 20.05.2015) „*25 самых дорогих топ-менеджеров России — 2013.*“ (Редакция Forbes, 2013, <http://www.forbes.ru/>, cit. 20.05.2015) Бренд менеджер – специалист в области создания и функционирования брендов. (Ефремова, 2000, <http://dic.academic.ru/>) „*Бренд-менеджер руководит продажей группы товаров определенной торговой марки (это может быть что угодно – бытовая и компьютерная техника, одежда, продукты питания и пр.)*“ (Шевченко, 2015, www.marketologi.ru/, cit. 20.05.2015)

Na internetu lze nalézt sloveso *менеджеровать* (nedok.), které dle významů slova менеджер vysvětlují ve významu: pracovat jako manažer. „*Хэмильтона менеджеровать? Хорошее дело.*“ (Рыжий галк, 2008, <http://forum.flnews.ru/>, cit. 20.05.2015) Podstatné jméno *менеджеринг* (а, rod mužský, sklonné), které odpovídá významu manažerství. „*Как говорит Сергей Леонидович: "эффективный менеджеринг".*“ (Доренко, 2013, Подъём!, <http://stolohov.ru/>, cit. 20.05.2015) Sloučeniny: анти-менеджер – а, rod mužský, sklonné. Ve

významu, manažér, který postráda manažerské schopnosti. „*Анти-менеджер в эпоху беспредела.*“ (Коробов, 2004, www.compromat.ru/, cit. 20.05.2015) Экс менеджер – а, rod mužský, sklonné. Ve významu bývalý (ex) manažér. „*Экс-менеджер Roshen назначен главой Нацкомиссии по регулированию энергетики.*“ (Росбалт, 2015, www.utro.ru/, cit. 20.05.2015) Микроменеджер – а, rod mužský, sklonné. Dle tohoto tvrzení „*Микроменеджмент - стиль управления, который отличается особым контролем над выполнением задач сотрудником.*“ (Алексеева, 2008, www.dengi.ua/, cit. 20.05.2015) usuzují, že slovo микроменеджер, lze interpretovat jako manažera s přehnanou tendencí kontrolovat své podřízené. „*Таких руководителей называют микроменеджерами, и остается почувствовать тем, кто оказался у них в подчинении.*“ (Ипатова, 2015, <http://ibusiness.ru/>, cit. 20.05.2015)

V NKRJ v základním a novinovém korpusu bylo celkem 5764 dokumentů, ve kterých se vyskytovalo slovo *manažer* a o v celkovém počtu 7280 krát. „*Если менеджер говорит, что оформление страховки обязательно, попросите его указать пункт правил, где об этом написано.*“ (Озеров, 2013, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.05.2015) „*Но мне менеджер сказала, что на первый раз простит и штрафовать не будет.*“ (Гареев, 2011, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.05.2015) „*Об этом сообщают источники в совете директоров «Ростелекома» и подтверждает менеджер в «Связинвесте».*“ (Серьгина, 2011, РБК Daily, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 20.05.2015)

Slovo manažer je v českém jazyce zaznamenáno již od roku 1933 a v jazyce ruském ho můžeme najít ve slovnících cizích slov Michelsona z roku 1895 a Čudina z roku 1910, kde slovo je ve významu: „režisér v anglických divadlech“ (Чудинов А.Н., 1910.; Михельсон А.Д., 1865.) Význam je tedy poněkud jiný než dnes, ale podstata zůstala stejná (původní sloveso *manage* znamená i zde něco řídit). Vidíme tedy, že v obou jazycích toto slovo existuje již opravdu dlouho, tím se vysvětluje jeho velmi četný výskyt v obou jazykových korpusech, stejně jako velké množství odvozenin.

Rating – (рейты-)

– u, rod mužský, sklonné, z anglického: rating 1. Hodnocení, ohlas (Martincová et al., 2004, s. 382). 2. V ekonomice a finanční sféře: hodnocení způsobilosti ekonomického subjektu (státu, banky atp.) dostát svým závazkům. V oblasti televize a rozhlasu: hodnocení sledovanosti, popularity pořadů. Odborně: míra sledovanosti (vyjádřena procentuálně nebo průměrným počtem posluchačů), (Martincová et al., 1998, s. 242). „*Взгляд рейтинга je*

stabilní.“ (Hospodářské noviny, 2008, www.korpus.cz/, cit. 02.12.2015) „*Kam nyní stoupne váš ELO rating?*“ (Mladá fronta DNES, 2006, www.korpus.cz/, cit. 02.12.2015)

Ve slovnících Nová slova v češtině najdeme k pojmu *rating* pouze jedno odvozené slovo: *ratingový* (rejty-) – přídavné jméno, sklonné: týkající se ratingu (ve významu týkajícího se ekonomické sféry), (Martincová et al., 1998, s. 242). „*Fondy hodnotí Česká ratingová agentura, dceřiná společnost světové ratingové agentury Moody's , ve spolupráci s finančním serverem Peníze.cz.*“ (Právo, 2005, www.korpus.cz/, cit. 02.12.2015)

V databázi excepčního materiálu Neomat bylo nalezeno 61 záznamů slova *rating*: „*Mezinárodní ratingová agentura Standard & Poor's snížila na konci týdne Malajsií hodnocení rizika dlouhodobých státních devizových závazků na BB+ z A- s negativním výhledem. Rovněž z AA na A+ srazila úvěrový rating na dlouhodobé závazky v místní měně. Degradace ratingů podle sdělení S & P odráží rostoucí napětí v rozpočtu v souvislosti s tím, jak se ekonomika noří do nejhorší recese za několik posledních desetiletí a až dosud potenciální vládní závazky se stávají skutečnými.*“ (Slovo, 1998, <http://neologismy.cz/>, cit. 02.12.2015)

V databázi heslářů byla nalezena složenina: *credit rating*. Slovo *credit* je zde použito ve významu úvěr (Řešetka, 2001, s. 125) tedy výraz *credit rating* do češtiny můžeme přeložit jako *úvěrový rating*. Na internetu v textech můžeme také nalézt sloučeniny *top rating* a *economy rating*, kde slovo *top* je použito ve významu vrchol (Řešetka, 2001, s. 518) a *economy* jako hospodářství, hospodárnost, hospodaření (Řešetka, 2001, s. 160). Na internetu v textech nacházíme sloveso *ratingovat*: „*Od července 2012 vycházejí též zvláštní ratingy pro bleskový a rapid šach (zatím pouze u jmen hráče) a pořadatelé mohou stanoveným postupem (především upozorňujeme na nutnost registrace turnaje před jeho konáním) ratingovat i turnaje hrané těmito zrychlenými tempy.*“ (www.chess.cz/, 2012, cit. 02.12.2015), a podstatné jméno *ratingování*: „*Pro následující ročník byl nově schválen požadavek na shodné pomocné hodnocení ve všech turnajích a doporučeno ratingování na FIDE rapid ELO a tempo s bonusem na tah*“ (Záruba, 2015, www.chess.cz/, cit. 02.12.2015), která však ve slovnících a databázích uvedená nejsou, a vyskytují se především v textech týkajících se šachů. Sloveso *ratingovat* dle předchozího vysvětlení slova *rating* můžeme vysvětlit ve významu něco nebo někoho hodnotit, podstatné jméno *ratingování* vysvětlujeme tedy jako hodnocení, což znamená i *rating*. Z toho můžeme usuzovat, že *ratingování* je česká obdoba *ratingu*, přizpůsobená českému tvarosloví.

Рейтинг

– a, rod mužský, sklonné, od anglického rating (to rate): оценивать, определять класс категорию. 1. *спорт*. Примерная оценка (в очках) силы спортсмена (обычно шахматиста), спортивной команды. Показатель экономической надежности. Степень популярности (Солганик, 2008, s. 564). 2. *мол.шутл.* Мужской половой орган, половая потенция (Вальтер et al., 2004, s. 263). 3. Цифровой показатель успеваемости студентов в соответствии с количеством набранных баллов, дающий право на получение зачета, оценки за экзамен без сдачи (Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 02.12.2015). 4. Оценка значимости, масштабности, важности фирмы, банка, а также показатель, характеризующий кредитоспособность компании (Райзберг et al., 1999, <http://dic.academic.ru/>, cit. 02.12.2015). 5. Аренда машин и оборудования на краткосрочный период. Существенное отличие Р. от лизинга состоит в том, что арендатор после окончания срока аренды не имеет права на приобретение машин или оборудования. Собственником машин и оборудования является рентинговое общество, которое осуществляет расходы по их ремонту (Сухарев et al., 2003, <http://dic.academic.ru/>, cit. 02.12.2015).

V NKRJ při zadání slova *рейтинг* v základním korpusu najdeme 714 dokumentů a například v korpusu novinovém až 5750 dokumentů, které toto slovo obsahují. „Примечательно, что согласно недавнему опросу ВЦИОМ рейтинг „Единой России“ составлял лишь 14 процентов.“ (Жеребенков, 2003, Итоги, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 02.12.2015) „Следует заметить, что, хотя рейтинг и называется «Глобальный индекс миролюбия 2014», он составлен на основе данных и событий за прошлый год и не учитывает гражданскую войну на Украине.“ (Радов, 2014, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 02.12.2015)

Ke slovu *rating* můžeme najít další odvozená slova: 1. *Рейтинговый* (ая, ое) – příd.jméno, sklonné – относящийся к рейтингу (Крысин, 2009, s. 662). 1) прил. от сл. *рейтинг*, напр. р-ая оценка, р-ая система, р-ое агентство; р-ое голосование – ряд последовательных количественных голосований по каждому из вопросов, при котором предъявление результатов по каждому голосованию производится только по окончании голосования по всем вопросам; 2) имеющий высокий рейтинг, напр. р-ая программа, р. фильм. (Захаренко et al., 2003, <http://slovari.ru/>, cit. 02.12.2015). Synonymum: высокорейтинговый (Тришин, 2013, <http://dic.academic.ru/>, cit. 02.12.2015). 2. *Рейтинг-лист* (рейтинг-листа) – složenina, sklonná druhá část – *спорт*. Список, в котором перечисляемые лица (обычно шахматисты) располагаются по убыванию (или

возрастанию) числа баллов, соответствующего рейтингу каждого из них (Крысин, 2009, s. 662).

Na internetu v textech dále můžeme najít sloveso *рейтинговать*: „В рейтинговом агентстве Moody's считают, что если предусматриваемые законопроектом Минфина ограничения на рейтинговые действия по национальной шкале вступят в силу, «большая тройка» рейтинговых агентств может отказаться рейтинговать по ней российских эмитентов.“ (Царева, 2014, <http://www.kommersant.ru/>, cit. 02.12.2015) a podstatné jméno středního rodu *рейтингование*: „В основе успеха как идеи рейтингования в целом, так и отдельных рейтингов лежит доверие к методологии и агенту, обеспечивающему процесс.“ (Тарадина, 2013, www.strana-oz.ru/, cit. 02.12.2015). Jejich významy odvozujeme stejně jako v češtině od původního slova *rating*, a tedy odpovídají i těm, které jsme uvedli v české části výše, avšak v ruských textech je najedeme v těch, které se týkají oblasti ekonomiky a bankovníctví.

Slovo *рейтинговый* se v základní části NKRJ objevuje v 17 dokumentech, v části novinové v 79 dokumentech. „Полагаю, что эти страховые компании могли бы достаточно легко завоевать рейтинговый рынок“ (РБК Daily, 2010, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 02.12.2015) „Но вероятнее всего перед чемпионским поединком украинец проведет еще один рейтинговый бой.“ (Шитихин, 2007, Известия, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 02.12.2015) Sloveso *рейтинговать* se v národním korpusu objevuje velmi málo (pouze 8 dokumentů), avšak na internetu se vyskytuje hojně. „Например, изначально рейтинговать их по малым, средним и прочим заказам.“ (Буза, 2003, Коммерсантъ-Daily, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 02.12.2015) Podstatné jméno *рейтингование* najdeme v korpusu celkem v 8 dokumentech: „Участники рынка, в принципе, не против этого, поскольку расходы на рейтингование бондов будут небольшими, а эффект от этого — существенным.“ (Вержбицкий, 2011, РБК Дейли, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 02.12.2015)

Pokud se podíváme na obě dvě jazykové podoby tohoto slova a srovnáme je, vidíme, že ruská podoba je jazykově rozvinutější. A to především v množství významů, které toto slovo má. Zajímavé je například použití v žargonu: „Ну как у тебя рейтинг? С таким рейтингом жениться нельзя, из дому выгонят“ (Елистратов, 2002, http://russian_argo.academic.ru/, cit. 02.12.2015). Co se týče například gramatických tvarů, výskyty jsou více méně totožné, v případě obou jazyků máme podstatné jméno a od něj odvozené přídavné jméno a složeniny, které jsou v obou jazycích četné. Zajímavé je, že jak v ruštině, tak v češtině se slovesa vyskytují spíše v hovorové podobě a nejsou zaznamenána ve slovnících.

Street art/ streetart – (strít árt)

– u, rod mužský, podstatné jméno, sklonné, z anglického: street art. Výtvarný projev, pro nějž ulice slouží jako prostor k vyjádření tvůrčího nápadu (Martincová et al., 2004, s. 433). Slovo street art je složené ze dvou částí: 1. Street – ulice, třída, vozovka 2. Art – (výtvarné) umění, společenské vědy, dovednosti, zručnost. (1,2: Řešetka, 2001, s. 486, s. 39). Ve slovníku NSVČ2 můžeme k pojmu street art najít dvě odvozená slova. *Streetartista* (strít-arty) – y, rod mužský, podstatné jméno – ten, kdo se věnuje street artu. *Streetartový* – přídavné jméno, sklonné – vztahující se k street artu, zabývající se jím, sdružující osoby se vztahem k němu (Martincová et al., 2004, s. 433-434). „*Americký streetartista vrací lidi do zábavného období křídý*“ (www.ceskatelevize.cz, 2014, cit. 22.1.2015) „*Americký umělec David Zinn nekritizuje politiky ani společnost, cílem jeho streetartových kreseb je pouze potěšit kolemjdoucí, kteří jeho díla zahlédnou, než je smyje déšť.*“ (www.ceskatelevize.cz, 2014, cit. 22.1.2015)

Ve výsledcích ČNK se spojení *street art* objevilo 22 krát: „*Co nálepka, to názor vzhledem k tomu, že street art vzešel z graffiti, jeho součástí jsou ve většině případů i písmena - text.*“ (24 hodin, 2008, www.korpus.cz/, cit. 22.1.2015) „*Ze street art revoluce vznikla komerce a z asijského ekonomického rozvoje jiná forma otroctví.*“ (Lidové noviny, 2009, www.korpus.cz/, cit. 22.1.2015) V databázi Neomat při zadání slova *street art* bylo nalezeno 5 záznamů. „*A naopak, těžko nevidět v nedávném boomeru guerilla marketingu inspiraci street artem, happeningem apod.*“ (Stejskal, 2007, A2, http://neologismy.cz/, cit. 22.1.2015) Výsledek slova *streetartový* byl 3 záznamy: „*Unit se tak čtenář může seznámit s výhodami či úskalími designérské tvorby zase v úplně jiném prostředí, říká Nomakeup a upozorňuje na práce dalších umělců, například pražského grafika a streetartového tvůrce (...)*“ (Havlena, 2002, Moravskoslezský deník, http://neologismy.cz/, cit. 22.1.2015) V databázi heslařů byly nalezeny pouze 3 záznamy, a to stejné jaké jsme uvedli z knihy *Nová slova v češtině*, tedy: podstatné jméno *streetart*, *streetartista* a přídavné jméno *streetartový*.

Стрит арт

– a, rod mužský, podstatné jméno, sklonné, z anglického: street art 1. Одно из названий граффити. 2. Любое уличное изобразительное искусство. (Дьяков, 2010, www.anglicismdictionary.ru/, cit. 22.1.2015) „*Лучшие представители мирового стрит-арта покажут холсты, скульптуры и инсталляции на первой Биеннале уличного искусства Артмосфера...*“ (www.artplay.ru/, 2015) „*Кто и зачем занимается легальным стрит-артом в Москве.*“ (Сохарева, 2014, www.colta.ru/, cit. 22.1.2015)

V ruštině stejně jako v češtině je *street art* slovním spojením dvou slov, *street* a *art*. 1. Стрит – a, rod mužský, sklonné, podstatné jméno – Улица : „По стриту гулять. На стрите встретились.“ (Вальтер at al., 2004, s. 308). 2. Арт – a, rod mužský, sklonné – Вторая составная часть сложных слов. Обозначает искусство того направления, которое указано в первой части (поп-арт, фэйс-арт, нет-арт...), (Шагалова at al., 2011, s. 32).

Ve slovnících další odvozená slova nejsou uváděná, ale na internetu je možné dohledat další slova, která jsou odvozená od tohoto spojení: 1. *стрит артист* – podstatné jméno, sklonné. „В Москве умер стрит-артист, известный под именем Паша 183 и прозванный журналистами русским Бэнкси.“ (Толстова, 2013, www.kommersant.ru/, cit. 22.1.2015) 2. стрит артовый – „Любопытный стрит-артовый ход.“ (Алексеев, 2012, <http://forum.artinvestment.ru>, cit. 22.1.2015) V hovorové řeči se také dá najít sloveso стрит артовать – pedok., hovor. „Опять же, у меня много знакомых художников, которые "стрит-артуют".“ (Бжегожевская, 2013, vk.com, cit. 22.1.2015)

V NKRJ při zadání slova *стрит арт* se na rozdíl od českých korpusů moc výskytů neobjevilo, našly se pouze 2 v novinové databázi: „Один: нравится ли вам программа стрит арт (мы тогда ее делали) и нравится ли вам культурная политика?“ Сафина et al., 2013, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 22.1.2015) „Местное агентство "Стрит Арт" придумало необучную концепцию—визуальным решением для диска стал арт-объект из бетона, воплощающий обложку пластинки гигантского размера два на два метра.“ (Лаптева, 2013, Комсомольская правда, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 22.1.2015)

Vzhledem k tomu, že je *street art* poměrně mladé umění (vznik se datuje kolem roku 1983) a jeho využití je specifické, výskyt jeho odvozenin je omezený v obou jazycích. Navíc jeho podoba je v obou jazycích zachována (v ruštině je pozměněná přepisem do azbuky), slovo není úplně přizpůsobené jazykové změně jako jiná cizí slova fungující v těchto jazycích déle.

Trend

– 1. odb., publ. základní směr vývoje sledovaného jevu, zejm. ve statistice: příznivý, nepříznivý t. zahraničního obchodu; klesající t. úmrtnosti; t. průmyslové výroby; světový t. vědy; t. životního standardu, z anglického: trend (Havránek at al., 2011, <http://ssjc.ujc.cas.cz/>, cit. 1.5.2015). 2. Statist. složka časových změn ve statistické řadě, která se vyznačuje stálým vývojem čísel v jednom směru, celkový směr vývoje (Hujer et al., 2007, <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/>, cit. 1.5.2015) Ve slovníku NSVČ 2 můžeme k pojmu *trend* najít

několik odvozených slov. Příklady, pokud nebude uvedeno jinak, uvádíme z databáze excepčního materiálu Neomat (www.neologismy.cz/). 1. Podstatná jména: *trendolog*, rod mužský, sklonné – expr. kdo předpovídá (společenské) vývojové trendy tendence, jejich znalec: „*Klasickým výtvozem trendologů jsou yuppies (Young Urban Professional People).*“ (Němec, 2001, Hospodářské noviny, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) *Trendologie*, rod ženský, sklonné – expr. předvídání (společenských) vývojových trendů, tendencí: „*trendologie v podání tiskáren*“ (Schenk, 1999, Connect!, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) 2. Přídavná jména: *trendový*, sklonné – vztahující se k aktuálním kulturním, hudebním, módním apod. trendům, jsoucí v jejich duchu: „*Zpočátku jsem navrhovala aktuální trendové kolekce, které rok ležely nepovšimnuté, a pak se najednou všechno prodalo.*“ (Fenclová, 1998, Reflex, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) *Trendy*, nesklonné: „*Red Bull a sekt. Trochu vás bude bolet hlava, ale jinak velmi trendy pítí.*“ (Show!, 2001, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) *Trenduchtivý*, sklonné – expr. toužící být v souladu s aktuálními kulturními apod. trendy: „*Rozdíl je jediný - pokud by podobná košile byla z bavlny, pro trenduchtivé nezávisláky by okamžitě přestala být zajímavá.*“ (Fenclová, 2000, Rolling stone, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015)

Při zadání hesla *trend* do ČNK vyšlo 5574 výskytů: „*Tyto agregované informace dávají velmi dobrý přehled o zdravotních trendech, o účinnosti jednotlivých způsobů léčby a umožňují zlepšovat léčebné postupy a vyvíjet účinnější léky.*“ (Hospodářské noviny, 2005, www.korpus.cz/, cit. 1.5.2015) „*Jak uvádí Ing. Krajíček, jeden z majitelů, moderním trendem u vodovodních baterií jsou hranaté a ostré tvary, ale populárními i nadále zůstávají klasické oválné tvary.*“ (Stavitel, 2008, www.korpus.cz/, cit. 1.5.2015) „*Obdobný trend můžeme pozorovat téměř ve všech oblastech světa, kde jsou k dispozici příslušné antropologické nálezy.*“ (Vesmír, 2005, www.korpus.cz/, cit. 1.5.2015) V databázi Neomat, bylo nalezeno 17 záznamů: „*Mezi vyhledávané tituly se ve včerejší seanci přiřadily také brokerské a finanční společnosti, přičemž nejznámější z nich jsou v býčím trendu již delší dobu. Za jejich posilováním stály hlavně spekulace na převzetí.*“ (Hospodářské noviny, 1999, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) „*Čerpání velkých nerostných zdrojů byla pro ruskou vládu totiž jedna z reálných možností, jak zvýšit příjmy do státního rozpočtu. Začalo období medvědího trendu, na jehož konci, v únoru 1999, se ceny ropy ocitly na 12letém minimu.*“ (Hospodářské noviny, 1999, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) „*V jejich ambiciósní snaze napodobit současný módní trend polyžánrovosti a připojit se přitom k tvůrcům totálně parodických bláznivých komedií (...)*“ (Kino, 1991, <http://www.neologismy.cz/>, cit. 1.5.2015) V databázi heslařů bylo nalezeno 23 záznamů. Na těchto příkladech můžeme vidět vývojové tendence

tohoto slova. Složeniny: *geo trend, makrotrend, megatrend, mikrotrend, trendo-zvrhlost*. Podstatná jména: *trendář, trendmaker, trendolog, trendologie, trendovec, trendovou, trendování*. Přídavná jména: *trendolapající, trendový, trenduchtivý, trendy, ultratrendy, netrendy, trendařský*. Slovesa: *trendařit, trendovat*. „Mezi charakterem býčího a medvědího trendu bývají (i když to není pravidlem) rozdíly v míře trendování, zejména například u akcií či akciových indexů (S&P 500 atp.).“ (www.tradeandfinance.eu/, 2015, cit. 1.5.2015) „Tomáš Otta, trendolog“ (Otta, 2015, www.formenonline.cz/, cit. 1.5.2015)

Тренд

– (рэ) а, rod mužský, sklonné, z anglického: trend 1. Тенденция, превалирующее направление в развитии чего либо 2. В экономике – устойчивая тенденция развития рынка или изменение цены (курса) в определенном направлении Доминирующее направление в политике или в общественном мнении, выявленное статистическими методами; тенденция (1,2: Шагалова, 2011, s. 319).

V NKRJ při zadání slova *тренд* nalezneme 156 dokumentu a 246 vstupu v základní části a v části novinové 695 dokumentu a 774 vstupů. „Человек-скала Мужская чувственность — абсолютный тренд сезона.“ (Дмитрев, 2015, Русский репортер, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 3.8.2015) „Но вообще тренд у власти идет на сворачивание беспредела.“ (Рогожников, 2015, Русский репортер, <http://ruscorpора.ru/>) „Опыт анализа долговременных демографических трендов показывает, что сегодня вероятность его реализации пренебрежимо мала.“ (Астафьев, 2003, Отечественные записки, <http://ruscorpора.ru/>, cit. 3.8.2015)

Ve slovnících můžeme najít ke slovu *trend* několik dalších odvozených slov: *Тренд-бук* – (z angl. trend + book – тенденция + книга) печатное издание, посвященное описанию основных тенденций в развитии моды (Шагалова, 2011, s. 319). „С точки здравого смысла тренд-бук это просто набор красивых картинок.“ (Sacura, 2010, <http://elena-sacura.livejournal.com/>, cit. 3.8.2015) *Трендсеттер* - z angl.trend- тенденция, тренд + set-вводить, устанавливать. Основатель новой моды, нового направления, тенденция. Tento termín pochází od francouzského sociologa Gabriela Tarde. (Шагалова, 2011, s. 319). „Думаете, быть трендсеттером сложно?“ (Аратовская, 2012, <http://www.myjane.ru/>, cit. 3.8.2015) *Тренд-вёртер* (нем. Trendwörter, angl. trend – тенденция, нем. Wörter – слова) - лингв. так называют (первонач. - в Германии) неологизмы, отражающие новые общественные, культурные и научно-технические направления развития, тенденции актуального стиля, эстетики и т. п. (Комлев, 2006, <http://dic.academic.ru/>, cit. 3.8.2015).

„В арсенале политиков и журналистов, пишущих о политике, время от времени возникают слова, которые можно назвать тренд-вёртерами...” (Синельникова, 2009, <http://journals.uspu.ru/>, cit. 3.8.2015) *Тренд-анализ* – совокупность математических приемов, основанных на аппроксимации наблюдаемых значений геол. характеристик с целью выявить основную тенденцию в изменении этих характеристик на площади или в разрезе в зависимости от параметров. (Недра, 1978, <http://dic.academic.ru/>, cit. 3.8.2015). „Хотите увеличить трафик вашего вебсайта? Тогда вам не обойтись без тренд-анализа.“ (<http://ru.wix.com/>, 2013, cit. 3.8.2015) *Ретро-тренд* (лат. retro – обратно, назад + англ. trend – тенденция) – возврат к прошлому в моде (напр., сегодняшняя тенденция вытеснения техно-музыки естественным звучанием неэлектронных инструментов) (Комлев, 2006, <http://dic.academic.ru/>, cit. 3.8.2015). „И с каждым новым комплектом в стиле ретро я все сильнее влюблялась в ретро-тренд!” (Тимофеева, 2015, www.shoppingschool.ru/, cit. 3.8.2015)

Od podstatného jména *тренд* můžeme odvodit přídatné jméno sklonné *трендовый* (Тришин, 2013, <http://dic.academic.ru/>, cit. 3.8.2015). „Они страх как любят выяснить, кто из них самый модный, самый трендовый, самый красивый, самый харизматичный, самый крутой...” (Шин, 2014, РБКДейли, <http://ruscorpora.ru/>, cit. 3.8.2015) Na internetu v textech můžeme nalézt několik odvozených slov, která nemají vysvětlení ve slovnících. Sloveso: *трендовать* – nedok., ve významu sledovat trend: „Предлагаю вместо обуви каталонских крестьян 13 века трендовать обувь русских крестьян 13 века.“ (Гость, 2012, www.woman.ru/, cit. 3.8.2015) Podstatná jména: *трендмейкер* – ten jenž hledá nové směry a tendence, hledač trendu: „Одну из самых важных ролей в прогнозировании играют трендмейкеры“ (Модное белье, 2006, www.modnoe.ru/, cit. 3.8.2015) *трендовщина* – „Какая же это трендовщина - это официальный список икон американского кино, повторяется +- из года в год.” (Котобазис, 2008, <http://yarportal.ru/>, cit. 3.8.2015) Složeniny: *микротренд* – „Дело в том, что перепад длин (сзади длиннее, чем спереди) можно считать микротрендом, так как можно найти довольно много подобных вещей с аналогичным оформлением линии низа, хотя и иного силуэта, декоративного оформления и даже другой ассортиментной группы.“ (Alexandrova, 2011, www.fashion-fashion.ru/, cit. 3.8.2015) *макротренд* – „Результатом исследования McKinsey стало выделение ключевых макротрендов, которые в будущем будут формирующими принципами бизнеса.“ (www.krconsult.org/, 2009, cit. 3.8.2015) *мегатренд* – „Глобализация как мегатренд мирового развития.” (Щербакова, 2009, www.geopolitica.ru/, cit. 3.8.2015)

Slovo *trend* již funguje jako převzaté slovo v jazycích delší dobu. Například v češtině se toto slovo datuje již od roku 1939 v Příručním slovníku jazyka českého (<http://bara.ujc.cas.cz/psjc/>), v češtině tedy funguje více jak 70 let. Proto také můžeme vidět, jak je velmi aktivně využíváno ve všech možných podobách. Jak vidíme, v ruštině slovo ve svém využití také nezaostává. V obou jazycích najdeme mnoho odvozenin, čeština je poněkud aktivnější v jejich vytváření, příkládám to obecné tendenci českého jazyka k silnější asimilaci cizích slov do svého systému.

8. Porovnání výskytu slov ve slovnících z různých období

Při analýze námi vybraných slov jsme se rozhodli krátce se podívat na jejich výskyt ve dvou obdobích, a to v letech 1950-1980 a na konci 20. století. K tomuto krátkému porovnání jsme využili dva slovníky a to *Словарь новых слов русского языка* pod redakcí N. Kozlové vydaný roku 1995 a *Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения.* pod redakcí G. Sklarevske vydaný roku 1998.

Словарь новых слов русского языка byl vydaný v roce 1995 a obsahuje slova v rozmezí od druhé poloviny 50. let 20. století až do první poloviny 80. let 20. století. Jak zmiňuje úvod slovníku, toto období je přechodné mezi dobou vlády Stalina až k období tzv. perestrojki. Slovník obsahuje kolem 10 000 slov a 230 frazeologismů. *Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения.* byl vydán v roce 1998 a obsahuje slova z období 1985 – 1997. Slovník si dává za cíl zmapovat jazykové změny během těchto dvanácti let (a to v ekonomické, politické i psychologické sféře). Zdrojem dat byly materiály z tisku 80-90. let, soudobá krásná literatura, publicistické texty a literatura z doby předešlé, která byla dostupná čtenáři.

Ve slovníku *Словарь новых слов русского языка* tj. v období od 50. - 80. let 20. století se ve slovníku vyskytla slova бестселлер, имидж, лоббист (лоббизм, лоббистский), рейтинг (рейтинг-лист), jejichž význam je ve slovníku uveden obdobně, jako uvádíme v naší práci i my. Slovník *Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения.* tj. období 1985-1997 obsahuje slova бестселлер, бизнесмен (бизнес, бизнесвумен, бизнес-леди, бизнес-класс, бизнес-клуб, бизнесменка, бизнесменский, бизнесменство, бизнеменша, бизнес-план, бизнес-право), имидж, интернет (интернетовский), лоббист (лобби, лоббизм, лоббирование, лоббировать, лоббистский), рейтинг (рейтинговый). Jejich význam je ve slovníku uveden opět obdobně jako v naší práci. Při porovnání obou výše uvedených slovníků vidíme, že slova jako бестселлер, имидж, лоббист a рейтинг již fungují v ruském jazyce delší dobu, časem se rozvíjí jejich odvozená slova (viz. лоббист). Oproti tomu slova jako бизнесмен a интернет, jsou již záležitostí konce 20. století, to však můžeme přisuzovat tomu, že jejich výskyt je podmíněn až určitým vývojovým stádiem společnosti (vývoj internetu, rozšíření sfér v podnikání atd.). Slova, která jsme nenašli v těchto slovnících, je tedy možné považovat za *nová*, tj. jejich výskyt v jazyce můžeme spíše přisuzovat posledním 20 rokům, jsou to: блог, браинсторминг, ганг, гендерный, граффити, джетлаг, менеджер, стрит-арт, тренд. Tato situace je opět daná vývojem společnosti a jejích různých sfér.

Stejné porovnání jsme provedli i se slovy, jejichž výskyt jsme zkoumali v českém jazyce. Pro tuto analýzu jsme využili online server Kartotéka lexikálního archívu (<http://bara.ujc.cas.cz/psjc/>), která se datuje od roku 1911 až do roku 1991 a do níž spadá *Příruční slovník jazyka českého* (1935-1957) pod vedením O. Hujera et spol. a online verzi *Slovník spisovného jazyka českého* v letech 1960-1971, který obsahuje 197 200 hesel české slovní zásoby (<http://ssjc.ujc.cas.cz/>).

V Kartotéce lexikálního archívu jsme našli tato slova. Slovo *bestseller*, které můžeme najít již od roku 1964 a jeho výskyt byl uveden v *Zemědělských novinách*. Slovo *byznysmen*, které najdeme od roku 1940. *Gang*, které je zaznamenáno již roku 1956 a to v díle L. Aškenázyho „*Indiánské léto*“. *Image*, které je uvedeno v *Hospodářských novinách* roku 1965. Slovo *lobbista* se již datuje od roku 1949. Slovo *manažer* se dokonce objevilo již v roce 1933 a to v díle K. Smrže „*Dějiny filmu*“. Dále slovo *trend*, které se datuje již od roku 1939. Ve *Slovníku spisovného jazyka českého* byla uvedena tato slova: *bestseller*, *byznysmen*, *gang*, *manažer* a *trend*. Výskyt slov v obou příručkách je tedy téměř totožný. I v tomto případě můžeme slova, která jsme nenašli v těchto slovnících, považovat za *nová*, tj. v rozmezí posledních 20 let. Jsou to slova: *blog*, *brainstorming*, *genderový*, *graffiti*, *internet*, *jet lag*, *rating*, *street-art*. Výskyt těchto slov je podmíněn vývojem situace ve společnosti za posledních 20 let, a tedy i jazykovými změnami, které to způsobilo. Lze tedy uzavřít, že v ruském i českém jazyce jsou tyto změny a tendence obdobné.

9. Závěr

V naší práci *Anglicismy v českých a ruských soudobých rádiích* jsme seznámili čtenáře s obecným povědomím o neologismech, jejich dělení, způsoby vzniku a adaptací do jazyků. Ukázali jsme historický vývoj přejímání v českém a ruském jazyce, jeho způsoby a příčiny. Zaměřili jsme se především na anglicismy, které jsou v dnešní době u uživatelů velmi oblíbené.

V úvodu této práce jsme si položili za cíl vytvořit seznam slov, kde ukážeme, jaký je jejich význam v ruštině a češtině, jaké odvozeniny tvoří a jak fungují v jazyce. Tento cíl se nám podařilo splnit. Vybrali jsme 15 slov z různých odvětví (ekonomika, politika, umění atd.) a pomocí slovníků a databází jsme prozkoumali jejich významy a schopnost adaptovat se v jazyce. Kritéria pro výběr slov, použité slovníky a zpracování jsou uvedeny v části metodologie.

Na vybraných 15 slovech jsme zjistili, že anglicismy se do češtiny i ruštiny adaptují velmi dobře. Dokážou se přizpůsobit jazyku a fungovat v něm natolik, že po určité době splynou s jeho gramatickou i významovou strukturou. Některá slova jsou v jazycích již natolik adaptovaná, že již na nás ani tolik nepůsobí jako cizí (*manažer, internet...*). Co se týče významu slov v obou jazycích, jsou významy stejné, tedy ani jeden si nepozměnil význam původního slova natolik, že by byl zcela odlišný od originálu. Výrazná gramatická odlišnost se dá pozorovat u slova *graffity*, kdy je rozdíl v základním původu převzatého slova (čeština převzala slovo z angličtiny, ruština poukazuje na původ z italštiny), dalším rozdílem je číslo (sg. Vs pl.) a rod. Gramatické rozdíly můžeme také pozorovat u slova *imidž*, které je v češtině obourodé a nesklonné a v ruštině je rodu mužského a sklonné. Odvozeniny jsou více méně shodné jak v češtině, tak i v ruštině. Tendence tvořit odvozeniny mají oba jazyky, v některých slovech je tato tendence dominantnější v češtině (*trend*), v jiných v ruštině (*пейтинг*). Na slovech námi zkoumaných také vidíme, že některá slova (*internet, manažer, trend...*) mají silnou tendenci pro tvoření odvozenin, jiná jsou naopak v odvozeninách velmi omezená (*jet lag, street art...*), to je dané tím, jak dlouho fungují v přejímacím jazyce a zda je jejich význam použitelný v širším kontextu, či je úzce spjat s určitým zaměřením. Některá slova nejsou tolik frekventovaná ani ve své původní podobě, například v ruštině se spíše než *brainstorming* užívá výrazu *мозговой утырм*, místo slova *gang* se setkáme se slovy *банда, шайка* a spíše než *jet lag* se setkáme s výrazem *синдром смены часового пояса* což v češtině znamená *pásmová nemoc*.

Prozkoumání těchto slov nám dává vhodný materiál pro další výzkum. Naším dalším cílem je rozšířit seznam slov a tím vytvořit menší komparativní slovník anglicismů ruštiny a

češtiny. Probádání anglicismů je v dnešní době velmi zajímavým jazykovým odvětvím, tendence současné ruštiny a češtiny jsou si podobné a jejich porovnávání je velmi zajímavé.

10. Seznam použité literatury

Česká sekce:

CURÍN, František at al. *Vývoj českého jazyka a dialektologie : učebnice pro pedagogické instituty*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964.

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2. vydání. Praha: ISV, 2000. ISBN 80-85866-57-9.

FILIPEC, Josef a František ČERMÁK. *Česká lexikologie*. 1.vyd. Praha: Academia, 1985. ISBN 21-011-86.

JANOVEC, Ladislav. K projevům jazykových vývojových tendencí v současné češtině. *Naše řeč*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2007, roč. 90, č. 2, s. 57-66. ISSN 0027-8203.

MAREŠOVÁ, Hana. *Základy historické mluvnice češtiny*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2028-8.

MARTINCOVÁ, Olga. Nová slova v češtině. In: CIBULKA, Aleš a Jitka SATURKOVÁ (ed.). *O češtině*. Praha: Edice České televize, 2007, s. 36. ISBN 978-80-85005-83-7.

Příspěvky ve sbornících:

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997, s. 271-279. ISBN 80-200-0617-6.

DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0617-6.

GAZDA, Jiří. Internacionalizační tendence v rozvoji slovní zásoby současných západoslovanských jazyků. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě : sborník příspěvků z konference, Praha, 16.-18. června 2003* Praha: Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky, 2003. s. 64-73, 10 s. ISBN 80-86496-11-2.

JUNKOVÁ, Bohumila. Internacionalizmy v současné psané publicistice. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě. Sborník příspěvků z konference Praha, 16.–18. června 2003*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2003, s. 106-115. ISBN 80-86496-11-2.

MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: MARTINCOVÁ at al., Olga. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005, s. 187-212. ISBN 80-200-0607-9.

OHNEISER, Ingeborg. Интернационализмы в словаре и тексте. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě. Sborník příspěvků z konference Praha, 16.–18. června 2003*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2003, s. 115-126. ISBN 80-86496-11-2.

OPAVSKÁ, Zdeňka. Nová pojmenování osob. In: MARTINCOVÁ, Olga at al., *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005, s. 19-40. ISBN 80-200-0607-9.

RANGELOVÁ, Albena. Neosémantizmy a neosémantizační procesy. In: MARTINCOVÁ, Olga. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005, s. 159-180. ISBN 80-200-0607-9.

SVOBODOVÁ, Diana. Anglicismy v českých publicistických textech, důvody a způsoby jejich užívání. In: *Jinakost, cizost v jazyce a literatuře*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1999. ISBN 80-7044-240-9.

Ruská sekce:

БЕЛЯЕВА, С.А. *Английские слова в русском языке XVI - XX вв.* Владивосток: Изд-во Дальневосточ. ун-та, 1984.

БОГДАНОВА, С.И. (ed.), Н.О. РОГОЖИНОЙ (ed.) a Е.Е. ЮРКОВА (ed.). *Современная русская речь : состояние и функционирование*. Вып. 2. Санкт-Петербург: Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета, 2006. ISBN 5-8465-0434-5.

БРАГИНА, Алла Алексеевна. *Неологизмы в русском языке : пособие для студ. и учителей*. 1. Москва: Просвещение, 1973. ISBN 5-БАА-НВРЯ.

ГРАУДИНА, Людмила Карловна. *Мы сохраним тебя, русская речь!*. Москва: Наука, 1995. ISBN 5-02-011547-9.

ГРИНЕВ, Сергей Викторович. *Терминоведение*. Москва: Издательский центр «Академия», 2008. ISBN 978-5-7695-4951-9.

ДУЛИЧЕНКО, Александр Дмитриевич. *Русский язык конца XX столетия*. München: O. Sagner, 1994. ISBN 3-8769-0583-4.

КОЛЕСОВ, Владимир Викторович. *Русская речь : вчера : сегодня : завтра*. Санкт-Петербург: Юна, 1998. ISBN 5-86720-012-4.

КРЫСИН, Леонид Петрович. *Современный русский язык : лексическая семантика : лексикология : фразеология : лексикография*. 1-е издание, стереотипное. Москва: Издательский центр "Академия", 2007. ISBN 978-5-7695-3084-5.

КРЫСИН, Леонид Петрович. *Современный русский язык : система, норма, узус*. Москва: Языки славянских культур, 2010. ISBN 978-5-9551-0424-9.

ПАНОВ, Михаил Викторович. Из наблюдений над стилем сегодняшней периодики. In: ШУЛЬГА, Мария Владимировна (ed.). *Язык современной публицистики: Уч. пособие*. СССР: Госкомиздат СССР, 1988, s. 4-27.

РОЗЕНТАЛЬ, Дитмар Ельяшевич, Ирина Борисовна ГОЛУБ а Маргарита Алексеевна

СОЛОДУБ, Юрий Петрович а Федор Борисович АЛЬБРЕХТ. *Современный русский язык, Лексика и фразеология : (сопоставительный аспект)*. Москва: Наука, 2002. ISBN 5-02-022610-6.

ТЕЛЕНКОВА. *Современный русский язык*. 10-е издание. Москва: Айрис Пресс, 2008. ISBN 978-5-8112-3255-0.

ШАПОШНИКОВ, Владимир Николаевич. *Русская речь 1990-х : современная Россия в языковом отображении*. Издание третье. Москва: Книжный дом "ЛИБРОКОМ", 2010. ISBN 978-5-397-01097-9.

Příspevky ve sbornících:

ГУСЕВА, Елена. Заимствованная лингвистическая терминология: межъязыковые корреляции и внутри системные связи в современном русском языке. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное*. Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 382-387. ISBN 5-7325-0754-X.

ЗАГОРОВСКАЯ, Ольга. Лексико – семантические процессы в русском языке новейшего периода. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня*

- 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное. Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 410-416. ISBN 5-7325-0754-X.

ЛЮЦИНСКИ, К. Бизнес-заимствования в русском языковом пространстве. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное.* Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 485-491. ISBN 5-7325-0754-X.

МИНАСЯН, Анна Витальевна. Этапы семантической адаптации заимствованной терминологии. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное.* Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 491-497. ISBN 5-7325-0754-X.

МРОВЕЦОВА, Любовь а Ирина РУБЕРОВА. Заимствования в российской и чешской экономической периодике. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное.* Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 130-138. ISBN 5-7325-0754-X.

СЕНЬКО, Елена. Неологическое поле современного русского литературного языка. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное.* Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 528-533. ISBN 5-7325-0754-X.

ЮЙ, Юнсинь а Лихуэй ЛИ. Заимствования из английского языка в русском языке конца XX века. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская речь сегодня: старое - новое - заимствованное.* Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 557-559. ISBN 5-7325-0754-X.

ЯНУРИК, Сабольч. Англо-американские неологизмы в современном русском языке. In: РОГОВА, Кира (ed.), Евгений ЮРКОВ (ed.) а Наталья РОГОЖИНА (ed.). *Русское слово в мировой культуре : X Конгресс Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы, Санкт-Петербург 30 июня - 8 июля 2003 г. : русский язык и русская реч сегодня: старое - новое - заимствованное*. Санкт-Петербург: Политехника, 2003, s. 559. ISBN 5-7325-0754-X.

Slovníky:

FILIPEC, Josef (ed.) a František DANEŠ (ed.). *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. 2. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0493-9.

HAVRÁNEK, Bohuslav. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Praha: Academia, 1989 [cit. 2015-01-05]. ©2011 Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/>

MARTINCOVÁ, Olga. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. 1.vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0640-0.

MARTINCOVÁ, Olga. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů 2*. 1.vyd. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1168-4.

PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0497-1.

ВАЛЬТЕР, X. et al., *Словарь заимствования в русском субстандарте : англицизмы*. Москва: ИТИ ТЕХНОЛОГИИ, 2004. ISBN 5-902638-01-1.

ДЬЯКОВ, Анатолий Иванович. *Словарь англицизмов русского языка* [online]. © 2014-2016 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.anglicismdictionary.ru/>

ЗАХАРЕНКО, Е. Н., Л. Н. КОМАРОВА а И. В. НЕЧАЕВА. *Новый словарь иностранных слов* [online]. Москва: Азбуковник, 2003 [cit. 2016-01-06]. ISBN 5-93786-034-9. Dostupné z: <http://www.slovari.ru/>

КРЫСИН, Леонид Петрович. *Толковый словарь иноязычных слов : около 25 000 слов и словосочетаний*. Москва: Эксмо, 2009. ISBN 978-5-699-16575-9.

СОЛГАНИК, Григорий Яковлевич. *Толковый словарь : язык газеты, радио, телевидения : около 6000 слов и выражений*. Москва: Астрель, 2002. ISBN 5-271-03613-8.

ШАГАЛОВА, Е.Н. *Самый новейший толковый словарь русского языка XXI века*. Москва: Астрель, 2011. ISBN 978-5-271-36466-2.

Словари.ру [online]. Москва: Институт русского языка им. В.В. Виноградова Российской академии наук, © 2000, [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://slovari.ru/>

Словари и энциклопедии на Академике. *Академик* [online]., © 2000 – 2014, [cit. 2015-10-06]. Dostupné z: <http://dic.academic.ru/>

Словоборг. *Словарь современного русского языка* [online]. [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.slovoborg.su/>

Korpusy a databáze:

Křen, M. – Bartoň, T. – Cvrček, V. – Hnátková, M. – Jelínek, T. – Kocek, J. – Novotná, R. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Schmiedtová, V. – Skoumalová, H.: SYN2010: žánrově vyvážený korpus psané češtiny. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. [cit. 2015-02-12] Dostupný z: <http://www.korpus.cz>

Национальный корпус русского языка [online]. Москва, © 2003-2016 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://ruscorpora.ru/>

Databáze excerpčního materiálu Neomat [online]. Verze 3.0. Praha: odd. současné lexikologie a lexikografie Ústavu pro jazyk český AV ČR 2015 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://neologismy.cz/>.

Databáze heslařů [online]. Praha: odd. současné lexikologie a lexikografie Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., © 2005-2016, aktuální ke dni 05.01.2016 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://lexiko.ujc.cas.cz/heslare/>

Internetová jazyková příručka [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., © 2008-2015, [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/>

Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия «КРУГОСВЕТ». *Энциклопедия кругосвет* [online]. [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.krugosvet.ru/>

Seznam použitých internetových stránek:

<http://www.blesk.cz/>

<http://www.knihovnice.cz/>

<http://svetyliteratury.cz/>

<http://lenta.ru/>

<http://russian-bazaar.com/>

<http://www.pergam-club.ru/>

<http://www.proza.ru/>

<http://www.livelib.ru/>

<http://www.litrossia.ru/>

<http://vz.ru/>

<http://obozrenie-chita.ru/>

<http://www.km.ru/>

<http://is.muni.cz/>

<http://www.idnes.cz/>

<http://www.webmascon.com/>

<http://lifehacker.ru>

<http://www.vestikavkaza.ru/>

<http://madezhik.livejournal.com/>

<http://yavbloge.ru/>

<http://olgagolubeva.blogspot.cz/>

www.ctenarska-gramotnost.cz/

<https://managementmania.com/cs/>

www.probermeto.cz
www.sga-project.com/
<http://milankabelka.com/>
<http://constructorus.ru/>
<http://bv-salikhov.ru/>
<http://ihned.cz/>
<http://ru.wikihow.com/>
<http://www.businessclass.md>
<http://www.vxzone.com/>
<http://www.vedomosti.md/>
<http://club.passion.ru/>
<http://реальнаяхакасия.рф/>
<http://www.rozhlas.cz/>
<http://www.mosmonitor.ru/>
<http://www.m24.ru/>
<http://rapz.net/>
www.fss.muni.cz
<http://www.svoboda.org/>
<http://gramma.ru/>
<http://www.cosmo.ru/>
<http://gmbox.ru/>
www.krconsult.org